

ISSN 2774-0234 (Print)
ISSN 2774-0641 (Online)

วารสาร ศิลปวัฒนธรรม สวน สุนันทา

วารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา
Journal of Suan Sunandha Arts and Culture

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2567 / Vol.4 No. 1 January - June 2024

วารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2567)

Vol.3 No.1 (January - June 2024)

ISSN 2774 - 40234

เจ้าของ

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

1 ถนนอุทงทอง แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต

กรุงเทพมหานคร 10300

โทรศัพท์ 0 2160 1216 อีเมล artsjournal@ssru.ac.th

เว็บไซต์ https://so01.tci-thaijo.org/index.php/artsjournal_ssru/about

ภาพหน้าปก : ดอกพุดตานหลากสีบนฉากหลังสีน้ำทะเล พร้อมอักษรประดิษฐ์ชื่อวารสาร
ศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา ผลงานอาจารย์ภาณุวัฒน์ กาหลิบ

Journal of Suan Sunandha Arts and Culture

วารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา สำนักศิลปะและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 4 ฉบับที่ 1/2567

วารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 ปีพ.ศ.2567 Vol.4 No.1 2024

ISSN 2774-0234 (Print) ISSN 2774-0641 (Online)

วารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา เป็นวารสารวิชาการราย 6 เดือน กำหนดออกปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1 มกราคม ถึง มิถุนายน ฉบับที่ 2 กรกฎาคม ถึง ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอผลงานวิชาการอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง ทั้งผลงานการวิจัย และผลงานปริทัศน์ที่มีคุณภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ มีประโยชน์ต่อสังคม โดยเฉพาะด้านศิลปะและวัฒนธรรมทุกแขนง อันจะทำให้เกิดการสืบสาน รักษา ต่อยอด ตลอดจนก่อให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย

วารสารนี้เปิดรับผลงานวิชาการ ประเภทบทความวิชาการ บทความวิจัย บทปริทัศน์หนังสือ และกรณีศึกษา เนื้อหาทั้งหมดที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้ ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่าบทความละ 3 ท่าน และกองบรรณาธิการได้พิจารณาเห็นชอบให้เผยแพร่ได้ โดยเนื้อหาที่ปรากฏในวารสารถือเป็นความคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้เขียน มิใช่ความคิดเห็น และไม่ถือเป็นความรับผิดชอบของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ ในกรณีที่ตรวจจพบภายหลังพบว่าผู้เขียนบทความได้คัดลอกผลงาน หรือลิขสิทธิ์ของผู้ใด รวมถึงการอ้างอิงที่ไม่ถูกต้อง ให้ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนทั้งสิ้น

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินาฏจัน ศรีวิบูลย์
รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต พังนรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมสัน โสมณวัตร
อาจารย์ ดร.พีระพล ชัชวาลย์

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนศักดิ์ ผดุงเศรษฐกิจ

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและกิจกรรม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณปรีชา เกาทอง
ศาสตราจารย์ ดร.ศุภกร ดิษฐพันธ์
ศาสตราจารย์พรรัตน์ ดำรุ่ง
ศาสตราจารย์ ดร.ปานฉันท อิ่มนงค์
ศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยโท ดร.พิชัย สดภิบาล
Prof. Dr.Yuko Kurahashi
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย จันทร์สุวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร์ เผ่าสวัสดิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมพล ดำรงเสถียร

มหาวิทยาลัยศิลปากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Kent State University
ศิลปินแห่งชาติ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง

รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร เกิดศิริ
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ จึงวิวัฒนาการ
รองศาสตราจารย์ ดร.เก่งกิจ กิติเรียงลาภ
รองศาสตราจารย์ ดร.จารุพรรณ ททรัพย์รุ่ง
รองศาสตราจารย์เสาวภา ไททยวัฒน์
อาจารย์ ดร.นันทิตา ไอลูกรวม

มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ข้าราชการบำนาญ
ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย จันทร์สุวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.พิเชษฐ เปี้ยกลิน
รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญชวี้น บัวแดง
รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี โพธิเวชกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.โกมล ไพศาล
รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ จิตสุภา

ศิลปินแห่งชาติ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ ชัดชุมแสง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมษย์ หนกหลัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ แรงค์กล้า
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิษฐ์ พันธุ์เทียน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภดล ลังวาลเพชร
อาจารย์ ดร.พรรณพัชร์ วิชาวัดดี

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ฝ่ายประสานงาน

รวีโรจน์	สิงห์ลำพอง
ชนะภาพ	วัฒนไธพาร
วณิชยา	บุษบงส์
วิมลฉัตร	เลิศศศิทธิ์

ที่ปรึกษาศิลปกรรม

อาจารย์กวีธา ธรรมเจริญสถิต

รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารและแผนงาน

จัดรูปเล่ม เรียงพิมพ์

ชุตินันท์ มาลาธรรม

ออกแบบปก

อาจารย์ภาณุวัฒน์ กาหลิบ

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา ของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีปณิธานที่จะเป็นแหล่งรวบรวมงานวิชาการทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่หลากหลาย เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าองค์ความรู้ด้านนี้มีมิติที่หลากหลายและลึกซึ้ง ซึ่งผู้นิพนธ์ต้องใช้แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานการศึกษาเชิงปฏิบัติการมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ แล้วนำเสนอผลของการศึกษาในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นปลายทางของการศึกษาวิจัยจึงใช้การเผยแพร่ข้อมูลบนวารสารวิชาการ เพื่อสร้างคุณประโยชน์ให้กับสังคม ซึ่งวารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทามีมาตรฐานกลั่นกรองพิจารณาผลงานโดยกองบรรณาธิการและผู้ประเมินบทความจำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์นั้น ๆ นอกจากนี้วารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา ยังเป็นแหล่งข้อมูลและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งนักวิชาการและบุคคลทั่วไปที่สนใจ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทั้งในรูปแบบของวารสารตีพิมพ์และออนไลน์ ประกอบด้วยบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ ซึ่งนักวิชาการ อาจารย์ และนิสิตนักศึกษาสามารถส่งผลงานบทความทางวิชาการมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ได้เช่นกัน

ในวารสารฯ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2567) นี้ ประกอบด้วยบทความที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง แต่ละบทความนั้นได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผลที่น่าสนใจ ดังนี้

บทความเรื่อง *แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่ากับการสร้างความเป็นถิ่นฐานใหม่ผ่านอาหารและการแต่งกายในจังหวัดอุบลราชธานี* โดย สมหมาย ชินนาค และกาญจนา ชินนาค ที่ได้ศึกษาปฏิบัติการสร้างความเป็นถิ่นฐานใหม่ของแรงงานชาวเมียนมาร์ (พม่า) ผ่านอาหารและการแต่งกายในพื้นที่อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ปฏิบัติการสร้างความเป็นถิ่นฐานใหม่ของแรงงานข้ามชาติสัญชาติชาวเมียนมาร์ด้วยวัฒนธรรมด้านอาหารและการแต่งกาย เป็นการสร้างความเป็นเมียนมาร์ในพื้นที่ใหม่ที่แรงงานข้ามชาติเหล่านี้อาศัยอยู่ แสดงให้เห็นการเคลื่อนที่ของวิถีชีวิตสิ่งเหล่านี้เป็นกระบวนการสร้างหรือทำให้เป็นท้องถิ่นอีกครั้งโดยสามารถพบเห็นได้ทั้งในพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ

บทความเรื่อง *จิตรกรรมไทยแนวประเพณีชุดภาพสะท้อนปริศนาธรรมกายนคร: การสร้างงานจิตรกรรมไทยในรูปแบบแนวประเพณี กรณีการผลิตผลงานสร้างสรรค์จากวรรณกรรมศาสนาปักษีใต้* โดย วสวัตดี ธิยาพันธ์ และวิรัญญา ดวงรัตน์ ที่นำเอาปริศนาธรรม 4 ประการจากวรรณกรรมศาสนาเรื่องกายนคร ซึ่งสะท้อนความเป็นไปของสังสารวัฏมาเป็นจุดเริ่มต้นเกิดเป็นผลงานสร้างสรรค์ชุดภาพสะท้อนปริศนาธรรมกายนคร ที่ถูกนำเสนอใหม่ในรูปแบบงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี ด้วยกรรมวิธีสร้างผลงานด้วยเทคนิคศิลปกรรมไทยชั้นสูง เกิดเป็นลักษณะพิเศษให้แก่ผลงาน

บทความเรื่อง *ผลงานการสร้างสรรค์โนราห์ทำทเชิงอนุรักษ์ ชุดโนราชมพระบรมธาตุไชยา* โดย ศุภศิลป์ อินทรเพชร ที่ศึกษาข้อมูลของวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและสร้างสรรค์การแสดง แล้วนำมากำหนดแนวคิด กำหนดรูปแบบการแสดงที่ประดิษฐ์ใหม่ โครงสร้างท่ารำ ดนตรี และเครื่องแต่งกาย

บทความเรื่อง *ศิลปะร่วมสมัยจากการใช้กลวิธีศิลปะบำบัด กรณีการสร้างสรรค์ผลงานชุดพื้นที่ทางจิตวิญญาณ* โดย หยกตะวัน อินปุย ที่ศึกษาถึงทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างพื้นที่ว่างซึ่งส่งผลต่อการรับรู้และพฤติกรรมของมนุษย์ โดยศึกษาความหมายเกี่ยวกับทรายในแง่มุมของปรัชญาชีวิต เพื่อการขับเคลื่อนแนวคิด รูปแบบ ศิลปะธาตุ และองค์ประกอบศิลปะและการทำความเข้าใจต่อสัญลักษณ์ทางวัตถุ และสามารถแสดงนัยยะลักษณะความเจียบสงบภายในพื้นที่ นำมาต่อยอดเป็นผลงานสร้างสรรค์ซึ่งอาจใช้เยียวยาสภาวะจิตใจที่ต้องการความสงบสุขได้ในที่สุด

บทความเรื่อง *ผลงานสร้างสรรค์ชุด : ความอบอุ่นกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานด้วยกรรมวิธีวัสดุผสมเพื่อนำเสนอกระบวนการที่ค้นภายใต้บริบทครอบครัว* โดย เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ นำเสนอผลสรุปของงานศิลปะสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยแรงบันดาลใจจากอิทธิพลความรักความผูกพันภายใต้ครอบครัวเกษตรกรรมโดยอาศัยแนวคิดการสร้างภาพพระลี้กเพื่อผ่อนคลายและทบทวนความทรงจำผ่านการดำเนินถึงบุคคลในครอบครัวบนพื้นที่แห่งวิถีชีวิตของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ออกมาเป็นผลงานที่งดงาม และสะท้อนความสร้างสรรค์ที่มีแนวคิดของความผูกพันในครอบครัว

บทความเรื่อง *การสร้างวัฒนธรรมของคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา* โดย ปุณยพล จันทร์ฟอย และศิริวิรัช ทินประภา เป็นการสรุปผลที่ได้จากงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างวัฒนธรรมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับปริญญาตรี โดยเน้น 3 คุณลักษณะ คือ ด้านการเป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้ และมีปัญญา ด้านการเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และด้านการเป็นผู้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ โดยการสร้างคุณลักษณะทั้ง 3 ด้านนี้ ได้ดำเนินการทำงานวิจัยย่อยทั้งหมด 3 เรื่อง มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการสร้างวัฒนธรรมคุณลักษณะที่แตกต่างกัน และใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานสามารถสร้างให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 5 เกิดคุณลักษณะด้านการเป็นผู้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในระดับดี

Journal of Suan Sunandha Arts and Culture

วารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา สำนักศิลปะและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 4 ฉบับที่ 1/2567

ในโอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทาฉบับนี้จะเป็นประโยชน์
สำหรับการศึกษาวิจัย และช่วยต่อยอดองค์ความรู้ในแวดวงวิชาการต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนศักดิ์ ผดุงเศรษฐกิจ
บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

- BURMESE MIGRANT WORKERS AND PRODUCTION OF NEW LOCALITY THROUGH FOOD AND CLOTHING PRACTICES IN UBON RATCHATHANI PROVINCE** 1
- แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่ากับการสร้างความเป็นถิ่นฐานใหม่ผ่านอาหารและการแต่งกายในจังหวัดอุบลราชธานี**
- SOMMAI CHINNAK (สมหมาย ชินนาค)
KANJANA CHINNAK (กาญจนา ชินนาค)
- KAYA NAKHON REFLECTION OF THE DHAMMA PUZZLES THE CASE OF PRODUCING CREATIVE WORKS FROM SOUTHERN RELIGIOUS LITERATURE** 17
- จิตรกรรมไทยแนวประเพณีชุดภาพสะท้อนปริศนาธรรมกายนคร: การสร้างงานจิตรกรรมไทยในรูปแบบแนวประเพณีกรณีการผลิตผลงานสร้างสรรค์จากวรรณกรรมศาสนาปักษ์ใต้**
- WASAWAT RIYAPUN (วสวัตต์ดี รียาพันธ์)
WIRANYA DUANGRAT (วิรัญญา ดวงรัตน์)
- THE WORK OF NORA'S CREATION, MAKING AN ECO-SCRIPT, NORACHAM PHRA BOROMMATHAT CHAIYA** 35
- ผลงานการสร้างสรรค์โนราทำบทเชิงอนุรักษ์ ชุดโนราชมพระบรมธาตุไชยา**
- SUPPHASIN AINPHET (ศุภศิศิลป์ อินทรเพชร)

- CONTEMPORARY ART FROM THE USE OF ART THERAPY TECHNIQUES 51
THE CASE FOR THE CREATION OF A SERIES SPIRITUAL SPACE
ศิลปะร่วมสมัยจากการใช้กลวิธีศิลปะบำบัด
กรณีการสร้างสรรค์ผลงานชุด พื้นที่ทางจิตวิญญาณ
YOKTAWAN INPUI (หยกตะวัน อินปุ้ย)
- CREATIVE WORK SERIES: WARMTH THE PROCESS OF 67
CREATING WORKS USING MIXED MATERIAL METHODS
TO PRESENT A PARADIGM WITHIN THE FAMILY CONTEXT
ผลงานสร้างสรรค์ชุด : ความอบอุ่นกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน
ด้วยกรรมวิธีวัสดุผสมเพื่อนำเสนอกระบวนการทัศนภายใต้บริบทครอบครัว
CHALOEMPHONG PHIMTHEP (เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ)
- A CONSTRUCTION OF DESIRABLE CHARACTERISTICS CULTURE RELATED TO 93
QUALIFICATION FRAMEWORK OF BACHELOR DEGREE FOR
MATHEMATICS MAJOR, FACULTY OF EDUCATION,
SUAN SUNANDHA RAJABHAT UNIVERSITY
การสร้างวัฒนธรรมของคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคณิตศาสตร์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
POONYAPON CHANFOY (ปุณยพล จันทร์ฝอย)
TEERAWIT TINPRAPA (ตีร์วิรัช ทินประภา)

บทความวิจัย

แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่ากับการสร้างความเป็นถิ่นฐานใหม่
ผ่านอาหารและการแต่งกายในจังหวัดอุบลราชธานี

BURMESE MIGRANT WORKERS AND PRODUCTION OF NEW LOCALITY
THROUGH FOOD AND CLOTHING PRACTICES IN UBON RATCHATHANI PROVINCE

สมหมาย ชินนาค (SOMMAI CHINNAK)*

กาญจนา ชินนาค (KANJANA CHINNAK)**

วันที่รับบทความ 18 เมษายน 2566
วันที่แก้ไขบทความ 27 กุมภาพันธ์ 2567
วันที่ตอบรับบทความ 31 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาปฏิบัติการสร้างความเป็นถิ่นฐานใหม่ของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าผ่านอาหารและการแต่งกายในพื้นที่ปลายทาง ในพื้นที่อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า ปฏิบัติการสร้างความเป็นถิ่นฐานใหม่ของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าผ่านอาหารและการแต่งกายในพื้นที่ปลายทางนั้น เป็นการสร้างความเป็นพม่าในพื้นที่ใหม่ที่แรงงานข้ามชาติเหล่านี้อาศัยอยู่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสร้างความเป็นถิ่นฐานใหม่นั้นเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างหรือทำให้เป็นท้องถิ่นอีกครั้ง ทั้งนี้ปฏิบัติการ

* รองศาสตราจารย์, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, E-mail: sommai.c@ubu.ac.th
Associate Professor, Faculty of Liberal Arts, Ubon Ratchathani University

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, E-mail:
kanjana.c@ubru.ac.th

Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University

ความเป็นถิ่นฐานใหม่ดังกล่าว ก็สามารถพบเห็นได้ทั้งในพื้นที่ส่วนตัวคือห้องพักของพวกเขา และพื้นที่สาธารณะ เช่น ที่ทำงาน ตลาด และวัด เป็นต้น

คำสำคัญ: ปฏิบัติการ / ความเป็นถิ่นฐานใหม่ / แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า / อาหารและการแต่งกาย

Abstract

This research article aims to study the production of new locality practices through food and clothing in the destination area of Burmese Migrant Workers in Ubon Ratchathani Province by qualitative research methods. The study found that the production of new locality practices through food and clothing in the destination area of Burmese Migrant Workers were production of Burmese identity, in a new area. This suggests that the production of new locality is part of the process of re-production or re-localization. In this regard, the production of new locality practices it can be seen in both the private area such as their dormitory and public areas such as workplaces, markets and temples, etc.

Keywords: Practices / Burmese Migrant Workers / New Locality / Food and Clothing

บทนำ

อุบลราชธานี จังหวัดที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทยนั้น อยู่ห่างจากชายแดนไทย-พม่า(เมียนมา) ที่ใกล้ที่สุดคือ แม่สอด-เมียวดี กว่า 900 กิโลเมตร ทว่าก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่านับพันคน โดยตัวเลขแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า ณ วันที่ 24 มกราคม 2563 มีจำนวน 1,304 คน ในเขตอำเภอวารินชำราบ มีจำนวนทั้งสิ้น 1,166 คน จำแนกเป็นแรงงานนำเข้าแบบ MoU จำนวน 1,123 คน ผ่านการพิสูจน์สัญชาติแล้ว จำนวน 8 คน และมีบัตรสีชมพูจากศูนย์ OSS จำนวน 35 คน (อธิษฐาน พันธุ์พัก, เวทีประชุมระดมความคิดเห็น, 24 มกราคม 2563) สำหรับแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ เป็นแรงงานที่ทำงานในบริษัทเวอร์เท็กซ์ แอปพาเรล 2011 จำกัด ซึ่งเป็นโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปส่งออกต่างประเทศ ในพื้นที่อำเภอวารินชำราบ

ส่วนใหญ่ภูมิถิ่นกำเนิดเดิมของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเหล่านี้จะมาจากรัฐยะไข่ (Rakhine) ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของประเทศ และรัฐฉาน (Shan) มีภาษาพูดหรือภาษาท้องถิ่นของตนเอง แต่การสื่อสารกับทางราชการจะใช้ภาษาพม่าเป็นหลัก นอกจากนี้ก็จะมาจากเขตพะโค (Bago) เขตย่างกุ้ง (Yangon) และรัฐมอญ (Mon) (Aung Ko Cein, สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2562) แต่ที่เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่พบแรงงานที่มาจากรัฐกระเหรี่ยงและรัฐฉานที่ติดแนวชายแดนไทยทางภาคเหนือและภาคตะวันตก อาจจะเป็นเนื่องจากแรงงานเหล่านี้มักจะข้ามไปทำงานในจังหวัดที่ติดแนวชายแดนที่ใช้เพียงหนังสือผ่านแดน (border pass) มากกว่า รวมทั้งการที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่รัฐบาลพม่าถือเป็นชนกลุ่มน้อย (minority group) ที่ยังมีกองกำลังของตนเอง ซึ่งทำให้ผู้ที่มาจากพื้นที่ดังกล่าวมีความยากลำบากในการที่จะขอหรือจัดทำหนังสือเดินทาง (passport) จึงทำให้เป็นข้อจำกัดของคนเหล่านั้นในกระบวนการเข้าสู่แรงงานข้ามชาติ MoU สัญชาติพม่า

การปรากฏตัวของกลุ่มแรงงานข้ามชาติ MoU สัญชาติพม่าในจังหวัดอุบลราชธานี โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอวารินชำราบนั้น เป็นผลโดยตรงมาจากบันทึกความเข้าใจความร่วมมือด้านการจ้างงานระหว่างประเทศไทยกับเพื่อนบ้าน (memorandum of understanding – MoU) ที่ครอบคลุมการนำเข้าแรงงานจากประเทศพม่า (พม่า) ลาว และกัมพูชา ทำให้มีการนำเข้าแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่ามายังจังหวัดอุบลราชธานีในช่วงปี พ.ศ. 2556 เพราะก่อนหน้านั้นประมาณ 1 ปี จะมีก็แต่ “แขกมุสลิม” จากย่างกุ้งจำนวน 4 คน ที่เข้ามาเป็นคณงานในโรงงานฆ่าสัตว์ (วัว) ที่ตั้งอยู่บริเวณบ้านจัน ตำบลโนนผึ้ง อำเภอวารินชำราบ เท่านั้น (Sai Nay Lin Aung, สัมภาษณ์ 17 พฤษภาคม 2562) เหตุนี้เราอาจจะเรียกแรงงานข้ามชาติที่ศึกษาในครั้งนี้ว่าเป็น “แรงงานข้ามชาติ MoU สัญชาติพม่า” แต่เพื่อเป็นการกระชับในการเรียกชื่อ ผู้วิจัยก็จะขอใช้คำว่า “แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า” เป็นหลัก และจะใช้คำว่า “แรงงานข้ามชาติ MOU สัญชาติพม่า” เมื่อต้องการที่จะเน้นย้ำในบางครั้ง

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า “แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า” เป็น “ปรากฏการณ์ใหม่” สำหรับชาวอุบลราชธานี เมื่อเปรียบเทียบกับเมืองหลักอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังเช่น จังหวัดขอนแก่น ที่ วิลาลินี โสภภาพ (2559) ศึกษาพบว่ามีกรอพยพของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า เข้ามาทำงานในจังหวัดขอนแก่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 หรือก่อนที่แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าจะเข้ามาทำงานจังหวัดอุบลราชธานีเกือบ 10 ปีเลยทีเดียว

แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเหล่านี้จัดเป็น “คนข้ามแดน” (Transborder People) ที่มีการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ตัดข้ามวัฒนธรรมและพรมแดนรัฐชาติ นำไปสู่ปฏิบัติการประกอบสร้างความเป็นถิ่นฐานใหม่หรือความเป็นท้องถิ่น (locality) ซึ่งเป็นพื้นที่ทางสังคมในพื้นที่ปลายทาง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเหล่านี้มีปฏิบัติการสร้างพื้นที่ความเป็นพม่าผ่านอาหารและการแต่งกายในพื้นที่ปลายทางอย่างไร

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

งานวิจัยนี้จะใช้คำว่า “ชุมชนข้ามถิ่นที่ชั่วคราว” (temporary translocal community) ในความหมายที่ว่า เป็นชุมชนของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าที่เกิดขึ้นจากความเชื่อมโยงที่สลับซับซ้อนระหว่างครัวเรือน บ้าน ชุมชน ในประเทศของตนหรือประเทศต้นทาง (คือเมียนมา) กับสถานที่ทำงานนอกประเทศหรือประเทศปลายทาง (หมายถึงประเทศไทย) ที่นำมาซึ่งการให้นิยามความหมายใหม่เกี่ยวกับคนและพื้นที่เหล่านั้นที่แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าพักอาศัยอยู่ จนทำให้ความเป็นชุมชนท้องถิ่นถูกสร้างขึ้นใหม่ เป็นความเป็นชุมชนที่ไม่ได้ผูกติดหรือถูกกำหนดตายตัวอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งหรือภายในขอบเขตของรัฐชาติใดรัฐชาติหนึ่งอย่างจำเพาะเจาะจง แต่เป็นชุมชนข้ามถิ่นที่มีรูปแบบที่หลากหลาย โดยยังคงมีสายสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับครอบครัวและญาติพี่น้องที่ยังคงใช้ชีวิตอยู่ในประเทศของตน

ทั้งนี้ชุมชนของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าที่ศึกษา ยังคงเป็นชุมชนข้ามถิ่นที่ “ชั่วคราว” (temporary) ไม่ใช่ ชุมชนข้ามถิ่นที่ “ถาวร” (permanent) นั้น ก็สืบเนื่องมาจากแรงงานข้ามชาติเหล่านี้มิได้ประสงค์ที่จะตั้งรกรากอยู่ในชุมชนที่เขาพำนักอาศัยอยู่ปัจจุบันอย่างถาวร หากแต่ไม่อาจที่จะระบุระยะเวลาที่แน่นอนลงไปได้เท่านั้น เพราะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ อาทิ ระยะเวลาในการจ้างงาน ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนในประเทศพม่า ตลอดจนนโยบายของรัฐไทยและเมียนมา

ยศ สันตสมบัติ (2553) กล่าวว่า ความเป็นชุมชนข้ามถิ่นเป็นปรากฏการณ์ที่ก่อรูปและขยายตัวอย่างรวดเร็วในเงื่อนไขของทุนนิยมยุคหลัง และเป็นปรากฏการณ์ที่เราพบเห็นได้มากขึ้นในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน อนึ่ง คำว่า “ชุมชนข้ามถิ่น” นี้ยังปรากฏในงานศึกษาของนักวิชาการรุ่นหลังที่ศึกษาวิจัยแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่ารวมทั้งผู้ย้ายถิ่นสัญชาติพม่าอีกอย่างน้อย 2 คนคือ ณัฐชวัล

โกศพานิชวงษ์ (2556) ที่ทำการศึกษามุขมนตรีทางศาสนาของผู้อพยพข้ามพรมแดนชาวพม่าในจังหวัดระนอง และ วิลาสินี โสภภาพ (2559) ที่ศึกษามุขมนตรีข้ามถิ่น การข้ามท้องถิ่นและการก่อร่างทางอัตลักษณ์ของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าในจังหวัดขอนแก่น ภายใต้บริบทของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

งานศึกษาของ ฌ็องส์ชวัล โกศพานิชวงษ์ (2556) นั้น เป็นการศึกษา “มุขมนตรีข้ามถิ่นที่” ในอาณาบริเวณที่อยู่ใกล้กับเส้นพรมแดนรัฐชาติคือจังหวัดระนองที่มีอาณาเขตติดกับจังหวัดเกาะสองของพม่า อันถือเป็น “ปกติ” ของอาณาบริเวณพื้นที่ชายแดน ส่วนงานของ วิลาสินี โสภภาพ (2559) แม้จะศึกษา “มุขมนตรีข้ามถิ่น” ในอาณาบริเวณที่อยู่ไกลจากเส้นพรมแดนรัฐชาติคือจังหวัดขอนแก่น แต่ก็เป็นการศึกษา “มุขมนตรีข้ามถิ่น” ประเภท “ถูกจัดตั้ง” เพราะเป็นการศึกษากลุ่มแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าที่พักอาศัยรวมกันอยู่ในที่เดียวกันทั้งหมด คือบริเวณหอพักที่ทางโรงงานซึ่งเป็นนายจ้างจัดหาให้ ซึ่งต่างจากการศึกษาของจังหวัดอุบลราชธานีในงานวิจัยชิ้นนี้ เพราะโรงงานที่เป็นนายจ้างไม่มีหอพักให้ ทำให้แรงงานข้ามชาติต้องจัดหาที่พักเอง

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอผลการศึกษาปฏิบัติการสร้างความเป็นถิ่นฐานใหม่ ของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าผ่านอาหารและการแต่งกายในพื้นที่ปลายทาง โดยพื้นที่ที่ศึกษาคือ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นหลัก สำหรับแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ เป็นแรงงานที่ทำงานในบริษัทเสื้อผ้าส่งออกจำกัด (นามสมมติ) ซึ่งเป็นโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปส่งออกต่างประเทศในจังหวัดอุบลราชธานี

วิธีการเก็บข้อมูล ใช้วิธีเก็บข้อมูลทั้งเอกสารและเก็บข้อมูลภาคสนามประกอบกัน คือ แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า ใช้วิธีเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ทั้งเป็นแบบรายบุคคลจำนวน 8 คน และสนทนากลุ่ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์ทั้งแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง ทั้งนี้มีล่ามชาวพม่าเป็นผู้แปลและผู้ช่วยนักวิจัยเป็นผู้บันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ ผู้จัดการฝ่ายบุคคลของบริษัท เจ้าหน้าที่ของรัฐ (จัดหางาน / เทศบาล / องค์การบริหารส่วนตำบล) ใช้วิธีเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และเวทีประชุมระดมความคิด ชาวบ้านทั่วไป พระสงฆ์ เจ้าของหอพัก พ่อค้า แม่ค้า ใช้วิธีเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ทั้งเป็นแบบรายบุคคล และการสังเกตการณ์ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม แรงงานชาวไทยที่ทำงานในโรงงานเดียวกับแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า ใช้วิธีเก็บข้อมูลภาคสนามโดย

การสัมภาษณ์ และผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย (stake holder) ทั้งหมด ใช้วิธีเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการการสัมภาษณ์ สทนากลุ่ม และจัดเวทีระดมความคิด

ระยะเวลาดำเนินการวิจัยอยู่ในช่วงเดือนมกราคม 2562 – มกราคม 2563 การเก็บข้อมูลกับแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า นั้น ผู้วิจัยได้เข้าจ้าง “กล้วย” ซึ่งเป็นแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าที่พูดและเขียนภาษาไทยได้เป็นล่ามแปลภาษา โดยทำงานคู่กับผู้ช่วยนักวิจัยของโครงการ

ผลการวิจัย

ปฏิบัติการสร้างพื้นที่ความเป็นพม่าผ่านอาหาร

จากการศึกษาพบว่า แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า ส่วนใหญ่จะรับประทานข้าวเจ้า ไม่เน้นอาหารประเภทแป้ง ย่าง หรือมีรสจัด โดยเฉพาะเผ็ดมาก ฉะนั้นการอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยอันเป็นที่ที่คนท้องถิ่นรับประทานข้าวเหนียวเป็นหลัก และรสชาติจัดจ้านนั้น ทำให้พวกเขาต้องปรับตัวเรื่องอาหารการกินมากพอสมควร เพราะอาหารของพม่าจะใส่ไขมันเป็นวัตถุดิบหลัก เหตุนี้พวกเขาจึงนิยมทำอาหารรับประทานเอง โดยการซื้ออาหารสดเช่นเนื้อไก่ หรือเนื้อหมูจากตลาดช่วงเย็นบริเวณข้างโรงงาน แต่ถ้าตรงกับวันเงินเดือนออกหรือวันหยุด พวกเขา ก็มักจะรวมกันเหมารถหรือโมโตไซด์จักรยานยนต์ไปซื้ออาหารที่ห้างแมคโคร โลตัส บิ๊กซีสาขาวารินชำราบ รวมทั้งที่ตลาดสดวารินชำราบ และตลาดวารินเจริญศรีบ้างเป็นครั้งคราว

ภาพที่ 1 แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าขณะกำลังประกอบอาหารภายในห้องพักเพื่อเป็นอาหารเย็น และสำหรับเป็นอาหารเช้าโดยใส่ปั่นโตนำไปรับประทานที่โรงงานวันรุ่งขึ้น
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 2 โรงงานจัดทำราวสำหรับแขวนปั่นโตอาหาร รวมทั้งกระเป๋าหรือตะกร้าใส่อาหารที่แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า นำไปรับประทานในเวลากลางวันที่โรงงานไว้ให้ด้วย
ที่มา : ผู้วิจัย

แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าส่วนใหญ่ จะประกอบอาหารไว้ตั้งแต่ตอนกลางคืน ครั้นถึงรุ่งเช้าก็จะอุ่นอาหารที่ทำไว้ใส่ปิ่นโตในช่วงเช้าของแต่ละวันเพื่อเป็นอาหารเช้าและเอาไปเป็นอาหารกลางวันที่ทำงาน เหตุผลที่แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่ามักทำอาหารใส่ปิ่นโตไปรับประทานเองที่โรงงานนั้น ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเป็นการช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะว่าการซื้อวัตถุดิบมาประกอบอาหารเองนั้นจะมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าซื้ออาหารบริโภคที่โรงงาน (Aye Kyow Sae, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2562)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพวกเขาจะอยู่ในท้องถิ่นที่ผู้คนมีวัฒนธรรมการกินแตกต่างจากที่พวกเขาคุ้นเคย แต่เนื่องจากการพักอาศัยแต่ละหอของพวกเขามีลักษณะเป็น “ชุมชนข้ามถิ่นที่ชั่วคราว” ทำให้อาหารการกินของพวกเขาจะไม่เป็นปัญหามากนัก เพราะจะพบว่าในทุกหอ พวกเขาจะมี “กลุ่ม” รับประทานข้าวด้วยกัน โดยการประกอบอาหารรับประทานด้วยกัน โดยเฉพาะในช่วงวันหยุด หรือช่วงเย็นในกรณีที่ไม่ได้ทำงานล่วงเวลา และบางแห่งที่หอพักมีพื้นที่ว่าง พวกเขาก็จะขออนุญาตเจ้าของหอพักปลูกผักสวนครัวจำพวกกระเจี๊ยบ พริก มะเขือ ฯลฯ เอาไว้นำมารับประทานกันด้วย โดยเฉพาะกระเจี๊ยบนั้นถือเป็นพืชผักที่สะท้อน “อัตลักษณ์พม่า” อย่างชัดเจน เพราะชาวพม่านิยมนำไปกระเจี๊ยบแดงไปปรุงอาหารได้หลายอย่าง เช่น แกงหรือยำ นอกจากนี้แรงงานชายบางคนก็ไปเก็บหาพืชผักตามข้างทางหรือตามทุ่งนามาประกอบอาหารกินก็มี

ภาพที่ 3-4 แปลงกระเจี๊ยบที่แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าปลูกไว้ที่ข้างหอพักแห่งหนึ่งที่ตนพักอาศัย

อยู่ เป็นรูปธรรมการปรับตัวของพวกเขาด้านอาหารการกินอีกประการหนึ่ง

ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายได้อีกส่วนหนึ่ง

ที่มา : ผู้วิจัย

สำหรับวัตถุดิบที่ชาวพม่านิยมนำมาประกอบอาหารรับประทานนั้นได้แก่ ถั่ว ไข่ ไก่ หมู ผัก และเครื่องเทศ (คล้ายอาหารอินเดีย) โดยวิธีประกอบอาหารที่ปรุงนั้นชาวพม่าใช้ก็คือวิธีการผัดหรือทอดและใช้น้ำมันปริมาณค่อนข้างมาก ทั้งนี้วัตถุดิบประเภทอาหารสดนั้นส่วนมากก็จะซื้อจากตลาด

ข้างโรงงาน ส่วนเครื่องปรุง อาหารแห้ง หรือเครื่องเทศนำเข้าจากพม่าก็สามารถซื้อหาได้จากร้านค้าในชุมชน และหากเป็นวันหยุด โดยเฉพาะวันอาทิตย์ (ซึ่งเป็นวันหยุดประจำสัปดาห์ของแรงงานภาคอุตสาหกรรม) พวกเขา มักจะออกไปจับจ่ายใช้สอยสินค้าหรือซื้ออาหารสดตามห้างสรรพสินค้าขายส่งที่อยู่ไม่ไกลจากบริษัทมากนัก (ประมาณ 3-4 กิโลเมตร) ซึ่งพวกเขาชอบมาก เนื่องจากไม่ต้องต่อราคาที่จะต้องใช้ภาษาไทยเพราะมีตัวเลขบอกราคาชัดเจน ทำให้พวกเขาสามารถประกอบอาหาร “พม่า” บางอย่างเพื่อรับประทานได้ “อาหารพม่า” จึงมักเป็นเมนูสำหรับช่วงวันหยุด รวมทั้งในโอกาสที่พวกเขาไปทำบุญที่วัด จัดงานแต่งงานหรือจัดงานเลี้ยงครบรอบอายุหนึ่งเดือนให้กับลูกของเพื่อนแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าด้วย ฉะนั้น ในช่วงเวลาดังกล่าวนั้น จึงเป็นช่วงเวลาของปฏิบัติการสร้างพื้นที่ความเป็นพม่าผ่านอาหารในพื้นที่ปลายทางที่สามารถพบเห็นได้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 5 อาหารพม่ามักจะมีถั่วเป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหาร
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 6 แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่ากำลังประกอบ “อาหารพม่า” ในวัดของชุมชนเนื่องในงานบุญทางพุทธศาสนา
ที่มา : ผู้วิจัย

นอกจากนี้ ปฏิบัติการสร้างพื้นที่ความเป็นพม่าผ่านอาหารในพื้นที่ปลายทางยังสามารถพบเห็นได้จาก “สินค้าพม่า” ประเภทวัตถุดิบและเครื่องปรุงอาหารที่มีจำหน่ายในร้านค้าของชุมชนซึ่งมีอยู่หลายร้าน บางร้านมีสินค้าพม่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของสินค้าในร้านก็มี (ชนิษฐา รักรธรรม, สัมภาษณ์, 27 สิงหาคม 2562)

ภาพที่ 7 วันหยุดเป็นช่วงเวลาของปฏิบัติการ
สร้างพื้นที่ความเป็นพม่าผ่านอาหาร
แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 8 วัตถุดิบสำหรับประกอบ
“อาหารพม่า”
มีขายอยู่ทั่วไปในร้านค้าของชุมชน
ที่มา : ผู้วิจัย

ปฏิบัติการสร้างพื้นที่ความเป็นพม่าผ่านการแต่งกาย

จากการศึกษาปฏิบัติการสร้างพื้นที่ความเป็นพม่าผ่านการแต่งกายนั้น พบว่าแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเหล่านี้สามารถปรับตัวด้านการแต่งกายได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ในช่วงวันทำงานนั้น ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ต่างก็แต่งกายด้วยเสื้อผ้าของโรงงานและสวมกางเกงขายาว (ส่วนมากเป็นกางเกงยีนส์) ซึ่งเป็นไปตามกฎระเบียบของโรงงาน ขณะที่วันเสาร์โรงงานเปิดโอกาสให้แต่งกายด้วยชุดพื้นเมือง ดังนั้น ในวันนี้จึงมักจะพบว่าแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเกือบทั้งหมด โดยเฉพาะแรงงานหญิงนั้นจะแต่งกายด้วยชุดพื้นเมืองของพม่าคือนุ่งผ้าถุงหลากสีสัน ส่วนแรงงานชายจะนุ่งโสร่ง (ลองจี) ใส่เสื้อคอปก สะท้อนถึงอัตลักษณ์ความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์พม่าได้เป็นอย่างดี ขณะที่อยู่ที่หอพักนั้นพวกเขามักแต่งกายสบาย ๆ คือนุ่งโสร่ง (ลองจี) สำหรับผู้ชาย และนุ่งผ้าถุง สำหรับผู้หญิง เช่นเดียวกับที่อยู่ที่บ้านเกิดเมืองนอนของพวกเขา หรือแม้แต่ในบางครั้งการออกไปยังพื้นที่สาธารณะ เช่น ตลาด ห้างสรรพสินค้า ธนาคาร แรงงานข้ามชาติส่วนหนึ่งก็แต่งกายด้วยชุดพื้นเมืองรวมทั้งทาทน้าด้วยทานาคาสีเหลืองนวล เหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าในแง่ของการแต่งกายนั้น พวกเขาไม่ต้องปรับตัวมากนัก

ภาพที่ 9 ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์
ต่างก็แต่งกายด้วยเสื้อของโรงงานและ
สวมกางเกงขายาว
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 10 วันเสาร์เป็นวันที่โรงงานเปิดโอกาสให้แรงงาน
ข้ามชาติสัญชาติพม่าแต่งกายด้วยชุดพื้นเมือง
จึงเป็นช่วงเวลาของปฏิบัติการสร้างพื้นที่
ความเป็นพม่าผ่านเครื่องแต่งกาย
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 11 แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า
แต่งกายด้วยชุดพื้นเมืองเดินช้อปปิ้งใน
ห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 12 แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าจะใส่ใส่
(ลองจี) เป็นประจำเมื่ออยู่ที่หอพัก
ที่มา : ผู้วิจัย

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าปฏิบัติการสร้างพื้นที่ความเป็นพม่าผ่านเครื่องแต่งกายที่เห็นได้เด่นชัดที่สุด ก็คือในช่วงที่พวกเขาได้เข้าร่วมพิธีในช่วงงานเฉลิมฉลอง เช่นวันเกิดหรือวันแต่งงานและวันสำคัญทางพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวันสำคัญทางพุทธศาสนา

ซึ่งแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเหล่านี้เกือบร้อยละเก้าสิบจะพยายาม
แต่งกายด้วยชุดพื้นเมืองที่สวยงามมากที่สุด

ภาพที่ 13-14 ปฏิบัติการสร้างพื้นที่ความเป็นพม่าผ่านเครื่องแต่งกายเห็นได้ชัดเจนที่สุดคือในช่วงที่มี
“งานบุญ” ทางพุทธศาสนา ในภาพคือช่วงงานบุญกฐิน
ในวัดของชุมชนที่แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าเหล่านี้อาศัยอยู่
ที่มา : ผู้วิจัย

สรุปผลการวิจัย

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาปฏิบัติการสร้างพื้นที่ความเป็นพม่าของแรงงาน
ข้ามชาติสัญชาติพม่าผ่านอาหารและการแต่งกายในพื้นที่ปลายทาง ในพื้นที่อำเภอวารินชำราบ จังหวัด
อุบลราชธานี ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปฏิบัติการสร้างพื้นที่ความเป็นพม่าของแรงงานข้ามชาติ
สัญชาติพม่าผ่านอาหารและการแต่งกายในพื้นที่ปลายทางนั้น เป็นการนำความเป็นท้องถิ่นคือ
ความเป็นพม่ามาปฏิบัติซ้ำในพื้นที่ใหม่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสร้างพื้นที่นั้นเป็นส่วนหนึ่งของ
กระบวนการสร้างหรือทำให้เป็นท้องถิ่นอีกครั้ง (re-localization) ทั้งนี้ปฏิบัติการสร้างพื้นที่ความเป็น
พม่าดังกล่าวก็สามารถพบเห็นได้ทั้งในพื้นที่ส่วนตัวคือห้องพัก และพื้นที่สาธารณะ เช่น ที่ทำงาน ตลาด
และวัด เป็นต้น

การข้ามท้องถิ่นที่เกิดขึ้นดังกล่าวได้แสดงให้เห็นการมีอยู่ของพื้นที่ (place) อัตลักษณ์ (identity)
ที่เกิดขึ้นในโลกโลกาภิวัตน์ที่มีความเลือนไหล และไม่ติดตรึงอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเท่านั้น การข้าม
ท้องถิ่นจึงเป็นปรากฏการณ์การข้ามชาติที่น่าวัฒนธรรมรากเดิมติดตัวมาด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า โลกในศตวรรษที่ 21 นั้น การเดินทางย้ายถิ่นของผู้คนและการสร้างชุมชนขึ้นมาในสถานที่ใหม่ ทำให้กระบวนการสร้างประวัติศาสตร์และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไม่สามารถผูกติดอยู่กับอาณาบริเวณใดบริเวณหนึ่งได้อีกต่อไป (ปฤษฎา รัตนพฤษ, 2545: 31)

ปฏิบัติการสร้างพื้นที่ความเป็นพม่าผ่านอาหารและเครื่องแต่งกายของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า นั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการปรับตัว ต่อสู้ดิ้นรนต่าง ๆ ของแรงงานข้ามชาติในฐานะ “ผู้ย้ายถิ่น” ในสภาวะเปลี่ยนผ่านเชิงโครงสร้างและเงื่อนไขความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่ปลายทาง ซึ่งสอดคล้องกับ วสันต์ ปัญญาแก้ว (2555) ในงานศึกษาเกี่ยวกับการข้ามแดนของหนุ่มสาวชาวลื้อจากเมืองยอง รัฐฉาน ประเทศพม่า มายังประเทศไทยของตนว่า การเปลี่ยนสถานะผู้อพยพข้ามชาติหรือ “คนข้ามแดน” (border crossers) จากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง คือ การเปลี่ยนตำแหน่งแห่งที่ทางสังคมและโครงสร้างความสัมพันธ์ทางชนชั้น การเปลี่ยนผ่านระดับข้ามชาติดังกล่าวคือการที่ผู้อพยพ “หลุดพ้น” ออกจากชุดของโครงสร้างความสัมพันธ์เดิม (ในบ้านเกิด) มาเป็นส่วนหนึ่งของสนามของความสัมพันธ์อีกชุดหนึ่งในถิ่นที่อยู่ใหม่ ซึ่งมีทั้งระบบค่านิยม เศรษฐกิจ และการมีสถานภาพที่แตกต่างและอำนาจทางสังคม ตำแหน่งแห่งที่ทางสังคมของคนข้ามแดนจะถูกจัดประเภทใหม่ภายใต้การกำกับของอำนาจรัฐ ซึ่งโดยทั่วไปรัฐมักจะจัดประเภทของคนเหล่านี้ออกเป็นอย่างน้อย 3 สถานะด้วยกันคือ (1) พลเมือง (citizen) (2) ผู้มาเยือน (visitor) และ (3) คนย้ายถิ่น (migrant) ทั้ง 3 สถานะดังกล่าว คือส่วนหนึ่งของกลไกที่รัฐใช้ในการแบ่งจำแนกผู้คนที่อพยพข้ามไปข้ามมาระหว่างรัฐชาติ ฉะนั้นสำหรับ “แรงงานข้ามชาติ” การดำรงสถานะที่แตกต่างข้างต้นในสถานที่หรือเขตแดนที่แตกต่างกัน จึงนำไปสู่การที่แรงงานข้ามชาติในฐานะ “ผู้อพยพ” (หรือผู้ย้ายถิ่น-ผู้วิจัย) จะต้องดำรงชีวิตในสภาวะความสัมพันธ์ทางอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน ทั้งที่สัมพันธ์กับรัฐและคนในรัฐนั้น ๆ ประเด็นที่น่าสนใจจึงอยู่ที่กระบวนการปรับตัวต่อสู้ดิ้นรนต่าง ๆ ของ “ผู้อพยพ” (หรือผู้ย้ายถิ่น - ผู้วิจัย) ในสภาวะเปลี่ยนผ่านเชิงโครงสร้างและเงื่อนไขความสัมพันธ์เชิงอำนาจดังกล่าว

นอกจากนี้ ปฏิบัติการสร้างพื้นที่ความเป็นพม่าผ่านอาหารและเครื่องแต่งกายของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าดังกล่าว ยังสอดคล้องกับ Bertrand (1958 อ้างใน ภริตา โกเชก, 2548: 27) ที่กล่าวว่า การปรับตัวเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับผู้ย้ายถิ่นจะโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ตามในการที่จะเลือกปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทางเลือกที่เลือกนั้นอาจเป็นการทำไปเพื่อหลีกเลี่ยงหรือทำให้ความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่มลดลงหรือหมดไป พฤติกรรมปรับตัวที่เกิดขึ้นในลักษณะของการปฏิบัติต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน (reciprocal adjustment) โดยปกติแล้วการปรับตัวจะเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมมากกว่าจะเกิดขึ้นจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม และงานศึกษานี้ยังสอดคล้องกับงานของ วิลาสิณี ไสภาพล (2559) ที่ศึกษาชุมชนข้ามถิ่นที่ของแรงงานพม่าในจังหวัดขอนแก่น และพบว่า

การสร้างพื้นที่ชุมชนข้ามถิ่นของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าได้แสดงให้เห็นถึงการก่อร่างทางอัตลักษณ์ที่สัมพันธ์กับการสร้างพื้นที่ที่เชื่อมต่อบริเวณต้นทาง ระหว่างทางและปลายทาง ฉะนั้นปฏิบัติการสร้างพื้นที่ความเป็นพม่าผ่านอาหารและเครื่องแต่งกาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานระดับพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ควรมีการตั้งศูนย์ประสานงานแรงงานข้ามชาติขึ้นในพื้นที่ ขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) รวมทั้งผู้นำหมู่บ้าน / ชุมชน ควรจัดทำฐานข้อมูลแหล่งที่พักอาศัยของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่รับผิดชอบของตน และสนับสนุนกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างแรงงานข้ามชาติเหล่านั้นกับคนในท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป ผู้ที่สนใจด้านอาหารและการแต่งกายของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า ควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับอิทธิพลของสังคมวัฒนธรรมปลายทางที่มีต่ออัตลักษณ์ด้านอาหารและการแต่งกายของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า

รายการอ้างอิง

ชนิษฐา รักธรรม. เจ้าของร้านขายของชำ. สัมภาษณ์. 27 สิงหาคม 2562.

ณัฐชิวัด โกคาพานิชวงษ์. “การเชื่อม (ข้าม) ถิ่นที่: ปฏิสัมพันธ์ของผู้คนบนเมืองชายแดนกับการต่อรองความหมายผ่านพื้นที่/ชุมชนทางศาสนาของผู้อพยพข้ามพรมแดนชาวพม่าในจังหวัดระนอง.” วิทยานิพนธ์ดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.

ปฤษฎา รัตนพฤกษ์. “ปัญหาข้ามพรมแดนและสภาวะไร้พรมแดน: โลกที่เปลี่ยนไปหรือมุมมองของนักวิชาการที่เปลี่ยนไป.” *วารสารสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 15 (1/2545), (17-46).

ภริดา โกเชก. “การสื่อสารต่างวัฒนธรรมที่มีผลต่อการปรับตัวของคนข้ามชาติ: ศึกษากรณีชาวพม่าในจังหวัดพรมแดนประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎฐิบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

ยศ สันตสมบัติ. “ความทันสมัยกับมายาคติของการพัฒนาในลุ่มน้ำโขง” ใน *ทบ-ทวนการพัฒนาจากท้องถิ่นภาคเหนือสู่ภูมิภาคลุ่มน้ำโขง*, วสันต์ ปัญญาแก้ว (บก.). เชียงใหม่: ศูนย์วิจัยและบริการวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, (197-219), 2553.

วสันต์ ปัญญาแก้ว. ลี้อข้ามแดน การเดินทางของคนหนุ่มสาวชาวลี้อเมืองยอง รัฐฉาน ประเทศพม่า.

เชียงใหม่: ศูนย์วิจัยและบริการวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2555.

วิลาลินี โสภภาพล. “ชุมชนข้ามถิ่น: การข้ามท้องถิ่นและการก่อร่างทางอัตลักษณ์ของแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าในจังหวัดขอนแก่น ภายใต้บริบทของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาลุ่มน้ำโขงศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2559.

อธิษฐาน พันธุ์พัก. จัดหางานจังหวัดอุบลราชธานี. เว็บไซต์ประชุมระดมความคิดเห็น, 24 มกราคม 2563.

Aung Ko Cein. แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า. สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2562.

Aye Kyow Sae. แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า. สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2562.

Sai Nay Lin Aung. ล่ามชาวพม่าประจำบริษัท. สัมภาษณ์, 17 พฤษภาคม 2562.

บทความวิจัย

จิตรกรรมไทยแนวประเพณีชุดภาพสะท้อนปริศนาธรรมกายนคร :
การสร้างงานจิตรกรรมไทยในรูปแบบแนวประเพณี
กรณีการผลิตผลงานสร้างสรรค์จากวรรณกรรมศาสนาปักษ์ใต้

KAYA NAKHON REFLECTION OF THE DHAMMA PUZZLES THE CASE OF
PRODUCING CREATIVE WORKS FROM SOUTHERN RELIGIOUS LITERATURE

วสวัตดี รียาพันธ์ (WASAWAT RIYAPUN)*

วิรัญญา ดวงรัตน์ (WIRANYA DUANGRAT)**

วันที่รับบทความ 15 มีนาคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ 24 ตุลาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ 17 พฤศจิกายน 2566

บทคัดย่อ

“จิตรกรรมไทยแนวประเพณีชุดภาพสะท้อนปริศนาธรรมกายนคร” ได้แรงบันดาลใจจากวรรณกรรมศาสนาปักษ์ใต้เรื่อง “กายนคร” กายนครเป็นวรรณกรรมทางศาสนาที่สะท้อนความเป็นไปของชีวิตเกี่ยวกับการเวียนว่ายอยู่ในสังสารวัฏ เนื้อความกล่าวถึงเมืองหนึ่งชื่อกายนคร มีกษัตริย์

* นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปะไทย สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, E-mail : riyapun_w@silpakorn.edu

Master of Fine Arts degree program students Department of Thai Arts Department of Visual Arts Faculty of Painting, Sculpture and Graphic Arts Silpakorn University

** รองศาสตราจารย์, ภาควิชาศิลปะไทย สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, E-mail : riyapun_w@silpakorn.edu

Associate Professor of Thai Arts Department of Visual Arts Faculty of Painting, Sculpture and Graphic Arts Silpakorn University

ผู้ครองนครนามจิตรราช ต่อมาถูกทหาร 4 เหล่าของพญามัจจุราชเข้าทำลายเมืองกายนครจนล่มสลาย แต่เมื่อพระเจ้าจิตรราชตั้งมั่นในพระธรรมคำสอนระลึกถึงพระศาสดาจารย์ก็ก่อให้เกิดปัญญาทำลายอกุศลกรรมทั้งปวงก่อนล่วงเข้าสู่เมืองนิพพาน โดยผลงานชุด “ภาพสะท้อนปริศนาธรรมกายนคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อแปลงสารจากวรรณกรรมศาสนาปักษ์ใต้ที่อยู่ในรูปของลายลักษณ์อักษรมานำเสนอใหม่ในรูปแบบงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี ด้วยเทคนิคสีฝุ่นบนพื้นสมุกดินสอพอง ยึดหลักกรรมวิธีการเขียนสีและตัดเส้นอย่างโบราณ ผสมผสานเทคนิคไทยอย่าง การประดับกระจก และติดทองคำเปลว เพื่อสร้างลักษณะพิเศษให้กับผลงาน เกิดเป็นผลงานสร้างสรรค์ชุด “ภาพสะท้อนปริศนาธรรมกายนคร” ที่ได้สะท้อนปริศนาธรรมจากวรรณกรรมเรื่องกายนคร จำนวน 8 ตอน ออกมาเป็นผลงานสร้างสรรค์จิตรกรรมไทยแนวประเพณี จำนวน 8 ชิ้น จากปริศนาธรรมจำนวน 4 ตอนดังกล่าว

คำสำคัญ: กายนคร / วรรณกรรมศาสนาปักษ์ใต้กายนคร / จิตรกรรมไทยแนวประเพณี

Abstract

“Kaya Nakhon: Reflection of the Dhamma Puzzles”, an artwork collection was inspired by Southern religious literature called “Kaya Nakhon”. Kaya Nakhon is a religious literature that reflects the flow of life focusing on samsara. The story features a city called Kaya Nakhon, ruled by a king named Chitrat. Later, this city was destroyed by 4 armed forces of the God of Death and then collapsed. King Chitrat therefore committed himself to the Teachings of Buddha and always remembered the Lord Buddha, the Great Teacher which resulted in wisdom that eliminated all the bad deeds and then he entered Nirvana. The objectives of this artwork collection, “Kaya Nakhon: Reflection of the Dhamma Puzzles” are to transform the essence of this written Southern religious literature and presented into traditional Thai paintings using the tempera technique on powdered white clay canvas. This artwork collection was created based on ancient painting and line bolding techniques in combination with Thai techniques such as glass inlay and gilding in order to contribute to special characteristics to the artworks. The results are “Kaya Nakhon: Reflection of the Dhamma Puzzles”, a collection of 4 traditional Thai paintings which reflect the dhamma puzzles from 8 chapters of Kaya Nakhon

Keywords: Kaya Nakhon / Literature of Southern Part / Thai Painting Tradition

บทนำ

กายนคร เป็นการประสานคำ สองคำ ระหว่างคำว่า กาย ที่แปลว่า ร่างกาย กับคำว่า นคร ที่แปลว่า เมือง เมื่อรวมกันจึงมีความหมายว่า “เมืองร่างกาย”

กายนคร ปรากฏเป็นวรรณกรรมศาสนาที่นำเอาพระธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผูกเป็นนิทานธรรม เพื่อใช้สั่งสอนแก่นุชย์โลกโดยทั่วกัน

เนื้อหาสาระแห่งธรรมชั้นสูงทางพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่บุคคลทั่วไปเข้าถึงได้ยาก พระพุทธเจ้าจึงใช้การอุปมาอุปมัยในสาระธรรมเปรียบเทียบกับสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ดังปรากฏในพระสูตรตันตปิฎกหนึ่งหมวดในสามหมวดของพระไตรปิฎกอันเป็นที่รวบรวมพุทธพจน์ เกี่ยวกับการเทศนาธรรมซึ่งประกอบด้วยการกล่าวถึง บุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์เพื่อนำมาสื่อถึงแก่นสาระในลักษณะนิทานธรรม

การอุปมาเมืองเปรียบดั่งกายมนุษย์หรือ “กายนคร” ปรากฏอยู่ในพระสูตรตันตปิฎกสังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค อาสีวิสูตร โดยเนื้อหาสำคัญสรุปได้คือ พระพุทธเจ้าได้ยกองค์ประกอบต่าง ๆ ของเมืองเปรียบได้ดั่งระบบร่างกายมนุษย์แต่ละส่วน และเปรียบเทียบนำสู่การสื่อสาระแห่งธรรมแต่ละเรื่อง ซึ่งทั้งหมดจะแสดงถึงความเชื่อมโยงในเชิงระบบธรรมที่ส่งผลต่อเนื่องในแต่ละข้อธรรมที่นำไปสู่นิพพานดังรายละเอียด ได้แก่ เมืองมีกำแพงและประตู 6 ประตูหมายถึงอายตนะภายใน 6 ประการ นายเฝ้าประตูเมืองหมายถึง สติ เจ้าเมืองประทับอยู่กลางนครหมายถึง วิญญาน ทางแพร่งสามแยกกลางเมืองหมายถึง มหาภูตรูป 4 คือ ปรุวิธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ และ วาโยธาตุ ราชทูตผู้นำพระราชสาส์นตามความเป็นจริงจากเส้นทางเดินทั้ง 8 ทิศหมายถึงสมณะและวิปัสณา พระราชสาส์นตามความเป็นจริงที่ราชทูตคู่นั้นเดินทางตามเส้นทางทั้ง 8 ทิศนำมามอบให้เจ้าเมือง หมายถึง นิพพาน (พระครูโสภาธรรมสาร, 2558: 132)

ในคัมภีร์ฉันทศาสตร์ แพทยศาสตร์สังเคราะห์ ของพระยาพิศณุ ประสาทเวช (คง ถาวรเดช) ปรากฏการกล่าวถึง กายนคร ไว้เช่นกัน ซึ่งกล่าวถึงกายนครอันเป็นเนื้อหาว่าด้วยการเปรียบเทียบร่างกายของมนุษย์เป็นเสมือนเมืองหนึ่ง เปรียบดวงใจและดวงจิตว่าเป็นพระราชากรของเมือง มีโรคภัยไข้เจ็บเป็นข้าศึก

วรรณกรรมศาสนาเรื่องกายนคร แพร่หลายทั่วไปและเป็นที่ยอมรับมากอยู่ช่วงหนึ่ง และยังปรากฏในรูปแบบหนังสือโบราณ หนังสือชุด หรือเอกสารสมุดไทย สิ่งพิมพ์ อีกหลายเล่ม ดังจะยกตัวอย่างได้ดังนี้

หนังสือชุดกายนคร ฉบับหอสมุดแห่งชาติ หมวด ก จำนวน 2 เล่ม เดิมเป็นสมบัติของนายทองอยู่ จรรยากุล มอบให้กับหอสมุดแห่งชาติ เมื่อวันที่ 13 เมษายน 2468

เล่มที่ 1 ระบุเลขเอกสารโดยหอสมุดแห่งชาติ เลขที่ 27 เป็นหนังสือบุตขาว(สมุดไทยขาว) ขนาด 11.5 x 36 x 4 เซนติเมตร อักษรไทย เส้นหมึก จำนวน 74 หน้า

เล่มที่ 2 ระบุเลขเอกสารโดยหอสมุดแห่งชาติ เลขที่ 28 เป็นหนังสือบุตขาว(สมุดไทยขาว) ขนาด 11.5 x 36 x 3.5 เซนติเมตร อักษรไทย เส้นหมึก จำนวน 71 หน้า

วรรณกรรมศาสนาเรื่องกายนคร ฉบับหอสมุดแห่งชาติทั้งสองเล่ม แต่งโดยนายภู (พระสุนทร-โวหาร ภู เรือหงส์) ขณะนั้นอุปสมบทเป็นภิกษุอยู่ที่วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร ในสมัยรัชกาลที่ 4 มีสมณศักดิ์เป็นพระธรรมทานาจารย์ ซึ่งขณะนั้นได้แต่งวรรณกรรมไว้อีกหลายเรื่อง ประกอบด้วย 1. พระสมุทราคำกลอน 2. นครกายคำกลอน 3. นกกระจาบคำกลอน 4. สุภาชิตสอนหญิงคำกลอน

วรรณกรรมศาสนาเรื่องกายนคร ฉบับแปลก สนธิรักษ์ กล่าวถึงที่มาไว้ว่า เรื่องพระเจ้าจิตรราช เก็บความจากหนังสือเก่า ซึ่งท่านแต่งไว้เป็นคำกลอน ไม่ทราบชื่อผู้แต่ง เห็นว่าเป็นเรื่องดีมีประโยชน์ มากจึงได้เรียบเรียงขึ้นใหม่ โดยเอาเค้าเรื่องแต่เดิมมาปรับปรุงให้เข้ากับเราดีขึ้น (แปลก สนธิรักษ์, 2510: 7)

วรรณกรรมศาสนาปักข์ใต้เรื่องกายนคร ฉบับฉันทน์ ขำวิไล ในลำนำต้นเรื่องกล่าวไว้ว่า กายนคร ฉบับนี้ นายฉันทน์ ขำวิไล ประพันธ์ให้เป็นร้อยกรองครั้งแรก และยังคงดำเนินเรื่องราวตามเค้าโครงเดิม (ฉันทน์ ขำวิไล, 2529: 3)

วรรณกรรมศาสนาเรื่องกายนคร ฉบับองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก มีการเปลี่ยนแปลง เรื่องราวจากเดิม และคัดลอกมาจากฉบับเดิมที่เป็นสมุดข่อย สมบัติเดิมของนายเต๋ เขียวซจี้ เนื้อหา ภายในใกล้เคียงกับวรรณกรรมเรื่องกายนครฉบับหอสมุดแห่งชาติ และมีการกล่าวถึงนายภูไว้ในเนื้อ เรื่องเช่นเดียวกัน (องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2520: 23)

จากข้อมูลข้างต้น บ่งชี้ให้เห็นความน่าสนใจของวรรณกรรมศาสนาเรื่องกายนคร หรือนครกาย ว่ามีที่มาอย่างยาวนาน และมีการคัดลอกดัดแปลง ถอดความในรูปแบบของเอกสารสมุดไทย หนังสือบุต และสมุดข่อย ตลอดจนมีการตีพิมพ์ เผยแพร่ เป็นสิ่งพิมพ์ในหนังสือต่าง ๆ อย่างมากมาย หลายหลากเล่ม โดยมีใจความคงเดิมเช่นเดียวกับหนังสือโบราณ คือการเปรียบเทียบระหว่างร่างกาย ของมนุษย์ กับการดำเนินเรื่องเป็นเมืองหนึ่ง ดำเนินเรื่องในลักษณะของนิทาน หรือวรรณคดี หากไม่ ปรากฏว่าฉบับใดเป็นฉบับแรกเริ่มหรือเก่าแก่ที่สุด พบหลักฐานเก่าที่สุดอยู่ใน พระสุตตันตปิฎก เท่านั้นที่พอจะอนุมานได้ว่าเป็นเค้าโครงต้นฉบับ ก่อนมีการศึกษาและถอดความขยายความแต่งเติม เสริมเรื่องจนกลายเป็นวรรณกรรม วรรณคดี โดยยึดเอาศาสนาพุทธศาสนาเป็นที่ตั้ง

นอกเหนือจากวรรณกรรมกายนคร ฉบับสมุดไทย และฉบับสิ่งพิมพ์ที่กล่าวมาในข้างต้นแล้วนั้น ยังปรากฏวรรณกรรมกายนครในรูปแบบวรรณกรรมทัศนียภาพอีกหลายเล่มดังจะกล่าวถึงต่อไป

วรรณกรรมกายนครสำนวนปากษ์ใต้ปรากฏอยู่ในรูปแบบของหนังสือบุคที่เรียกว่าหนังสือบุคขาว แต่ละฉบับปรากฏอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยประกอบด้วย ฉบับจังหวัดพังงา ฉบับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ฉบับจังหวัดนครศรีธรรมราช และฉบับจังหวัดสงขลา ในแต่ละฉบับดำเนินเนื้อหาด้วยอักษรไทย แต่มีความพิเศษในเรื่องการใช้ภาษาถิ่นปากษ์ใต้ในการพรรณนาเนื้อเรื่อง

วรรณกรรมกายนครสำนวนปากษ์ใต้ ฉบับจังหวัดพังงา ต้นฉบับเดิมเป็นสมบัติของพระครูวิจิตรวรรณสาร วัดลุมพินี อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา เป็นหนังสือสมุดไทยขาว ในทางท้องถิ่นภาคใต้เรียกหนังสือในลักษณะนี้ว่า “บุคขาว” ขนาด 13 x 39 x 3 เซนติเมตร ลายเส้นหมึกสีดำ อักษรไทย จำนวน 60 หน้า (พรทิพย์ วนรัฐกุล, 2536: 10)

วรรณกรรมกายนครสำนวนปากษ์ใต้ ฉบับจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นหนังสือประกอบคำอธิบายภาพปริศนาธรรม ตามแนวทาง ปฏิจจสมุปบาท โดยพระธรรมโกศาจารย์ ท่านพุทธทาสภิกขุ (เงื่อม พานิช) วัดธารน้ำไหล สวนโมกขพลาราม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วรรณกรรมกายนครสำนวนปากษ์ใต้ ฉบับจังหวัดนครศรีธรรมราช ต้นฉบับเดิมเป็นของนายสะเทือน บุญชูวงศ์ ซึ่งรับตกทอดมาจากนายหนูรีน บุญชูวงศ์ผู้เป็นบิดา ซึ่งเป็นชาวบ้านเขาป่าปะ ตำบลเขาพระทอง (เดิมตำบลวังอ่าง) อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีลักษณะเป็นหนังสือบุคขาว ขนาด 11.5 x 38 x 3 เซนติเมตร อักษรไทย ลายเส้นหมึกดำ จำนวน 117 หน้า ต่อมาได้มอบให้นายวิเชียร ณ นคร นำมาเก็บรักษาไว้ที่ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (ชวน เพชรแก้ว, 2523: 5)

วรรณกรรมกายนครสำนวนปากษ์ใต้ ฉบับจังหวัดสงขลา เป็นวรรณกรรมในรูปแบบหนังสือบุคต้นฉบับพบที่วัดนาหว้า ตำบลฉาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา (สาวิตรี สัตยายุทธ์, 2546: 3)

วรรณกรรมศาสนาปากษ์ใต้เรื่องกายนคร จึงเป็นวรรณกรรมที่นำความสัมพันธ์ของพระพุทธศาสนากับวรรณกรรมมาประสมประสานกันจนเกิดเป็นเอกภาพ และมีรสของวรรณคดีอย่างน่าสนใจ ด้วยผู้ถ่ายทอดเล็งเห็นจุดมุ่งหมายอันคมคายของพระพุทธศาสนา อันมีหัวใจพระธรรมสอนให้มนุษย์ชนประพฤติดี ละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้ผ่องใส มุ่งขัดเกลาจิตใจผู้อ่านละเอียดประณีตและงดงาม โดยนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาเป็นไวยากรณ์ในเชิงอบรมสั่งสอน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา ใช้กลวิธีประพันธ์อย่างแยบยล นำเอาบุคลาธิษฐานมาดำเนินเหตุการณ์ให้มีความสนุกสนาน สร้างเรื่องราวโดยใช้ภาพพจน์เพื่อสร้างสุนทรียรสแก่ผู้อ่าน ตลอดจนสอดแทรกเนื้อหาของสังสารวัฏ เพื่อเป็นธรรมทานสั่งสอนปวงชนโดยทั่วไป

วรรณกรรมกายนครจึงมีคุณค่าเป็นอันมากที่นำมาสู่การศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาให้เกิดคุณประโยชน์ล้นไปกับกระแสพลวัตของสังคมในปัจจุบันอย่างยิ่งก็ด้วยการหยิบยกวรรณกรรมศาสนา

บักซ์ใต้เรื่องกายนคร ฉบับจังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้ยังไม่ค่อยแพร่หลายและเป็นที่เผยแพร่มากนัก เมื่อเทียบกับวรรณกรรมศาสนาอย่างไตรภูมิโกถา หรือไตรภูมิพระร่วง แต่สิ่งหนึ่งที่วรรณกรรมกายมีคุณค่าและน่าสนใจมากกว่าวรรณกรรมศาสนาเรื่องอื่น ๆ นั้นคือ การอุปมา สังขารมนุษย์เป็นมหานคร ผจญกับมารที่เข้ามาในรูปแบบของตัณหา ราคะ โทษะ และโมหะรวมไปถึงแสดงสัญชาตธรรมว่าทุกสรรพสิ่งในโลกล้วนเป็นอนิจจัง เมื่อพิจารณาวรรณกรรมกายนครอย่างถี่ถ้วนแล้วพบความเอกเทศอย่างมากในด้านเนื้อหา คือไม่มีวรรณกรรมใกล้เคียงและไม่มีเนื้อหาตรงกันกับวรรณกรรมเรื่องอื่นทั้งทางโลกและทางธรรมหากปรากฏเป็นวรรณกรรมที่ใช้ ชื่อ “กายนคร” และ “นครกาย” แต่ใจความล้วนเป็นเรื่องเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นวรรณกรรมที่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าริเริ่มขึ้น เป็นวรรณกรรมสำนวนบักซ์ใต้โดยแท้ ผู้สร้างสรรค์จึงมีความมุ่งหมายที่จะหยิบเอาวรรณกรรมบักซ์ใต้เรื่องกายนครมาทำให้มีชีวิตชีวาเข้าถึงได้ง่ายขึ้นด้วย งานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี โดยแปลงสารจากตัวอักษรในวรรณกรรมที่เป็นคติและปริศนาธรรม ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านตัว ภาพ(ตัวละคร) ในงานจิตรกรรมไทย อุปมากายสังขารผ่านรูปสถาปัตยกรรมทางศาสนา แสดงถึงวาระการณจากปริศนาธรรม จากวรรณกรรมเรื่องกายนคร

วัตถุประสงค์ของการผลิตผลงานสร้างสรรค์

1. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณีในรูปแบบเฉพาะตน นำเสนอเนื้อหาปริศนาธรรมอันได้รับความบน ดาลใจจากวรรณกรรมศาสนาบักซ์ใต้เรื่องกายนคร
2. เพื่อศึกษาข้อมูลปฐมภูมิประกอบการสร้างสรรค์อันได้แก่ ประวัติความเป็นมา เนื้อหาโครงเรื่อง การดำเนินเรื่อง ตัวละคร ตลอดจนคติและปริศนาธรรมที่แฝงไว้ในวรรณกรรมศาสนาบักซ์ใต้เรื่องกายนคร และองค์ประกอบต่าง ๆ
3. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ทางด้านงานจิตรกรรมไทยในรูปแบบประเพณี แนวประเพณีในเรื่องรูปแบบ สี องค์ประกอบ และอิทธิพล สำหรับการถ่ายทอดเรื่องราวปริศนาธรรมจากวรรณกรรมบักซ์ใต้กายนคร สู่รูปลักษณะจิตรกรรมไทยแนวประเพณี

ภูมิหลังเรื่องกายนครฉบับจังหวัดนครศรีธรรมราช

วรรณกรรมศาสนาบักซ์ใต้เรื่องกายนคร ฉบับจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นวรรณกรรมทางด้านพระพุทธศาสนา ในรูปแบบของหนังสือคัมภีร์บุต เดิมที่หน้าปกของสมุด จารอักษรคำว่า “ตนขมุตรกายนครและท่าน” ภายภาพเป็นหนังสือบุตขาว มีขนาด 11.5 x 38 x 3 เซนติเมตร อักษรไทยลายเส้นหมึกดำ จำนวน 117 หน้า จากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลประวัติศาสตร์ของหนังสือบุตกายนคร คณะผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ในบริเวณตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

เพื่อศึกษาข้อมูลจากทายาทของนายสะเทือน บุญชูวงศ์ ซึ่งเป็นผู้ครอบครองหนังสือบุคกายนครก่อนมอบให้กับนายวิเชียร ณ นคร ในปีพุทธศักราช 2519

เบื้องต้น ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้มีชื่อผู้แต่ง เป็นเพียงผู้คัดลอกมาจากต้นฉบับอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งไม่ปรากฏ ส่วนมูลเหตุที่ได้เรียกวรรณกรรมกายนครฉบับนี้ว่า เป็นวรรณกรรมกายนคร ฉบับจังหวัดนครศรีธรรมราช เพราะด้วยสำนวนในเล่มที่เป็นตัวเขียน มีรูปเสียงสำเนียงภาษาพูดเป็นภาษาใต้แบบคนนครศรีธรรมราช และพบที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงเรียกหนังสือกายนครเล่มนี้ว่าฉบับจังหวัดนครศรีธรรมราช (วิมล คำศรี, 2566: สัมภาษณ์)

วรรณกรรมกายนครสำนวนปากซ์ใต้ ฉบับจังหวัดนครศรีธรรมราช ต้นฉบับเดิมเป็นของนายสะเทือน บุญชูวงศ์ ซึ่งรับตกทอดมาจากนายหนูรีน บุญชูวงศ์ ผู้เป็นบิดา ซึ่งเป็นชาวบ้านเขาลำปะ ตำบลเขาพระทอง เดิมตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งนายหนูรีน บุญชูวงศ์ ในอดีตเป็นผู้ใหญ่ในตำบลวังอ่าง หมู่ที่ 2 ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกันกับตำบลเขาลำปะ (ราเมศวร์ ทองกลับ, 2565: สัมภาษณ์)

ภูมิลำเนาเดิม นายหนูรีน บุญชูวงศ์ เป็นชาวอำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีอุปนิสัยใจคอ รักในการเรียน การศึกษา จนได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ในพื้นที่ตำบลวังอ่าง ก่อนจะเกษียณอายุราชการ ทางที่ว่าการอำเภอชะอวดจึงแต่งตั้งให้นายสะเทือน บุญชูวงศ์ เป็นผู้ใหญ่ส่วนการรับสืบทอดหนังสือบุคกายนครเล่มนี้นั้น ไม่ปรากฏว่าริเริ่มขึ้นเมื่อใด

จากการสัมภาษณ์นางประไพ ทองกลับ (เดิมนามสกุลบุญชูวงศ์ บุตรสาวนายสะเทือน บุญชูวงศ์) กล่าวว่า หนังสือบุคกายนครเป็นสมบัติที่เก็บไว้ในบ้านของนายสะเทือน บุญชูวงศ์ มีห่อผ้าพับไว้ โดยผ้าที่ห่อหนังสือบุคกายนคร เป็นผ้าทอที่เชิงผ้า มีการทอชื่อนามสกุล ของนายสะเทือน บุญชูวงศ์ ไว้เป็นหลักฐาน (ประไพ ทองกลับ, 2565: สัมภาษณ์)

นางประไพเล่าถึงนายสะเทือน บุญชูวงศ์ว่า มีอุปนิสัยเป็นคนตรง พูดจาโผงผาง เป็นบุตรคนสุดท้องในจำนวน 3 คนพี่น้อง จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่โรงเรียนวัดมเหยงในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช สืบทอดหนังสือบุคกายนครนี้มาแต่ในรุ่นของนายหนูรีน บุญชูวงศ์ และไม่ได้นำออกมาใช้อีกเลย เพียงแต่เก็บไว้ในห่อผ้าเท่านั้น เมื่อนายวิเชียร ณ นคร มาขอก็ได้มีการมอบให้ไป ด้วยเห็นว่าจะเป็นประโยชน์มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับที่ ผศ.ฉัตรชัย ศุกระกาญจน์ กล่าวว่า ในปีพุทธศักราช 2519 นายวิเชียร ณ นคร มีดำริที่จะรวบรวมเอาองค์ความรู้ทางด้านมรดกวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราชมาเก็บรวบรวมไว้เพื่อจัดแสดง ณ ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช (ปัจจุบันคือศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช)

หนึ่งในจำนวนของวัตถุโบราณนั้นก็คือนหนังสือบุคกายนครที่ได้การบริจาคมาจากที่ต่าง ๆ นำมารวบรวมและจัดแสดงไว้ หากไม่ได้มีการทำบัญชี มีเพียงการระบุว่าหนังสือเล่มนั้น ๆ ชื่อเรียก

อย่างไร และเป็นการจัดหมวดหมู่ว่า อยู่ในหมวดไหน ดังจะแบ่งได้ว่า หมวดไสยศาสตร์ หมวดสรรพยา
หมวดนิทานและวรรณกรรมศาสนา หมวดตำราพยากรณ์ หมวดตำราเบ็ดเตล็ด ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็น
หนังสือบุต ทั้งบุตขาวและบุตดำ जानด้วยลายมือ บางฉบับ บอกที่มา และบอกเจ้าของ บางฉบับก็ไม่ได้
บอกรายละเอียดอะไร

เมื่อกล่าวถึงกายนคร สามารถบอกได้ว่าเป็นหนังสือบุตอีกหนึ่งเล่ม ที่มีความสนใจ โดยได้นำมา
ถ่ายสำเนา เพื่อพิมพ์เผยแพร่ ในปี 2523 โดย ศาสตราจารย์ชวน เพชรแก้ว จำนวน 1,000 เล่ม รวมกับ
หนังสือบุตเรื่องนิพพานโสทร และจิตนคร เพื่อเผยแพร่วรรณกรรมศาสนาบัญชีได้ โดยวรรณกรรมเรื่อง
กายนครเป็นวรรณกรรมทักษิณ อันดับที่ 4 ในจำนวนวรรณกรรมทั้งหมดที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในครั้งนั้น
(ฉัตรชัย ศุกระกาญจน์, 2565: สัมภาษณ์)

ในอดีต นายวิเชียร ณ นคร ได้นำวรรณกรรมเรื่องกายนครมาบรรจุอยู่ในหลักสูตร
ไทยคดีศึกษา ของภาควิชาภาษาไทย อยู่ระยะหนึ่ง ราวปี พุทธศักราช 2519 – 2524 หลังจากนั้นก็นำ
วรรณกรรมเรื่องอื่นขึ้นมาหมุนเวียนเปลี่ยนไป นอกเหนือจากการนำมาบรรจุอยู่ในหลักสูตรก็ไม่ได้มีการ
พัฒนาเป็นอย่างอื่น จนในปี 2533 ได้มีการตีพิมพ์เป็นอนุสรณ์สถานในงานศพ ของพระครูคลัง จันทศิริ
เท่านั้น หลังจากนั้นก็เก็บรักษาหนังสือบุตเรื่องกายนครไว้ที่ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม (ฉัตรชัย
ศุกระกาญจน์, 2565: สัมภาษณ์)

โดยเนื้อหาในเล่ม จำได้ไม่แจ่มชัดนัก หากแต่พอทำเนาได้ว่า กายนคร เป็นเรื่องการเอา
กายสังขารเป็นเมือง มีลักษณะคล้ายกับจิตนครที่เป็นเรื่องว่าด้วยจิต วรรณกรรมสองเรื่องนี้มีความ
ใกล้เคียงและน่าสนใจอย่างมาก (ฉัตรชัย ศุกระกาญจน์, 2565: สัมภาษณ์)

ด้านรองศาสตราจารย์วิมล คำศรี นักวิชาการวรรณกรรมทักษิณ ซึ่งในอดีตเป็นผู้ทำงาน
ร่วมกับคณะทำงานในการดูแลหนังสือบุตและวรรณกรรมทักษิณได้กล่าวถึงวรรณกรรมกายนครว่า
กายนคร เป็นหนังสือบุต ขนาดพอสมควร อ่านยาก ลายมือสละสลวย เนื้อหาสลับซับซ้อน แต่พอเข้าใจ
ได้ว่าเนื้อเรื่องเกี่ยวกับร่างกายของมนุษย์ เมื่อพิจารณาจะเห็นว่าเป็นคำพระ และเป็นรายที่สามารถใช้
สวดได้ หากแต่ต้องอาศัยคนที่มีความรู้ความเข้าใจอยู่เป็นทุน จึงจะสามารถอ่านออกและแปลได้ ซึ่งถ้า
ไม่เข้าใจเนื้อหาทั้งหมด ก็ให้รับรู้แต่โดยง่ายว่าหมายถึงเรื่องสงครามในร่างกายของมนุษย์ ซึ่งรูปเล่มเป็น
หนังสือบุตขาว ลักษณะภายนอกเหมือนเล่มอื่น ๆ แต่กายนคร มีผ้าทอห่อหนังสือบุตไว้ ส่วนที่มา ก็ได้
จากนายสะเทือน บุญชูวงศ์ มอบให้กับนายวิเชียร ณ นคร นำมาเก็บไว้ที่ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้ เมื่อปี
พุทธศักราช 2519 (วิมล คำศรี, 2566: สัมภาษณ์)

กระบวนการของการผลิตผลงานสร้างสรรค์

การดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานชุด ภาพสะท้อนปริศนาธรรมกายนคร ผู้สร้างสรรค์ ได้อาศัยกระบวนการรวบรวมและ จัดกระทำข้อมูลตามระเบียบแบบแผนการจัดทำวิจัยชนิด 5 บทพรรณนา ส่วนวนการดำเนินการสร้างสรรค์พร้อมภาพประกอบอย่างเป็นลำดับขั้นตอน

กระบวนการสร้างสรรค์ริเริ่มจากการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลด้านเอกสาร หนังสือ ตำรา วรรณกรรมต้นฉบับ ศึกษาทำความเข้าใจ ตีความถึงสาระแห่งวรรณกรรมอันเป็นจุดเริ่มต้นของความบังนดาลใจ ตลอดจนการศึกษาแนวคิดทฤษฎีทางศิลปะจำเพาะในด้านงานจิตรกรรมไทย สำหรับเป็นแนวทางการกำหนดรูปแบบผลงานสร้างสรรค์

รวบรวมข้อมูลภาพองค์ประกอบสำคัญทุกส่วน อาทิ สถาปัตยกรรมทางศาสนา รูปหนังตะลุง ผลงานจิตรกรรมไทย ประเพณีชั้นครู ตลอดจนอิทธิพลจากงานศิลปกรรมและศิลป์อื่น ก่อนนำไปสู่กระบวนการทางด้านศิลปะ เริ่มจากการสร้างแบบ ร่างความคิดถ่ายทอดสารซึ่งกลั่นกรองแล้วจากวรรณกรรมศาสนาเรื่องกายนคร ค้นคว้าเทคนิควิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบ ผลงานและรูปลักษณะพิเศษเฉพาะตน ปรับปรุงให้เหมาะสมลงตัว ก่อนนำไปสู่การพัฒนาเป็นผลงานสร้างสรรค์จริง

อุปกรณ์ในการดำเนินการผลิตผลงานสร้างสรรค์

ภาพที่ 1 อุปกรณ์ในการดำเนินการผลิตผลงานสร้างสรรค์

ที่มา : วสวัตดี วิทยาพันธ์. ภาพสะท้อนปริศนาธรรมกายนคร. สงขลา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, หน้า 78, 2564.

อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานประกอบด้วย 1. เฟรม 2. สมุก่ออ่อน(ดินสอพอง) 3. กาวมะขาม 4. สีฝุ่นธรรมชาติ(สีฝุ่นไทย) 5. กาวกระถิน 6. พู่กันขนาดต่าง ๆ 7. ดินสอไข 8. ทองคำเปลว 9. กระจกเกียบ 10. สีอะครีลิคและสีสังเคราะห์

เทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงาน

เทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงานชุด ภาพสะท้อนปริศนาธรรมกายนคร แบ่งออกเป็น 2 ช่วง 8 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 คือสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นภายใน ซึ่งผู้สร้างสรรค์อุปมาเรื่องราวภายในเมืองกายนครเป็นมุมมองภายในพระอุโบสถ รูปแบบการสร้างสรรค์จึงเป็นงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณี ที่มีการเขียนสีลงบนพื้นด้วยกรรมวิธีช่างจิตรกรรมโบราณ ด้วยการละเส้นผิวหน้าเฟรมหรือพื้น รองเขียนด้วยสีกดินสอพองโดยนำเอาดินสอพองมาผสมกับกาวเม็ดมะขามจนมีเนื้อเหนียวพอดี ทาสลับด้วยการกวาดจนพื้นผิวเรียบเนียนพร้อมเขียน แล้วจึงทาเคลือบด้วยน้ำกาวอ่อนอีกครั้งหนึ่งเป็นภูมิปัญญาช่างไทยในการรักษาหน้าพื้นรองเขียนมิให้มีเศษดินสอพองออกมาผสมกับสีที่เขียนลงไป จากนั้นจึงร่างภาพตามด้วยการลงสีฝุ่นธรรมชาติที่ผสมกาวกระถินให้ได้ สี บรรยากาศ และค่าน้ำหนัก ตรงตามที่กำหนดไว้ในแบบร่างแนวคิด ติดทองคำเปลวด้วยยางมะเดื่อหรือยางรัก ใช้สีอะคริลิกหรือสีสังเคราะห์ เพื่อสร้างลักษณะพิเศษและสร้างพื้นผิวให้เกิดความน่าสนใจ

และตอนที่ 2 เป็นเหตุที่อุบัติขึ้นภายนอก ผู้สร้างสรรค์จึงสร้างระนาบ พื้นผิว เลียนแบบ รูปทรง สถาปัตยกรรมของศาสนาสถาน ลวดลายปูนปั้น กรรมวิธีการเขียนคงไว้เช่นเดิม เพิ่มเติมการปั้นปูนไทย และประดับกระจกเข้าไปเพื่อให้ผลงานมีลักษณะพิเศษ งดงาม สะท้อนรูปลักษณ์ของเมืองกายนครที่วิจิตรพิสดารตามวรรณกรรม

ผลงานสร้างสรรค์

ผลงานสร้างสรรค์ ชุด ภาพสะท้อนปริศนาธรรมกายนคร ได้อาศัยคุณค่าของวรรณกรรมศาสนาซึ่งเป็นวรรณกรรมพื้นถิ่นปักข์ใต้เรื่องกายนครมาถ่ายทอดเป็นผลงานจิตรกรรมไทย นำเสนอเรื่องราว ความดี ความงาม จากบทวรรณกรรมศาสนาเรื่องกายนคร อุปมาอุปมัยกายสังขารของมนุษย์เป็นมหานคร มุ่งสอนให้มนุษย์พึงสังวรในความอนิจจัง อนัตตาแห่งสังสารวัฏ การสั่งสอนให้มนุษย์รู้จักศีลธรรม ความไม่เที่ยง ตื่นรู้ในการกระทำที่นำไปสู่ห้วงแห่งอบายภูมิ และนรกภูมิ และสังขารที่ท้ายสุดที่เสียดไม่ได้คือไม่มีผู้ใดล่วงพ้นพระยามัจจุราชได้สิ่งนี้เป็นคุณค่าจากวรรณกรรมที่สะท้อนผ่านผลงานศิลปกรรม สร้างสรรค์ในครั้งนี้

การถ่ายทอดบรรยากาศและสาระดีแห่งวรรณกรรมศาสนาถูกถ่ายทอดผ่านตัวละครแบบงานจิตรกรรมไทย โดยใช้รูปยักษ์แทนพระยามัจจุราช (เจ้าเมืองมรณานคร) รูปยักษ์บริวารทั้ง 4 แทนเสนาอมาตย์ของพระยามาร อันประกอบไปด้วย โรคา พยาธิ ชรา และมรณา ตัวภาพรูปตัวพระหรือกษัตริย์ (แทนพระเจ้าจิตรราช) เจ้าเมืองกายนคร รูปลักษณ์ สถาปัตยกรรมน้อยใหญ่ แทนบริเวณในเมืองกายนคร บรรยากาศมืดหม่นและอึมครึมไม่ปรากฏ ความสว่าง แทนการศึบศึกลานของห้วงทัพบ ของเมืองมรณานครอุปมาเสมือนความทุกข์ที่ก้าวล้ำจิตใจของมนุษย์ให้รู้สึกมืดบอด และสิ้นแล้วซึ่งหาหนทางที่

จะนำไปสู่การดับทุกข์ ตัวภาพเทวดาทวารบาลที่หลีกเลี่ยงไปทางช่องประตู แทนสติ และสมาธิที่กระเจิง หลบหนีไป ท้ายที่สุดเมื่อมนุษย์ขาดสติมักนำให้กายสังขารล่วงไปสู่ทุกข์เวทนา และท้ายที่สุดก็ข้ามไปถึง เมืองมรณาคือความตาย หากไม่หาหนทางดับทุกข์

อิทธิพลจิตรกรรมไทยชั้นครูศึกษาไว้เป็นแนวทางนั้นก็เพื่อพัฒนาปรับปรุงผลงานของผู้สร้างสรรค์เองให้เกิดความวิจิตรตระการตาและงดงามสมบูรณ์รวมไปถึงการควบคุมแนวทางแห่งความบันเทิงใจชัดเจนว่านำเสนอเรื่องใด ถ่ายทอดสิ่งไหน ออกมาเป็นผลงานเชิงประจักษ์ ทั้งนี้จึงนำมาสู่ผู้สร้างสรรค์บนพื้นฐานของภูมิปัญญาจนเกิดเป็นผลงานจิตรกรรมไทยที่น่าเสนอวรรณกรรมอันทรงคุณค่า ซึ่งวันหนึ่งอาจสูญสลายไปกับกาลเวลาให้กลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้งนั้น ก็เพื่อเป็นพุทธานุชา และสืบทอด คำสอนของบรรพชนให้มนุษย์ทุกคนตื่นรู้ในสังขารแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คงไว้ซึ่งความดี ความงาม ผ่านอัตลักษณ์แห่งงานจิตรกรรมไทย

ภาพที่ 2 ภาพผลงานสร้างสรรค์ ปราสาทจิตรราช ขนาด 130 x 170 เซนติเมตร

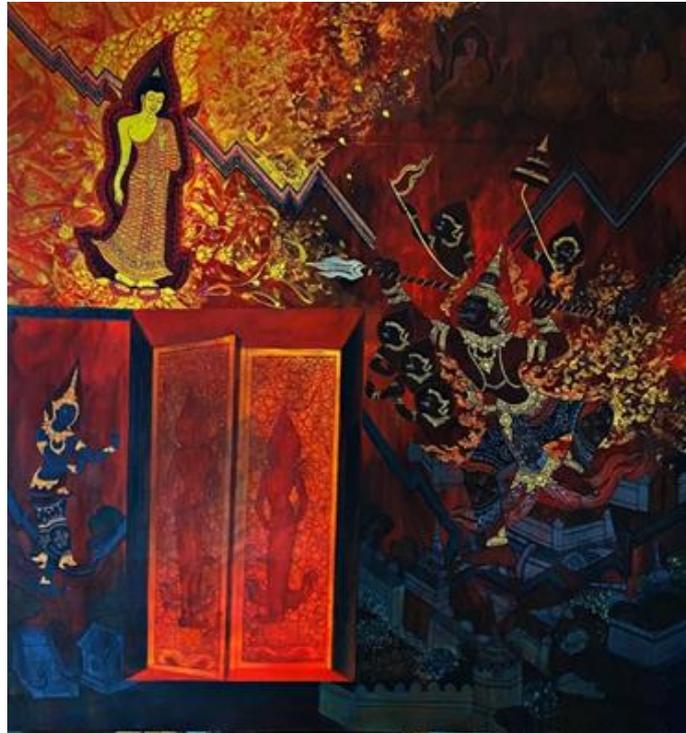
เทคนิค จิตรกรรมสีฝุ่นบนพื้นสมุกดินสอพอง

ที่มา : วลัยวัตต์ ธิยาพันธ์. ภาพสะท้อนปริศนากรรมกายนคร. สงขลา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, หน้า 98, 2564.

ผลงาน ปราสาทจิตรราช เป็นการนำเสนอเนื้อหาจากปริศนากรรมว่าด้วย “ภยานภรล” คืออรสแห่งความกลัว ในวรรณกรรมเรื่องกายนครกล่าวถึงความกลัวของพระเจ้าจิตรราชที่พลาดกลัวในชื่อเสียง

เรียงนามของพระยามัจจุราช ก่อให้เกิดเป็น “กรอุณารส” คือรสแห่งความโศกเศร้า เมื่อครั้งถูกพระยามัจจุราชครอบงำ และทำลายเมืองกายนคร

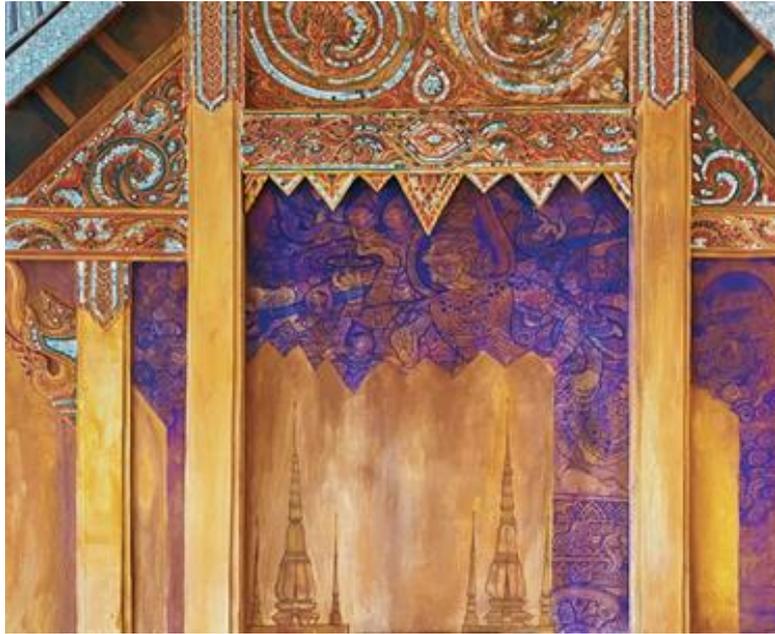

ภาพที่ 3 ภาพผลงานสร้างสรรค์ พระยามัจจุราชพบพระตถาคต ขนาด 170 x 170 เซนติเมตร

เทคนิค จิตรกรรมสีฝุ่นบนพื้นสมุกดินสอพอง

ที่มา : วสวัตดี ริยาพันธ์. ภาพสะท้อนปริศนากรรมกายนคร. สงขลา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, หน้า 98, 2564.

ผลงาน พระยามัจจุราชพบพระตถาคต เป็นการนำเสนอเนื้อหา จาก ปริศนาธรรมว่าด้วย “วีรรส” คือรสแห่งการต่อสู้หรือการเอาชนะธรรมด้วยคุณความดี อุตสาหะและคามแน่วแน่ (สถายีภาวะ) กล่าวคือความรู้สึกแน่วแน่ของพระเจ้าจิตรราชที่ยึดมั่นในองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วจึงกระทำความเพียรเพื่อให้พ้นจากวิญสสารโดยการกำจัดอกุศลธรรมทั้งปวง

ภาพที่ 4 ภาพผลงานสร้างสรรค์ รุกคืบ ขนาด 150 x 170 เซนติเมตร

เทคนิค จิตรกรรมสีฝุ่นบนพื้นสมุกดินสอพอง

ที่มา : วสวัตดี รียาพันธ์. ภาพสะท้อนปริศนากรรมกายนคร. สงขลา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, หน้า 99, 2564.

ภาพที่ 5 ภาพผลงานสร้างสรรค์ พายอธรรม ขนาด 140 x 180 เซนติเมตร

เทคนิค จิตรกรรมสีฝุ่นบนพื้นสมุกดินสอพอง

ที่มา : วสวัตดี รียาพันธ์. ภาพสะท้อนปริศนากรรมกายนคร. สงขลา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, หน้า 103, 2564.

ผลงาน พ่ายอธรรม เป็นการนำเสนอเนื้อหาจากปริศนาธรรมว่าด้วย “คาถุตรส” คือรศแห่งการไม่ปรารถนาสิ่งใด 5 เป็นอากัปกริยารับรู้ความสงบและสละปล่อยวาง ละทิ้งซึ่งความยึดมั่น ลุ่มหลงรูปอุปาทาน กล่าวคือ เมื่อเมืองกายนครถูก ทำลายโดยพระยามัจจุราช พระเจ้าจิตรราชเมื่อเกิด ปัญญาจึงได้ละซึ่งเวทนาในรูปของจรีตที่ปรุงแต่งขึ้นได้สละเมืองกายนครให้เป็นไปตามสังสารวัฏ และลัจธรรม “อนิจจังวัตสังขารา” สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ แล้วจึงนำดวงจิตอันบริสุทธิ์มุ่งไปสู่เมืองพระนิพพาน

ภาพที่ 6 ภาพผลงานสร้างสรรค์ ในชั้นที่ 5-7 นำเสนอเนื้อหาแห่งความเลื่อมจากวรรณกรรมเรื่อง กายนคร ว่าด้วยเปรียบเสมือนกายสังขารเป็นมหานครที่ค่อม ๆ เลื่อมลง สะท้อนผ่านมุมมองสถาปัตยกรรมที่ผู้ฟังลง
ที่มา : ภาพผลงานของผู้เขียน

สรุปผลการวิจัย

บทความนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ เรื่องจิตรกรรมไทยแนวประเพณีชุดภาพสะท้อนปริศนาธรรมกายนคร: การสร้างงานจิตรกรรมไทยในรูปแบบแนวประเพณี กรณีการผลิตผลงานสร้างสรรค์จากวรรณกรรมศาสนาปักษีได้ สร้างสรรค์ขึ้นจากแรงบันดาลใจวรรณกรรมศาสนาปักษีได้เรื่อง กายนคร ซึ่งปัจจุบันลางเลือน และค่อม ๆ ไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย หากแต่เป็นวรรณกรรมศาสนาที่โดดเด่นในด้านคติปริศนาธรรม รวมทั้งยังสอดแทรกข้อคิดให้สามารถตีความ และแปลงสารของเนื้อหาในรูปแบบตัวหนังสือพัฒนามาเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่ใช้องค์ความรู้แบบประเพณี คือทั้งสองอย่างงามรับกัน ความงามอย่างแรกคือเนื้อหางาม อย่างที่สองวิธีการสร้างสรรค์งาม และยังคงคุณค่าในการพัฒนารวมถึงนำเสนอในวงการศิลปกรรมต่อไปได้ ด้วยเพราะยังมีเนื้อหาตลอดจนปริศนาธรรมอีกมากมายที่เหมาะสมแก่การนำมาเสนอในรูปแบบผลงานศิลปกรรม ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์และยกเป็นพุทธานุชาสืบไป

อภิปรายผลการวิจัย

กายนครเป็นวรรณกรรมทางศาสนาอันเป็นภูมิปัญญาของบรรพชนคนใต้ที่ได้พยายามอุทิศสหายถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนขององค์พระศาสดาจารย์ สิ่งหนึ่งที่วรรณกรรมกายนครมีคุณค่าและต่างไป

จากวรรณกรรมศาสนาเรื่องอื่น ๆ คือการอุปมาสังขารมนุษย์เป็นมหานครผจญกับมารที่เข้ามาในรูปแบบของตัณหา ราคะ โทษะ รวมไปถึงแสดงจักรกรรมว่าทุกสรรพสิ่งในโลกล้วนเป็นอนิจจัง ทั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะหยิบเอาวรรณกรรมมาสร้างสรรคเป็นผลงานศิลปกรรม โดยนำเอาลักษณะสำคัญทางด้านงานจิตรกรรมไทยมาผนวกเข้ากับเทคนิควิธีการเฉพาะตน ถ่ายทอดเรื่องราวนำเสนอเนื้อหาจากอักษรในวรรณกรรมเรื่องกายนครในช่วงต่าง ๆ จากบทวรรณกรรมมาทำให้มีชีวิตชีวาขึ้นด้วยงานทัศนศิลป์ โดยแปลงสารจากตัวอักษรในวรรณกรรมนำเสนอเรื่องราวผ่านภาพจิตรกรรมไทย อุปมาอุปมัยเรื่องราวเป็นจิตรกรรมบนฝาผนัง ด้วยรูปแบบงานจิตรกรรมไทยประเพณี สอดแทรกความเป็นพื้นถิ่นปักข์ใต้ผ่านอัตลักษณ์ของตัวละคร โดยมีนัยยะการสะท้อนเรื่องราวจากวรรณกรรมกายนครโดยผู้สร้างสรรค์ สร้างฉากหลังที่ได้รับอิทธิพลจากสถาปัตยกรรมทางศาสนา เช่น พระอุโบสถ ประตูหน้าต่างพระวิหาร ตลอดจน ลักษณะสำคัญทางพื้นที่ในพระพุทธศาสนามาเป็นพื้นหลังของภาพ สร้างร่องรอยและพื้นผิวเลียนแบบภาพร่องรอยการกัดกร่อนที่เกิดจากธรรมชาติ ใช้ตัวภาพจากงานจิตรกรรมไทยมาแทนตัวละครจากวรรณกรรมนำเสนอเนื้อหาในวรรณกรรมกายนครตอนต่าง ๆ

รายการอ้างอิง

- ฉัตรชัย ศุกระกาญจน์. สัมภาษณ์. วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร 435 ถนน ราชดำเนิน ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช, 3 กรกฎาคม 2565.
- ฉันทน์ ขำวิไล. *กายนคร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรนราการพิมพ์, 2529.
- ชวน เพชรแก้ว. *ชีวิตไทยปักข์ใต้ ชุดที่ 3*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2523.
- ประไพ ทองกลับ. สัมภาษณ์. 28/4 หมู่ที่ 2 ตำบลชะอวด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช, 28 สิงหาคม 2565.
- แปลก สนธิรักษ์. *กายนคร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรนราการพิมพ์, 2510.
- พรทิพย์ วนรัฐกาล. “การวิเคราะห์วรรณกรรมศาสนาปักข์ใต้เรื่องกายนคร ฉบับจังหวัดพังงา.” *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 2536.
- พระครูโสภาธรรมสาร (ชานาญ โสภาโส). *การศึกษาแก่นธรรมผ่านวรรณกรรมเรื่องกายนคร*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2558.
- รามศวรรค์ ทองกลับ. สัมภาษณ์. 28/4 หมู่ที่ 2 ตำบลชะอวด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช, 28 สิงหาคม 2565.
- วิมล คำศรี. สัมภาษณ์. 55 ซอย 78 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, 27 พฤษภาคม 2566.

สาวิตรี สัตยายุทธ์. การปริวรรตวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ประเภทหนังสือชุด เรื่องกายนคร ฉบับวัด
นาหว้า ตำบลฉาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2546.

องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. กายนคร เล่ม 1. ม.ป.ท: ม.ป.พ., 2520.

บทความวิจัย

ผลงานการสร้างสรรค์โนราท่าบตเชิงอนุรักษ์ ชุต โนราชมพระบรมธาตุไชยา

THE WORK OF NORA'S CREATION, MAKING AN ECO-SCRIPT,
NORACHAM PHRA BOROMMATHAT CHAIYA

ศุภศิลป์ อินทรเพ็ชร (SUPPHASIN AINPHET)*

วันที่รับบทความ 13 มิถุนายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ 6 มีนาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ 20 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

ผลงานสร้างสรรค์การแสดงโนราท่าบตเชิงอนุรักษ์ ชุต โนราชมพระบรมธาตุไชยา มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างสรรค์บทประพันธ์และท่ารำประกอบบทชมพระบรมธาตุไชยา มีวิธีการดำเนินงานสร้างสรรค์ คือ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและสร้างสรรค์การแสดง กำหนดแนวคิดรูปแบบการแสดง โครงสร้างท่ารำ ดนตรี และเครื่องแต่งกาย มุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมาท่องเที่ยวและสักการะพระบรมธาตุไชยา วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีความเก่าแก่มาตั้งแต่สมัยโบราณ

ผลการศึกษาดำเนินการพบว่า ผลงานการสร้างสรรค์การแสดง ชุต โนราท่าบตชมพระบรมธาตุไชยา

1. การประพันธ์บทร้องสามารถทำให้ผู้ชมการแสดงเข้าใจในเนื้อหาที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการสื่อผ่านบทประพันธ์ที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ได้อย่างเหมาะสม

* คณะศิลปกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยทักษิณ, E-mail. : 611061097@tsu.ac.th

2. การออกแบบท่ารำสอดคล้องกับบทประพันธ์สามารถสื่อให้ผู้ชมเข้าใจได้เป็นอย่างดี ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ตามฉบับโนราในสายท่านขุนอุปถัมภ์นรากร

สามารถสรุปการประเมินได้ว่า เป็นผลงานการสร้างสรรคที่ประณีต งดงาม และยังเป็นการใช้ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ “โนรา” ในการประชาสัมพันธ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งด้านประวัติศาสตร์ และด้านการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์

คำสำคัญ: การแสดงสร้างสรรค์ / โนราท่าบท / พระบรมธาตุไชยา

Abstract

The creative work of Nora's performance, making an eco-script, the series of Norama Phra Borommathat Chaiya, the objective is to create an opus and dance to watch the Phra Borommathat Chaiya. There is a creative operation method that is to study the basic information of Wat Phra Borommathat Chaiya, Chaiya District, Surat Thani Province. The theory related to the design and creation of the show. Determine the concept, performance style, dance structure, music and costumes. Focus on public relations for people to travel and worship Phra Borommathat Chaiya, Wat Phra Borommathat Chaiya Ratchawihan, Chaiya District, Surat Thani Province, which has been ancient since ancient times.

The results of the study according to the objective found that The work of the creation of the Nora series made a script.

1. The composition of the song can make the audience understand the content that the creator wants to convey through the newly authored.

2. The design of the dance is consistent with the opus. Can convey to the audience to understand as well Still unique according to the Nora version in the line of Khun Foster Narakorn

'Which can conclude the assessment that It is a work of exquisite, beautiful creation and is also the use of southern arts and culture. "Nora" in public relations in Surat Thani, both history and creative tourism'

Keywords: Creative Performance / Poem and a dance for Nora / Phra BorommaThat Chaiya

บทนำ

โนราเป็นการละเล่นพื้นเมืองที่สืบทอดกันมานานและนิยมกันอย่างแพร่หลายในภาคใต้ ทั้งยังเป็นที่ยึดมั่นกันอย่างกว้างขวางในภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย ในภาคใต้นั้น โนราได้รับความนิยมน้อยกว่าในจังหวัดทางภาคใต้ตอนบนและภาคใต้ตอนกลาง คือ ตั้งแต่จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง และสงขลา และในบรรดาจังหวัดที่กล่าวถึงนี้ จังหวัดพัทลุง สงขลา และนครศรีธรรมราช มีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับโนราเข้มข้นกว่าจังหวัดอื่น ๆ โนราเจริญรุ่งเรืองอยู่บริเวณรอบทะเลสาบสงขลามาก่อนจึงแพร่กระจายออกสู่รอบนอก และพบว่าเรื่องราวเกี่ยวกับโนราที่รับรู้และปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในบริเวณจังหวัดพัทลุง สงขลา และนครศรีธรรมราช ซึ่งอยู่รอบทะเลสาบ ในขณะที่จังหวัดที่อยู่ไกลออกไปรับรู้เจือจางลง การแสดงโนราแต่เดิมนั้นเชื่อกันว่า จะเป็นการแสดงประกอบพิธีกรรมบางประการเท่านั้น แต่ต่อมาคลี่คลายเปลี่ยนแปลงมาเป็นลำดับ จนกระทั่งเป็นการแสดงที่มุ่งในด้านความบันเทิง ระยะเวลาของการแสดงเพื่อความบันเทิงคงจะใช้แสดงเนื่องในโอกาสงานฉลองในพิธีสมโภชที่สำคัญ ๆ ในระยะเวลาต่อมา เมื่อได้รับความนิยมน้อยกว่า ยิ่งขึ้น โนราก็กลายเป็นการแสดงที่หาชมได้โดยทั่วไปในภาคใต้นี้ โดยชนบนิยมนำการแสดงโนราในอดีต จะทำการยกเครื่อง การตั้งเครื่อง การทำพิธีเบิกโรง การโหมโรง การภาคครู การรำยรำ การทำบทย และการแสดงเรื่อง แต่ปัจจุบันนี้หยิบยกเอาเพียงชนบนิยมนบางอย่างมาเพื่อความบันเทิงเท่านั้น (อุดม หนูทอง, 2536: 25)

การทำบทยเป็นการรำยรำประเภทหนึ่ง รำดีทำรำตามบทกลอนหรือบทเพลงที่นำมาร้องและโนราถือว่า การทำบทยเป็นหัวใจที่สำคัญในการแสดงโนรา โดยการทำบทยมี 2 ทำนอง คือ ทำนองเพลงรำยแตรและทำนองเพลงทับเพลงโชน แตกต่างกันที่ทำนองร้องรำยแตรที่นำมารำ จะเป็นกลอนสี่ ส่วนเพลงทับเพลงโชนจะเป็นกลอนหก หรือกลอนแปด เป็นการร้องกลอนกลับไปกลับมาในบางวรรคอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน สามารถร้องรำเป็นเพลงขึ้นเดียว สองชั้น หรือสามชั้นก็ได้ แล้วแต่ความถนัดหรือความชอบของผู้ชมแต่ละท้องถิ่น กลอนที่แต่งขึ้นนั้นในอดีตนิยมแต่งเป็นบทชมวัตถุโบราณ บทชมดอกไม้ บทชมปากน้ำ บทชมภูเขา (สาโรช นาคะวิโรจน์, 2537: 23) นอกจากนี้แล้วได้ปรากฏบทร้องที่มีการชมความงามของโบราณสถาน คือ พระบรมธาตุจังหวัดนครศรีธรรมราช พระบรมธาตุเจดีย์เขียนบางแก้ว ใช้ในการแสดงโนราที่สำคัญของคณะโนราในหลายคณะของจังหวัดสงขลา พัทลุง และนครศรีธรรมราช ซึ่งบทโนรานี้จะกล่าวถึงความงดงามของพระบรมธาตุ ซึ่งเป็นที่ยึดมั่นโดยทั่วไป ทำให้เห็นความงดงามและเกิดความซาบซึ้งในบทร้องและกระบวนการรำที่โนราถ่ายทอดออกมาจากการแสดงแต่ละครั้งที่สอดคล้องกับโบราณสถาน และสถานที่จริงในปัจจุบันซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้ไปสักการะอยู่บ่อยครั้ง นอกจากนี้ ผู้สร้างสรรค์มีภูมิสำเนาเดิมอยู่ที่อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และมีโบราณสถานเช่นเดียวกัน คือ วัดพระบรมธาตุไชยา-

ราชวรวิหาร ซึ่งตัวผู้สร้างสรรคได้รู้จักและคุ้นเคยและไปสักการะอยู่เป็นประจำและได้เห็นถึงความสวยงามของพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นวัดโบราณที่มีความเก่าแก่โดยภายในวัดมีโบราณสถานที่สำคัญ คือ พระบรมธาตุไชยา ซึ่งมีลักษณะพระบรมธาตุสร้างเป็นแบบศรีวิชัยที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า เป็นปูชนียสถานสำคัญคู่มืองไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีและภาคใต้ โดยมีพระธาตุเจดีย์องค์ประธานอยู่กึ่งกลางและรอบองค์พระธาตุมีเจดีย์เล็กตั้งไว้สี่ทิศ องค์เจดีย์สร้างเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัสขยอที่มีความสวยงามและน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งนอกจากนี้องค์ประกอบต่าง ๆ ของเจดีย์ที่สำคัญได้ประดิษฐานไว้ในองค์เจดีย์พระบรมธาตุไชยา จึงเป็นที่เคารพสักการะและเป็นศูนย์รวมใจของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ถือว่าเป็นพระบรมธาตุคู่บ้านคู่มืองไชยามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ผู้สร้างสรรคเห็นความสำคัญของพระบรมธาตุไชยา วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร ซึ่งเป็นพระบรมธาตุที่มีความเก่าแก่มากกว่า 1,200 ปี มีความงดงามทรงคุณค่าและน่าชื่นชม และในปัจจุบันยังไม่มี การประพันธ์บทชมพระบรมธาตุไชยาขึ้นมา ผู้สร้างสรรคจึงได้สร้างสรรคประพันธ์ใหม่พร้อมกับการรำรำ เล่าเรื่องราวชมความงามขององค์พระบรมธาตุไชยาเพื่อประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้รู้จักวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อสร้างสรรคบทประพันธ์และทำรำประกอบบทชมพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขอบเขตของงานวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาประวัติความเป็นมาของวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของดีอำเภอไชยาและสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่ ตลอดจนรูปแบบและการร้องกลอนโนราแบบประเพณีในลักษณะต่าง ๆ

ขอบเขตการแสดง

ผู้สร้างสรรคต้องการนำเสนอผลงานการแสดงในรูปแบบการแสดงโนราท่าบทเชิงอนุรักษ์ โดยมีการนำเสนอผ่านการขับร้องที่สื่อให้เห็นความเป็นมาของอาณาจักรศรีวิชัย ความเจริญรุ่งเรืองของเมืองไชยา ความงามของพระบรมธาตุไชยา และการเชิญชวนประชาชนให้มา

ห้องที่วัดพระบรมธาตุไชยาและสถานที่อื่น ๆ ในพื้นที่ โดยใช้ผู้แสดงจำนวน 2 คน หญิง 1 คนชาย 1 คน นักดนตรีจำนวน 6 คน ใช้เวลาในการแสดง 30 นาที

วิธีการดำเนินงานวิจัย

วิธีการดำเนินงานสร้างสรรค์โนราท่าบทมพระบรมธาตุไชยา มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์บทประพันธ์และท่ารำประกอบบทมพระบรมธาตุไชยา โดยใช้รูปแบบการแสดงและกระบวนการท่ารำตามแบบฉบับของสายท่านขุนอุปถัมภ์นรากร ซึ่งถือเป็นท่ารำที่งดงามและอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป โดยศึกษาข้อมูลรูปแบบการแสดงโนรา ประวัติความเป็นมาของวัดพระบรมธาตุไชยา และนำข้อมูลเพื่อนำมาออกแบบสร้างสรรค์องค์ประกอบของการแสดง 4 ส่วน 1) การออกแบบบทร้อง 2) การออกแบบท่ารำ 3) การออกแบบดนตรี 4) การออกแบบเครื่องแต่งกาย

ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติมจากเอกสารวิชาการเพื่อนำมาปรับใช้ในผลงานสร้างสรรค์และให้การนำเสนอผลงานมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบกระบวนการสร้างสรรค์ จากหนังสือท้องถิ่นเอกสารทางวิชาการและการออกปฏิบัติภาคสนามและการสัมภาษณ์ บุคคลที่เกี่ยวข้องของในงานวิจัยเป็นหลัก จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาและนำผลข้อมูลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง ตลอดจนวิเคราะห์แนวทาง และรูปแบบผลงานสร้างสรรค์

ภาพที่ 1 อาจารย์วินัส ทองรัตน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประพันธ์บทกลอนโนรา
ที่มา : ศุภศิลป์ อินทรเพชร

ผลงานการสร้างสรรค์โนราท่าบทมพระบรมธาตุไชยา สามารถแบ่งขั้นตอนออกได้ 2 ขั้นตอน คือ 1. การนำเสนอในรูปแบบการจัดการการแสดงเผยแพร่ต่อสาธารณชนผ่านระบบออนไลน์ 2. สรุปผลงานวิจัยเป็นรูปเล่มเพื่อเผยแพร่ต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาผลงานการสร้างสรรค์การแสดง ชุด โนราทำบทชมพระบรมธาตุไชยา ตามวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างสรรค์บทประพันธ์และทำรำประกอบบทชมพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของวัดพระบรมธาตุไชยา-ราชวรวิหาร อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำรำโนราแบบดั้งเดิมสายตระกูลท่านขุนอุปถัมภ์นรากร และรูปแบบการร้องกลอนโนรามากออกแบบการแสดง โดยนำเสนอผลงานในรูปแบบการแสดงโนรา ทำบทเชิงอนุรักษ์ ผ่านการขับร้อง บทหน้าม่าน สื่อให้เห็นถึงความเป็นมาของอาณาจักรศรีวิชัย บทรายแตรและบทพื้นหน้า บทเพลงทับเพลงโชน สื่อให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของเมืองไชยาและชมความงามของบรมธาตุไชยา กลอนสี่ กลอนหก กลอนทอย สื่อให้เห็นถึงการเชิญชวนให้ประชาชนมาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุไชยาและสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่ อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้

ช่วงเนื้อหา	บทประพันธ์
ช่วงที่ 1 ความเป็นมาของ อาณาจักร ศรีวิชัย	บทหน้าม่าน ยกหัวเมืองเลื่องลือชานมานานนัก อาณาจักรศรีวิชัยใหญ่หนักหนา เคยเจริญรุ่งเรืองเรื่องการค้า เป็นเมืองท่าค้าขายชายทะเล มีศูนย์กลางโตใหญ่ที่ไชยา เกาะสุมาตราโดดเด่นเป็นเส้นท่าฮ้าง หลัดดักปลาหาของเล บ้างหันเหมาค้าขายรายได้ดี คนนับถือพรหมณ์อื่นดูอยู่พักใหญ่ เนินนานไปเป็นชาวพุทธจตุราศี มหายานนิกายหลายร้อยปี มาบัดนี้ยังครองใจชาวไชยา
ช่วงที่ 2 ความ เจริญรุ่งเรือง ของเมืองไชยา และความงาม ขององค์พระ- บรมธาตุไชยา	บทรายแตร เมืองเอ๋ยเมืองไชยา เก่าแก่หนักหนามานมนาน อดีตขึ้นชื่อลือชาน อาณาจักรโบราณศรีวิชัย เกาะสุมาตราราชธานี พันสามร้อยปีที่ยิ่งใหญ่ ศูนย์กลางการค้าเมืองไกล มีสายน้ำไหลผ่านไปมา ในย่านแหลมมลายู เมืองไชยาน่าอยู่เสียจริงหนา แหกเทศจีนไทยขายค้า เมืองไชยาขึ้นชื่อลือชือไกล บทพื้นหน้า ไหว้องค์พระธาตุไชยา ที่ชาวพุทธศรัทธาเลื่อมใส เจดีย์ครอบสามชั้นถัดกันไป ทรงปราสาทใหญ่งามตระการ บัวลูกแก้วแววใสในเรือนธาตุ มีรูปกากบาทอยู่บนฐาน

ช่วงเนื้อหา	บทประพันธ์
	<p>กลอนทอย</p> <p>กินข้าวเที่ยงชายหาตราชาติอรอย ผัดไผ่ยำหอยหรือยหนักหนา ๆ แฉะซ้อไข่เค็มตลาดไชยา เดินซ้อผ้าที่พุ่มเรียง ๆ พิพิธภัณฑลัสำคัญของชาติ พระบรมธาตุมีชื่อเสียง ๆ บอกท่านทุกคนอยู่ตำบลเวียง ญาติใกล้เคียงเขารู้ดี ๆ ในหลวงเสด็จฯ วันเปิดอาคาร พระองค์ท่านเป็นลัทธิ ๆ ไชยาโบราณนานนับพันปี พระธาตุเจดีย์ที่สำคัญ ๆ</p>

สุราษฎร์ธานี ใช้ผู้แสดงจำนวน 2 คน หญิง 1 คนชาย 1 คน นักดนตรีจำนวน 6 คน ใช้เวลาในการแสดง 30 นาที แล้วนำเผยแพร่ต่อสาธารณชนในรูปแบบออนไลน์

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์พบว่า ผลการประเมินจากคณะกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความชำนาญในด้านการแสดงโนรา รวมถึงผลการประเมินจากผู้ชมที่เป็นกลุ่มนิสิต นักศึกษา ผู้มีความรู้ทางด้านศิลปะการแสดง และบุคคลทั่วไป มีความประทับใจในผลงานการสร้างสรรคการแสดง ชุด โนราทำบทชมพระบรมธาตุไชยา

1. การออกแบบประพันธ์บทร้อง สามารถทำให้ผู้ชมการแสดงเข้าใจในเนื้อหาที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการจะสื่อออกมาผ่านบทประพันธ์ที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากผู้สร้างสรรค์ศึกษาข้อมูลมาอย่างละเอียด จึงทำให้เนื้อหาที่นำมาประกอบในบทประพันธ์สามารถสื่อให้ผู้ชมเข้าใจได้ง่ายและเข้าถึงมากยิ่งขึ้น

2. การออกแบบท่ารำ มีความสอดคล้องกับบทประพันธ์สามารถสื่อให้ผู้ชมเข้าใจได้เป็นอย่างดี ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ตามฉบับโนราในสายท่านขุนอุปถัมภ์นรากร หลังจากการออกแบบท่ารำได้นำท่ารำที่ได้ออกแบบมาเปรียบเทียบกับท่ารำพื้นฐานของโนรา ซึ่งท่ารำมีความคล้ายคลึงกันแต่ความหมายหรือชื่อท่ารำจะเปลี่ยนไปตามโอกาสและการแสดงต่าง ๆ ซึ่งได้เปรียบเทียบให้เห็นโครงสร้างท่ารำ ดังต่อไปนี้

การออกแบบท่ารำโนรา

ภาพที่ 2 ท่าครูเจ้าเอย หรือ ท่าไหว้
ที่มา : ธรรมนิศย์ นิคมรัตน์

ภาพที่ 3 ท่าไหว้องค์พระธาตุ
ที่มา : ศุภศิลป์ อินทรเพชร

จากภาพข้างต้น ท่าครูเจ้าเอย หรือ ท่าไหว้ (ภาพซ้าย) เป็นท่ารำที่ปรากฏอยู่ในบทพื้นฐานของการรำโนรา บทครูสอน ผู้รำจะนั่งคุกเข่า โนม้ตัวมาด้านหน้า พนมมือปลายนิ้วจรดระหว่างนิ้ว เพื่อสื่อถึงการเคารพกราบไหว้ครู ผู้สร้างสรรค์ได้นำท่ารำดังกล่าวมาตีความท่ารำขึ้นใหม่ จากท่าครูเจ้าเอยหรือท่าไหว้ เป็นท่าไหว้องค์พระธาตุ (ภาพขวา) เพื่อความสง่างามและสอดคล้องกับบทประพันธ์และเกิดท่ารำดังกล่าว ท่ารำได้มีการเปลี่ยนท่าจากนั่งบนพื้นราบมานั่งบนพนักหรือเก้าอี้ ขาซ้ายตั้งบนขาขวาซึ่งแตกต่างจากท่าเก่าที่นั่งคุกเข่า เพื่อสื่อให้เห็นถึงความศักดิ์สิทธิ์ยิ่งใหญ่ว่าแก่การเคารพของประชาชนที่มาสักการะพระบรมธาตุไชยา ส่วนท่ารำยังคงใช้โครงสร้างท่ารำคล้ายคลึงแบบดั้งเดิมแต่มีการพัฒนาให้มีความน่าสนใจและเข้ากับเรื่องราวมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 4 ท่าผันหน้า
ที่มา : ธรรมนิศย์ นิคมรัตน์

ภาพที่ 5 ท่าชมองค์เจดีย์
ที่มา : ศุภศิลป์ อินทรเพชร

จากภาพข้างต้น ท่าผันหน้า (ภาพซ้าย) เป็นท่าที่ใช้ในการแสดงอิริยาบถท่าทางการมองดูไปยังทิศทางต่าง ๆ เช่น ผันโหนผันหน้า นั่งผันหน้าไปข้างออก เป็นต้น ซึ่งจะปรากฏอยู่ผันหน้าตามชื่อเรียกอยู่แล้วในการแสดงโนราหรือเรียกอีกอย่างว่า รำท่าบพ ท่ารำดั้งเดิมจะนั่งบนพนักหรือเก้าอี้ ขาซ้ายตั้งบนขาขวา มือซ้ายป้องหน้าระดับสายตา มือขวาตั้งวงเขาควย ผู้สร้างสรรค์ได้นำท่ารำดังกล่าวมาตีความท่ารำขึ้นใหม่ จากท่าผันหน้า เป็นท่าชมองค์เจดีย์ (ภาพขวา) เพื่อสื่อถึงการชมหรือมององค์พระบรมธาตุไชยาที่ใหญ่โตสวยงามสง่าและทรงคุณค่า ได้มีการเปลี่ยนจากเดิมขาซ้ายตั้งบนขาขวาเป็นขาทั้งสองข้างแยกออกเป็นฉาก ปลายเท้าหันออกด้านข้างทั้งสองข้างเพื่อสื่อให้เห็นถึงความใหญ่โตสง่าขององค์พระบรมธาตุไชยา ส่วนมือยังคงใช้โครงสร้างท่ารำที่ยังคล้ายคลึงแบบดั้งเดิม

ภาพที่ 6 ท่ากวางเดินดง
ที่มา : ธรรมนิศย์ นิคมรัตน์

ภาพที่ 7 ท่ารูปเกือกม้า
ที่มา : ศุภศิลา อินทรเพชร

จากภาพข้างต้น ท่ากวางเดินดง (ภาพซ้าย) เป็นท่ารำที่ปรากฏอยู่ในบทพื้นฐานของการรำโนราบพประถม ย่อด้วยขาข้างใดข้างหนึ่งตั้งฉากขึ้นด้านหน้า อดอก เข็ดหน้าขึ้น มือหันเข้าหาระดับใบหน้าหนึ่งข้างหันไปด้านหลังหนึ่งข้าง นิ้วก้อยและนิ้วหัวแม่มือชี้ขึ้นด้านบนเพื่อบ่งบอกถึงหูกวาง นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง พักตกลงด้านล่างเป็นรูปทรงใบหน้าของกวางและกระโดดทรงตัวสลัดขาและมือ ผู้สร้างสรรค์ได้นำท่ารำดังกล่าวมาตีความท่ารำขึ้นใหม่ จากท่ากวางเดินดง เป็นท่ารูปเกือกม้า (ภาพขวา) เพื่อให้ท่ารำสอดคล้องกับบทประพันธ์ จึงได้มีการเปลี่ยนท่ารำส่วนมือจากเดิมจะสลัดมือเข้าหาใบหน้าซ้ายขวาที่ละข้างสลัดกันเป็นหันมือทั้งสองข้างหันไปด้านหลังแต่ไม่สลัดมือซ้ายขวา ส่วนนิ้วชี้ลักษณะ เพื่อสื่อถึงหูกม้า และลักษณะใบหน้าของม้าแทน ส่วนขาและลำตัว ยังคงใช้โครงสร้างท่ารำคล้ายคลึงแบบดั้งเดิมแต่มีการพัฒนาให้มีความน่าสนใจและเข้ากับเรื่องราวมากยิ่งขึ้น

การสร้างสรรค์ท่ารำดังกล่าวผู้สร้างสรรค์ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของท่ารำพื้นฐานโนราในสายท่านขุนอุปถัมภ์ นรากร แต่นำมาพัฒนาออกแบบสร้างสรรค์ใหม่ให้เข้ากับการแสดงเฉพาะ โดยการตีท่ารำตามบทร้องที่ประพันธ์ขึ้นใหม่โดยยังคงความเป็นมาตรฐานของท่ารำที่ยังคงโครงสร้างแบบดั้งเดิม นำมาร้อยเรียงจนเกินเป็นกระบวนการวนลีลาท่ารำอย่างมีเอกลักษณ์

ภาพที่ 10 เครื่องแต่งกาย ศิลปะการแสดงนิพนธ์ ชุด โนราทำบทมพระบรมธาตุไชยา
ที่มา : ศุภศิลป์ อินทรเพชร

สามารถสรุปการประเมินได้ว่า เป็นผลงานการสร้างสรรคที่ประณีต งดงาม และยังเป็น
การใช้ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ “โนรา” ในการประชาสัมพันธ์จังหวัดสุราษฎร์ธานีทั้งด้านประวัติศาสตร์
และด้านการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์

สรุปผลการวิจัย

ผลงานสร้างสรรค์การแสดงโนราทำบทมเชิงอนุรักษ์ ชุด โนราชมพระบรมธาตุไชยา
มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์บทประพันธ์และทำรำประกอบบทมพระบรมธาตุไชยา ผู้สร้างสรรค์ได้
ศึกษาข้อมูลวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหารเพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงานการแสดง โดยกำหนด
แนวความคิด รูปแบบการแสดงและโครงสร้างการแสดง เพื่อนำมาสร้างสรรค์โนราทำบทม
พระบรมธาตุไชยา โดยรูปแบบการแสดงแบ่งออกเป็น 3 ช่วงดังนี้ ช่วงที่ 1 สื่อให้เห็นถึงประวัติ
ความเป็นมาของอาณาจักรศรีวิชัยเมืองไชยา โดยผ่านกระบวนการร้องบทหน้าม่าน และกระบวนการ
รำเพลงโคอกแบบขึ้นใหม่ ช่วงที่ 2 สื่อให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของเมืองไชยา ชมความความ
งดงามของพระบรมธาตุไชยา โดยผ่านการร้องบทร้ายแตรระ บทพื้นหน้า บทเพลงทับเพลงโทน ช่วงที่ 3
สื่อให้เห็นถึงการเชิญชวนประชาชนให้มาท่องเที่ยววัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร และสถานที่สำคัญ
ของอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยผ่านการร้องในจังหวะกลอนสี่ กลอนหก กลอนทอย โดยใช้
ดนตรีพื้นบ้านโนราแบบดั้งเดิม ใช้ระยะเวลาในการแสดง 30 นาที นักแสดงทั้งหมด 2 คน ชาย 1 คน
หญิง 1 คน

ศิลปะการแสดงนิพนธ์ ชุด โนราชมพระบรมธาตุไชยา ผู้สร้างสรรค์ได้นำเสนอเรื่องราวของ
พระบรมธาตุไชยาผ่านการแสดงโนราทำบทมเชิงอนุรักษ์ ชุด โนราชมพระบรมธาตุไชยา เพื่อ
ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปได้มาสักการะพระบรมธาตุไชยาและมาท่องเที่ยวสถานที่สำคัญใน
อำเภอไชยาได้อีกช่องทางหนึ่ง

อภิปรายผลการวิจัย

งานสร้างสรรค์โนราท่าบตเชิงอนุรักษ์ ชุด โนราชมพระบรมธาตุไชยา ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้รูปแบบการแสดงที่มีกระบวนการทำแบบดั้งเดิม แต่จะมีการนำท่ารำของสายท่านขุนอุปถัมภ์ นรากร มาเรียบเรียงขึ้นมาใหม่เพิ่มความกระชับเพื่อความน่าสนใจในการแสดงเพิ่มมากขึ้น พร้อมกับการประพันธ์บทร้องขึ้นมาใหม่ และนำท่ารำตามแบบแผนมาตีความหมายใหม่ให้ตรงกับบทประพันธ์

จากการศึกษาค้นคว้าประวัติความเป็นมาของศาลหลักเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่ง อภิรมย์ หวังขวัญ (2565: 5) ได้สร้างสรรค์โนราท่าบตชมศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสงขลา เป็นการแสดงรูปแบบโนราเชิงอนุรักษ์ ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาข้อมูลอย่างละเอียด ตั้งแต่ประวัติความเป็นมาไปจนถึงความสวยงามศาลหลักเมืองสงขลา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในศาลหลักเมืองสงขลา และโบราณสถาน ภายในศาลหลักเมือง จึงได้มีแนวคิดออกแบบบทประพันธ์ขึ้นมาใหม่ จากแนวคิดดังกล่าวเพื่อประชาสัมพันธ์ความงดงามของศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสงขลา ย่านเมืองเก่าสงขลาและเพื่อเชิญชวนประชาชนให้มาชมความงามของโบราณสถานยุคต้นรัตนโกสินทร์มากยิ่งขึ้น

การแสดงแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าพ่อหลักเมือง จังหวัดสงขลา ความเจริญรุ่งเรืองของเมืองสงขลา ชมความงามของศาลเจ้าพ่อหลักเมือง จังหวัดสงขลา การเชิญชวนประชาชนให้มาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลาและศาลเจ้าพ่อหลักเมืองจังหวัดสงขลา ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการวางแนวคิดมีความสนใจประวัติความเป็นมาและสถานที่สำคัญเช่นเดียวกันกับผู้วิจัย ซึ่งสอดคล้องกันเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่มีจุดประสงค์เหมือนกันไม่ว่าจะเป็นการออกแบบบทประพันธ์ การออกแบบท่ารำ การออกแบบดนตรี และการออกแบบเครื่องแต่งกาย เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้คนมารู้จักสถานที่สำคัญต่าง ๆ และเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน

การสร้างสรรค์ผลงานตามที่กล่าวไว้ข้างต้นเกิดขึ้นจากการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบและให้องค์ความรู้กับผู้ชมได้ทราบ ซึ่งมีเรื่องราวที่เชื่อมโยงกับประวัติของเมืองไชยา สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน โบราณวัตถุ ของดีของอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อเป็นการเชิญชวนนักท่องเที่ยวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเชิญชวนประชาชนให้มาสักการะพระบรมธาตุไชยา ในอีกรูปแบบหนึ่ง เป็นการแสดงที่ดูแล้วเพลิดเพลินตลอดจนเป็นการให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงควรวางแผนในการจัดการการฝึกซ้อมให้มากขึ้น โดยการฝึกซ้อมจะต้องทุ่มเทในการฝึกซ้อมในทุกครั้งเพื่อรักษาประสิทธิภาพในการแสดงไว้ ในการทำงาน

ควรรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวเป็นหลัก และควรวางแผนในการใช้จ่ายให้รัดกุม เพื่อป้องกันค่าใช้จ่ายไม่ให้เกิดงบประมาณที่ได้วางแผนไว้

รายการอ้างอิง

สาโรช นาคะวิโรจน์. *โนรา*. สงขลา: วิทยาลัยครูสงขลา.(อัสสัมชัญ), 2537.

อุดม หนูทอง. *โนรา*. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2536.

อภิรมย์ หวังขวัญ. “โนราทำบทชมศาลเจ้าพ่อหลักเมือง จังหวัดสงขลา.” *ปริญาบัณฑิต*.

มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา, 2565.

บทความวิจัย

ศิลปะร่วมสมัยจากการใช้กลวิธีศิลปะบำบัด
กรณีการสร้างสรรค์ผลงานชุด พื้นที่ทางจิตวิญญาณ

CONTEMPORARY ART FROM THE USE OF ART THERAPY TECHNIQUES
THE CASE FOR THE CREATION OF A SERIES SPIRITUAL SPACE

หยกตะวัน อินปุย (YOKTAWAN INPUI)*

วันที่รับบทความ 4 เมษายน 2566
วันที่แก้ไขบทความ 24 ตุลาคม 2566
วันที่ตอบรับบทความ 30 ตุลาคม 2566

บทคัดย่อ

“พื้นที่ทางจิตวิญญาณ” คือผลงานสร้างสรรค์ที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างพื้นที่ ศึกษาถึงทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างพื้นที่ว่างที่ส่งผลต่อการรับรู้ และพฤติกรรมของมนุษย์ โดยศึกษาความหมายเกี่ยวกับทรายในแง่มุมของปรัชญาชีวิต เพื่อการขบขันแนวคิด รูปแบบ ศิลปะธาตุ และองค์ประกอบศิลป์และการทำความเข้าใจต่อสัญลักษณ์ทางวัตถุ และสามารถแสดงนัยยะลักษณะความเจ็บบงบภายในพื้นที่ มโนทัศน์อันเป็นจุดมุ่งหมายของการสร้างสรรค์กระบวนการทางศิลปะจึงเป็นกลวิธีสำคัญทางหนึ่งที่สามารถสร้างการรับรู้ต่อพื้นที่ทางจิตวิญญาณได้ โดยเหล่านั้นมีความเป็นไปได้ตามที่ได้อศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ รวมทั้งสังเกตจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับชีวิตของตนเอง จึงเกิดกลวิธีทางศิลปะในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “พื้นที่ทางจิตวิญญาณ” โดยผลงานการสร้างสรรค์จำนวน 1 ผลงาน ประกอบด้วย 3 ชุดย่อย ได้แก่ 1. ศิลปะวิถีทัศน์กึ่งศิลปะการแสดง สามารถนำเสนอรวมกันเป็นรูปแบบ 2. ผลงานสื่อผสมที่ติดตั้งบนพื้นที่ การนำเสนอผลงานสามารถสะท้อนให้เห็น

* ภาควิชาศิลปะไทย คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, E-mail. : yoktawan.jade@gmail.com
Department of Thai Art, Faculty of Painting Sculpture and Graphics Arts, Silpakorn University

กายภาพของพื้นที่นามธรรมของจิตวิญญาณ และ 3. แสดงภาพรวมของพื้นที่ส่วนตัว ที่ว่าด้วย
ความสงบนิ่งภายในพื้นที่แห่งมนต์คนในพื้นที่จัดแสดง

คำสำคัญ: พื้นที่ / จิตวิญญาณ / ศิลปะนามธรรม / การเยียวยาสภาวะจิตใจ

Abstract

“Space of Soul” is a creative work that studies the creation of space. Study the theory about creating space that affects perception. and human behavior By studying the meaning of sand in terms of life philosophy. To highlight concepts, forms, artistic elements, and artistic elements and to understand material signs. and can express the nature of tranquility within the conceptual space, which is the purpose of creating the artistic process, therefore, it is an important strategy that can create awareness of the spiritual space. Those are the possibilities that have been studied, analyzed, and synthesized. Including observing experiences that occur in one's own life Therefore, artistic strategies were born to create the thesis series. " Space of Soul " by 1 creative work consisting of 3 sub-series: 1. Video art, semi-performing art, can be presented together as a form 2. Mixed media works installed in the area The presentation of the work can reflect the physicality of the abstract space of the soul and 3. show the overall picture of the personal space. about the stillness within the conceptual space in the exhibition space

Keywords: Space / Spirit / Soul Abstract / Psychotherapy

บทนำ

มนุษย์ทุกคนล้วนเป็นสิ่งมีชีวิตที่ธรรมชาติสร้างขึ้นและกลับสู่ธรรมชาติอย่างไม่สามารถหยุดยั้งไว้ได้ เมื่อเวลาพลัดพรากมาถึง ความหวังหา ความอาวรณ หรือการนึกถึงนั้น ได้เกิดขึ้นมาภายในจิตใจของ แต่ละบุคคลในบางขณะ ซึ่งผลกระทบของการถูกสิ่งเร้าเข้ามานั้นมีความแตกต่างกันออกไป แม้ว่าทาง ความคิด หรือทางพฤติกรรม สิ่งเหล่านั้นมีผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ผู้สร้างสรรค์จึงนำสภาวะที่ เกิดขึ้นกับตนเองในเหตุการณ์การถูกพลัดพรากของที่รักจากความตายมาเป็นแรงบันดาลใจในการ สร้างแนวคิดให้เกิดมุมมองที่แตกต่างเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่สามารถหยุดยั้งหรือควบคุมได้ กลายมาเป็น ความคิดเกี่ยวกับพื้นที่ในการพิจารณา การย้าคิด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ การยีนร้ายหรือสร้างบาดแผล ให้กับจิตใจตนเองเสมอไป และมีใช้การเชิญชวนให้ยีนดีต่อการพลัดพราก แต่นั่นเป็นการสร้าง ความเข้าใจ การยอมรับ และเตรียมรับมือกับกฎธรรมชาติเช่นนี้ให้เกิดเป็นความธรรมดาเท่าที่บุคคล หนึ่งจะสามารถกระทำได้ในพื้นที่ส่วนตัวของแต่ละบุคคลอย่างพอควร โดยพื้นที่ในที่นี้ สามารถกล่าวถึง พื้นที่ภายนอก (กายภาพ) อันเป็นสถานที่ทางธรรมชาติ หรือสถานที่ทางสถาปัตยกรรม และพื้นที่ ภายใน (จิตใจ) อันเป็นส่วนหนึ่งในสิ่งเร้าที่มีผลกระทบต่อการรับรู้ไปสู่ความนึกคิดของมนุษย์ในสังคม ที่ ทำให้เกิดความรู้สึก และบรรจุห่วงอาวรณไว้เพื่อเยียวยา หรือลดความฟุ้งซ่านทางจิตใจจาก สถานการณ์ต่าง ๆ ได้ในขณะหนึ่ง ซึ่งเป็นพื้นที่ทางกายภาพที่มนุษย์เลือกขึ้นในการสร้างการควบคุม สิ่งเร้าเหล่านั้นอันส่งผลต่อพฤติกรรมกรรับรู้ นำไปสู่การทำให้เกิดความสงบได้ หรือเรียกว่า การจัดการให้ตนเองได้มี “พื้นที่ส่วนตัว” ได้ขจัดสภาวะแปรปรวนของตนเอง เป็นการบำบัดด้วย กระบวนการทางปรัชญาโดยผ่านและท่ามกลางกระบวนการกระทำซ้ำ ๆ ของร่างกาย ที่ได้ให้ “...ความ เจ็บอาคัยการแทรกซึมอยู่ในทุกขั้นตอนของชีวิตชาว ทศนิยมภาพ วัตวาอาวรณ สวน และบ้านเรือนใน ย่านชนบท นี่คือการแจ่มกระจ่างอย่างระงับยับยั้ง ซึ่งส่วนรูปแบบนี้เกิดจากนิกายเซน...” (จอห์น เสน, 2556: 35) และมุ่งเน้นการอยู่กับปัจจุบันขณะให้มากที่สุด โดยมีสติ ตื่นตัวตลอดเวลา เนื่องจากตาม ธรรมชาติของมนุษย์หรือสัตวชาติญาณ คนเรามักขาดสติ ในเรื่องที่ผ่านมาหรือยังไม่เกิดขึ้น แต่สิ่งเหล่านั้น สร้างความทุกข์ให้กับจิตใจโดยฉับพลัน หากมนุษย์รับรู้ว่ามี “สติ” สามารถทำให้รู้ว่าตนเองกำลังคิด อย่างไรกับสิ่งเหล่านั้น และนำพาอาวรณ ความรู้สึกจากการติดอยู่ในภวังค์นั้นกลับมาอยู่กับเวลา ปัจจุบัน การปฏิบัติให้เกิดความชำนาญแล้ว มนุษย์จะสามารถเข้าใจความทุกข์โดยง่ายจนทุกชั้นนั้น น้อยลงหรือหมดไป ด้วยเทคนิคกระบวนการปฏิบัติดังกล่าว พุทธศาสนานิกายเซน จึงไม่มีรูปแบบ ปฏิบัติที่ชัดเจน ขอเพียงแต่ให้มี “สติ” ตระหนักรู้อย่างเข้าใจในปัจจุบันขณะ (บุญวัฒน์ บุญทวงค์และ พระครูภาวนาโพธิคุณ, 2560:19: 34-38) ซึ่ง “พุทธปรัชญาเซน” สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ ชีวิตประจำวันได้ง่าย โดยการพินิจ พิจารณา เข้าสู่ภายในของปัญหาต่าง ๆ ด้วยปัญญา ซึ่งลักษณะการ สอนของเซนนั้น เน้นการมองทุกสรรพสิ่งให้ว่างเปล่า อยู่บนฐานของการเกิด ตั้งอยู่ และดับไปในที่สุด

โดยพิจารณาด้วยจิตที่ตื่นรู้เลื่อมใส และอยู่ ณ ปัจจุบันขณะ ไม่นึกคิดในสิ่งที่ดับล่วงไปแล้ว และไม่ครุ่นคิดต่อสิ่งที่ยังมาไม่ถึง เน้นการดำเนินชีวิตรูปแบบของ “กายรู้ใจรู้” เมื่อเป็นเช่นนั้นชีวิตที่อยู่ท่ามกลางปัญหาต่าง ๆ จะทุกข์น้อยลง และหายไ้อย่างเข้าใจ (ว.วชิรเมธี, 2553: 11) โดยการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ “ชุดพื้นที่ทางจิตวิญญาณ” ได้เน้นเรื่องกลวิธีที่ได้ศึกษาจากปรัชญา นำมาสู่นวนคิดในการออกแบบกลวิธีในการสร้างสรรค์ โดยนำทฤษฎีเข้ามาใช้เพื่อสร้างสัญญาะร่วมกันกับการสร้างพื้นที่ ได้ปรับเปลี่ยนกลวิธี กระบวนการทางรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย มุ่งเน้นการรับรู้กลวิธีต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่การค้นหาลักษณะที่ทำให้เกิดพื้นที่ทางใจนั้นเป็นพื้นที่ว่างของความรู้สึกนึกคิด ที่สามารถสร้างขึ้นได้ในทุกสถานการณ์ เพื่อพิจารณาสติ กำหนดจิตใจ รวมถึงอารมณ์ในปัจจุบันให้เกิดความสงบ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เกี่ยวกับพื้นที่อันมีผลต่อการรับรู้ของมนุษย์ และการสร้างสัญญาต่อวัฒนธรรมชาติ เพื่อนำมาสู่กลวิธีในการบำบัดสภาวะจิตใจ
2. เพื่อแสดงถึงการสร้างพื้นที่ความสงบทางจิตใจทางรูปแบบนามธรรม ในการจัดวางสื่อผสม โดยอาศัยเทคนิค กระบวนการเดินพร้อมต้นคราดเป็นวงกลม และการร่อนทรายในขนาดพื้นที่ที่ต่างกัน ปรากฏในรูปแบบการแสดงบนพื้นที่พร้อมการบันทึกวีดิทัศน์ และการติดตั้งวัตถุในพื้นที่อาคาร ซึ่งนัยยะสำคัญอยู่ที่พื้นที่กับเม็ดทราย โดยเม็ดทรายเป็นเครื่องมือการกำหนด ควบคุมสติ ความนึกคิด ร่วมกับการใช้ร่างกายตนเองในการสื่อสาร สะท้อนให้เห็นถึงการพิจารณาตนเอง เวลา ท่ามกลางพื้นที่ (เสมีอน) ส่วนตัว อันเป็นความปัจจุบันขณะ ที่เคยเกิดสภาวะต่อเหตุการณ์ความสูญเสียในอดีต
3. นำเสนอผลงานด้านศิลปะร่วมสมัย เพื่อกระตุ้นให้เกิดการตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิตที่ผ่านกาลเวลาต่าง ๆ มาอย่างมากมาย เพราะการเข้าใจถึงปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวใด ๆ ก็ตามที่เข้ามากระทบนั้นให้สามารถจัดการสภาวะเหล่านั้น โดยมีสติต่อสิ่งที่เข้ามากระทบจิตใจของตนเอง และสร้างมุมมองใหม่ให้กับผู้ชม

ขอบเขตการศึกษาและการสร้างสรรค์

การศึกษาในครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาและการสร้างสรรค์ออกเป็น 2 ด้าน ประกอบด้วย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านข้อมูล

- 1.1 ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างพื้นที่ว่าง (Space) ที่ส่งผลต่อการรับรู้และพฤติกรรมของมนุษย์

1.2 ศึกษาความหมายสัญลักษณ์ และหน้าที่ของวัตถุ โดยศึกษาความหมายเกี่ยวกับ ทราย
ในแง่ของปรัชญาชีวิต และหลักคำสอนทางศาสนาพุทธ

2. ขอบเขตการสร้างสรรค การนำเสนอศิลปะร่วมสมัยจากการใช้กลวิธีศิลปะบำบัด ผ่าน
ผลงานสร้างสรรค์ผลงานชุด พื้นที่ทางจิตวิญญาณ โดยเสนอรูปแบบศิลปะจัดวางในพื้นที่ผ่านวัตถุ
นามธรรม โดยผู้สร้างสรรค์เข้าไปร่วมกระทำกับเม็ดทราย ในการกำหนดขอบเขตพื้นที่ขึ้นมาทับซ้อน
กับพื้นที่จริงอีกครั้งหนึ่ง ทั้งพื้นที่นอก - ในอาคาร และพื้นที่บนผ้าใบ เพื่อแสดงออกถึงความสงบนิ่ง
เบาบาง ในทางการรับรู้ ซึ่งเป็นเสมือนการจำลองพื้นที่ส่วนตัวในการพิจารณา อารมณ์ ความรู้สึก
นึกคิดทางจิตใจผ่านกระบวนการสร้างผลงาน นามธรรมบนพื้นที่ควบคู่กับการติดตั้งอันประกอบไปด้วย
3 เทคนิคย่อย คือ

1. ศิลปะวีดิทัศน์กึ่งศิลปะการแสดง (เทคนิควีดิทัศน์ บันทึก กระบวนการแสดง)
2. ศิลปวัตถุ (เทคนิคโรยทรายบนพื้นที่และติดตั้ง)
3. ศิลปวัตถุ+นามธรรม 2 มิติ (เทคนิค โรยทราย)

กระบวนการของผลงานสร้างสรรค์

การดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานชุด พื้นที่ทางจิตวิญญาณ ผู้สร้างสรรค์อาศัยการหยิบยก
อารมณ์ความรู้สึกจากประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมา รวบรวมข้อมูลทางทฤษฎี ปรัชญา ความเป็นไปได้
ต่าง ๆ ทางปฏิบัติทางศิลปะ และจัดทำข้อมูลตามแบบแผนของการจัดทำวิจัย 5 บท เพื่อเป็น
การดำเนินการสร้างสรรค์พร้อมภาพประกอบ อย่างเป็นขั้นตอนในลำดับต่อไป

1. การหยิบยกอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นสภาวะเชิงลบภายในใจอันเกิดจากประสบการณ์ตรงที่
ผ่านมาในอดีตนำมาเปลี่ยนแปลงให้กลายเป็นสภาวะเชิงบวก หรือการทำความเข้าใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้นใน
อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

2. ศึกษาค้นคว้าข้อมูล ทฤษฎีจากหนังสือ บทความ ผลงานวิจัยและสื่อออนไลน์อันเกี่ยวข้อง
ได้แก่ การศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างพื้นที่ว่าง (Space) ที่ส่งผลต่อการรับรู้และพฤติกรรมของมนุษย์
และความหมายสัญลักษณ์ หน้าที่ของวัตถุ โดยศึกษาความหมายเกี่ยวกับ ทรายในแง่ของปรัชญา รวมถึง
ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการบำบัดสภาวะอารมณ์ผ่านกฎทางธรรมชาติ และหลักคำสอนทางศาสนาพุทธ - เช่น

3. ศึกษาข้อมูลทางศิลปะเกี่ยวกับกลวิธีในการนำเสนอทางความเป็นมาของรูปแบบทางศิลปะ
ในแต่ละประเภท และศิลปินที่สร้างสรรค์หรือส่วนคล้ายคลึงกันในทางใดทางหนึ่ง

4. รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปความสำคัญจากการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกัขอบเขต
ของโครงการทั้งหมดเพื่อเริ่มสร้างสรรค์ผลงานทางด้านทัศนศิลป์ในลำดับต่อไป

5. การดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานตามกลวิธี เทคนิคที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

5.1 ศิลปะวีดิทัศน์กึ่งศิลปะการแสดง (เทคนิควีดิทัศน์ บันทึก กระบวนการแสดง)

5.2 ศิลปวัตถุ (เทคนิคโรยทรายบนพื้นที่และติดตั้ง)

5.3 ศิลปวัตถุ + นามธรรม 2 มิติ (เทคนิค โรยทราย)

6. ติดตั้งผลงานบนพื้นที่ ประเมินผลจากการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อค้นหาข้อดี ข้อบกพร่อง นำมาวิเคราะห์ และปรับปรุงแก้ไขผลงานอีกครั้ง

7. จากการปรับปรุงแก้ไขผลงานเรียบร้อยในครั้งที่ 1 แล้วนั้น นำผลงานเสนอต่อสาธารณชน และรับฟังข้อคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อเก็บไว้พัฒนาผลงานสร้างสรรค์ในครั้งต่อไป

อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์

1. อุปกรณ์ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

คอมพิวเตอร์ หนังสือศิลปะ ผลงานวิจัย

กล้องดิจิทัล อุปกรณ์การจดบันทึก ทฤษฎีและเอกสารทางด้านวิชาการ

2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ประกอบด้วย

ทราย ตะแกรงร่อน ไม้คราด ขาดั่งกลิ้ง

กล้องดิจิทัล กล้องบันทึกใต้น้ำ คอมพิวเตอร์ โปรแกรม Sony Vegas

3. อุปกรณ์ที่ใช้ในการติดตั้งผลงาน ประกอบด้วย

เครื่องมือ หลอดไฟ ปลั๊กไฟ เทปกาว สีนํ้าพลาสติก บันไดอะลูมิเนียม

กลวิธี เทคนิคในการสร้างสรรค์

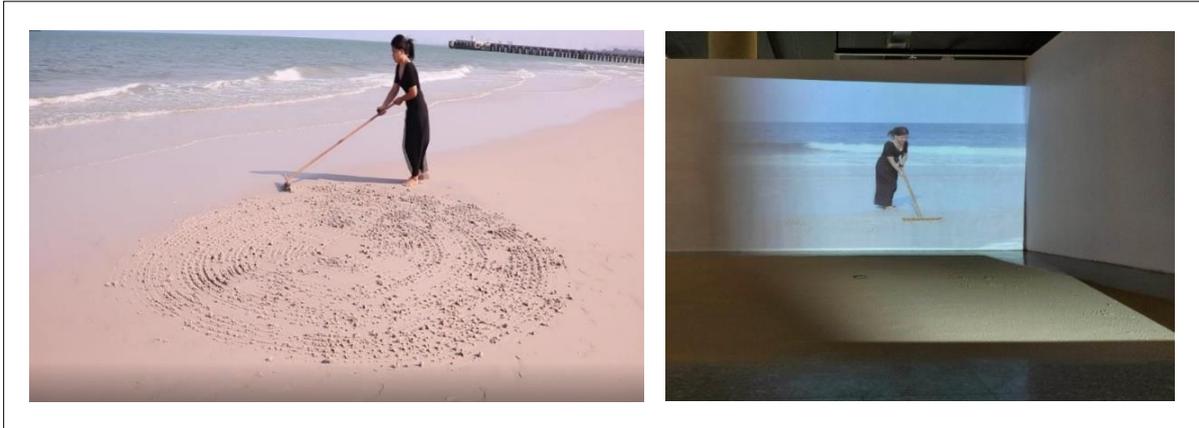
1. เทคนิควีดิโอ บันทึกกระบวนการแสดง

2. เทคนิคโรยทรายบนพื้นที่และติดตั้ง

3. เทคนิคโรยทรายบนพื้นที่ขนาดเล็ก

ผลงานสร้างสรรค์

ผลงานสร้างสรรค์ชุด พื้นที่ทางจิตวิญญาณ ได้อาศัยกลวิธีทางการปฏิบัติทางธรรมกับกลวิธีทางศิลปะในการสร้างความหมาย และหาผลลัพธ์ของการขัดเกลาภาวะจิตใจมาถ่ายทอดเป็นผลงานนามธรรม การถ่ายทอดลักษณะ เพื่อเป็นพื้นที่ของการปลดปล่อยสภาวะเชิงลบของอารมณ์ให้เป็นสภาวะบวก มองสิ่งที่ผ่านมาในอดีต สิ่งที่พบในปัจจุบัน และที่จะเผชิญต่อไปในอนาคตอย่างมีนัยของเหตุผล

ภาพที่ 1 “Space of Soul”. คราดทราย, วีดิทัศน์. 05.56 นาที (วนซ้ำ). แปรผันตามพื้นที่, 2566.

ที่มาภาพ: หยกตะวัน อินปุย (ด้านซ้าย) การบันทึกกลวิธี เดินและดันทรายเป็นวงกลม
(ด้านขวา) การติดตั้งผลงานวีดีโอ

(ภาพที่ 1) ผลงาน “Space of Soul” อาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างการเคลื่อนไหวของร่างกายกับการเคลื่อนไหวจากธรรมชาติ เพื่อให้เกิดผลงานที่มีการปฏิบัติร่วมกัน เป็นพิจารณาแนวคิดและผลลัพธ์ที่คาดหวังไว้ในเวลาเดียวกัน โดยก้าวเดินที่ละก้าวอย่างช้า ๆ พร้อมกับการดันคราดไปข้างหน้าให้เกิดเส้นบนพื้นที่เป็นวงกลมจากขนาดเล็กไปสู่ขนาดใหญ่ ด้วยการต้านของกระแสลม กระแสน้ำ และการยุบตัวของพื้นที่ ในระยะการสร้างสรรคเป็นต่อสู้อย่างหนึ่งกับการเคลื่อนไหวทางธรรมชาติที่มีการแทรกแซงเป็นช่วง ๆ ในช่วงขณะนั้น ทำให้มองเห็นถึงการพยายามต่อสู้ เรียนรู้ เข้าใจจากการซุ่มแซมสิ่งที่ถูกอีกสิ่งหนึ่งกระทำให้หายไป เพื่อเยียวยาสภาวะจิตใจจากเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยกลวิธีบำบัดเช่นนี้ได้หยิบยืมจากการปฏิบัติธรรม หรือกิจกรรมหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันของมนุษย์

ภาพที่ 2 แหล่งที่อยู่ของผลงาน “Space of Soul”. คราดทราย, วีดิทัศน์. 05.56 นาที (วนซ้ำ),
แปรผันตามพื้นที่, 2566.

รวมถึงการหยิบยกวัสตุ และกระบวนมาสร้างให้เกิดสัญญะในแง่ทางปรัชญา ซึ่งกลวิธีที่ได้กระทำขึ้นนั้นได้บ่งบอกถึงความสอดคล้องในทางบำบัดจากการกระทำซ้ำ ๆ บนพื้นที่ทางธรรมชาติ เมื่อการสร้างสรรคผลงานศิลปะที่ไม่สามารถนำกลับมาได้ การเข้าสู่การบันทึกวีดิทัศน์เพื่อนำเสนอผลลัพธ์และแง่คิดทางความคิด จึงเป็นส่วนหนึ่งสามารถนำเสนอกลวิธีการบำบัดในช่องทางหนึ่ง ทำให้เห็นภาพรวมของการกระทำของผู้สร้างสรรค์และบริบทแวดล้อมที่เกิดขึ้นในอดีตได้อย่างชัดเจน เห็นถึงปฏิริยาการเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหวต่าง ๆ จนนำไปสู่ความคิดที่จะใช้กลวิธีอื่น ๆ ต่อไปในการค้นหาเพื่อบำบัดสภาวะจิตใจผ่านศิลปะ

ภาพที่ 3 “No more touch”. รอนทราย. แพร่ผืนตามพื้นที่, 2566. ที่มาภาพ: หยกตะวัน อินปุย

(ภาพที่ 3) ซึ่งต่อมาผลงาน “No more touch” ได้เปลี่ยนแปลงพื้นที่ ขจัดความเคลื่อนไหวจากธรรมชาติหรือบริบทแวดล้อมออกไปอย่างสิ้นเชิง เสมือนการลดขนาดพื้นที่ของตนเองลงมาและสร้างพื้นที่ของตนเองภายในอาคารขึ้นมาใหม่ โดยเลือกใช้การบำบัดจิตใจผ่านกลวิธีการรอนทรายผ่านตะแกรง ค่อย ๆ เริ่มรอนทรายอย่างประณีต เพื่อให้พื้นที่นั้นไม่หนา และไม่บางมากจนเกินไป

ภาพที่ 4 “No more touch”. รอนทราย. แปรผันตามพื้นที่, 2566.

ที่มา: หยกตะวัน อินปุย

(ภาพที่ 4) รวมถึงการจัดการให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนด้านบน ที่สามารถกำหนดได้เพียงการติดตั้ง แต่สิ่งที่ไม่สามารถกำหนดได้ทั้งหมด คือการร่วงหล่นของวัสดุที่ละเอียดกว่าทราย และถึงแม้จะไม่มี ความเคลื่อนไหวใด ๆ เกิดขึ้นเลยก็ตามนั้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถบ่งบอกได้ว่าการโรยคือการกำหนด จิตใจกับร่างกายให้เป็นหนึ่งเดียวให้ได้มากที่สุด ทำให้คนเราพัฒนาความคิดในการรู้ถึงความสำคัญใน การเยียวยาสภาวะจิตใจจากการเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็น กระบวนการที่เสนอรูปแบบการจัดการ หรือเป็นการเยียวยาสภาวะจิตใจรูปแบบหนึ่งในพื้นที่สรรค์สร้าง ซึ่ง “พื้นที่” ณ ที่นี้ คือ “ที่ว่าง” โดยให้เกิดการสานสัมพันธ์กัน หรือรวมกันระหว่างสิ่งหนึ่งสู่สิ่งหนึ่งใน รูปแบบทางกายภาพเข้าด้วยกันกับสภาพแวดล้อมอันหมายถึงไปถึงมนุษย์ และจิตวิญญาณ โดยถูก กำหนดให้เกิดการรับรู้และสัมผัส ผ่านเวลาภายในพื้นที่ว่างที่มีได้ว่างเปล่า แต่เป็นพื้นที่ว่างที่ปรากฏขึ้น จากหลาย ๆ มิติ

ภาพที่ 5 “Space in Space”. คราดทราย, วิดีโอ. 05.56 นาที (วนซ้ำ). แปรผันตามพื้นที่
ที่มา: หยกตะวัน อินปุ้ย

(ภาพที่ 5) หลังจากนั้นการสร้างพื้นที่ขึ้นมาจึงลดระยะพื้นที่ให้มีขนาดเล็กลงเพื่อแสดงถึงการขยับเข้ามาสู่พื้นที่ที่ถูกจำกัดมากยิ่งขึ้นในผลงาน สามารถเรียกว่า การพิจารณาผ่าน “พื้นที่ส่วนตัว” โดยยังคงอาศัยกระบวนการร่อนทรายในการทำหน้าที่สร้างพื้นที่ทางจิตวิญญาณ เพื่อการเยียวยาสภาวะจิตใจเช่นเคย ซึ่งในรูปแบบทางศิลปะบางครั้งจึงถูกมองว่าไม่มีความรู้สึกอันใดหลงเหลืออยู่ มีเพียงพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงเพียงเท่านั้น ซึ่งนั่นเกิดการถูกลดทอนจากการได้พยายามต่อสู้ จนเข้าใจสภาวะจิตใจที่ถูกกระทบของมนุษย์ผ่านการเคลื่อนไหวของธรรมชาติทางร่างกายและสภาพแวดล้อม ซึ่งกลวิธีที่นำมาปฏิบัติสอดคล้องกับปรัชญาข้างต้น สามารถชี้ทางได้ว่าการบำบัดจิตใจเป็นการปฏิบัติธรรม ที่มีส่วนร่วมกับศิลปะได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในผลงานสร้างสรรค์แสดงให้เห็นถึงกลวิธีที่เป็นพื้นฐานในการบำบัดที่อาศัยสัญลักษณ์ สัญลักษณ์เดิม อันเป็นการรับรู้สากลของมนุษย์ที่มีประสบการณ์ต่อธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ กลวิธีทั้งหมดในสร้างสรรค์จึงเป็นการรับรู้ขั้นต้นที่นำไปสู่ความหมายโดยนัยที่ซ่อนอยู่ไม่เพียงแต่ที่ปรากฏอยู่ภายนอก แต่ยังมี ความหมายที่ถูกซ่อนอยู่ภายใน ซึ่งสิ่งเหล่านั้นเป็นสัญลักษณ์สำคัญในการสร้าง

ความรู้สึกร่วมกับการรับชมผลงาน แม้เป็นการสัมผัสในลักษณะใด ๆ ก็ตาม แต่นั่นเป็นการสัมผัสจากประสบการณ์ทางจิตวิญญาณที่หลากหลายและหลากหลายมิติ ซึ่งการเข้าใจกลวิธีต่าง ๆ เบื้องต้นนั้น นำไปสู่การรับรู้ที่เปลี่ยนแปลงหรือบิดเบือนได้ตามอิสระภาพในการตีความหมายของมนุษย์ (คมลักษณ์ ไชยยะ , 2562: 37-38)

ภาพที่ 6 การติดตั้งผลงานสร้างสรรค์ชุด พื้นที่ทางจิตวิญญาณ ทั้ง 3 ชุดย่อย
เพื่อนำเสนอในนิทรรศการศิลปะ
ที่มา : หยกตะวัน อินปุย

บทสรุปและการเสนอแนะ

บทความนำเสนอ เรื่อง ศิลปะร่วมสมัยจากการใช้กลวิธีศิลปะบำบัด กรณีการสร้างสรรคผลงานชุด พื้นที่ทางจิตวิญญาณ สู่ถึงการเสาะหากระบวนการในการฟื้นฟูภาวะจิตใจ โดยนำ

สิ่งเหล่านั้นออกมาขัดเกลาทางความคิด และทางอารมณ์ ได้อย่างพอเหมาะพอควร เนื่องจากมนุษย์รับรู้กันอยู่แล้วว่า มนุษย์นั้นไม่สามารถขจัดออกไปได้หมดอย่างสิ้นเชิง แต่การยอมรับอย่างเข้าใจต่อสภาวะอารมณ์ของตนเองนั้น สามารถทำให้ตนเองรับรู้ได้ถึงสภาวะของผู้อื่นไม่มากก็น้อย กลวิธีเทคนิคกระบวนการที่นำมาสร้างสรรค์นั้น เพื่อหาความเป็นไปได้และมุมมองต่าง ๆ ในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งการสร้างสรรค์ผลงานเป็นการเน้นย้ำถึงรูปแบบในการเยียวยา ขัดเกลาจิตใจที่หลากหลาย ให้กับชีวิตท่ามกลางสังคม ประสบการณ์ที่ได้พบเจอ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ที่ได้กล่าวถึง ล้วนเป็นเรื่องราวโดยทั่วไป ไม่ว่าจะทางโลก ทางธรรมได้เตือนไว้ เพื่อให้กลับมาเข้มแข็งและเตรียมพร้อมกับการตั้งรับกับปัญหา หรือสถานการณ์ในอนาคตได้ โดยการสร้างสรรค์ “พื้นที่ทางจิตวิญญาณ” จากการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ตลอดจนการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้สร้างสรรค์สรุปได้ว่า “พื้นที่” เปรียบเสมือนกับขอบเขตในการรองรับความรู้สึกทางจิตวิญญาณ เสมือนเป็นที่เก็บรักษาความปลอดภัยสำหรับการเยียวยาตนเองจากพื้นที่อื่น ๆ ของเหตุการณ์หรือบุคคลที่ผ่านเข้ามาในชีวิต เหมือนกับมีขอบเขตที่ปกป้องจิตวิญญาณของเราจากความผันผวนของโลกภายนอก ส่วน “ทราย” เปรียบได้ดังจิตวิญญาณที่ละเอียดอ่อนเป็นการพยายามสัมผัสความรู้สึกนึกคิดและทางอารมณ์ เหมือนกับจิตวิญญาณที่ไวใจให้ความละเอียดอ่อนของทรายได้สัมผัสและสื่อสารกัน ซึ่งเราพยายามเก็บรักษาและเข้าถึงความลึกซึ้งของจิตวิญญาณที่ไม่แสดงออกมาทันทีเหมือนทรายบนพื้นโลก เราสามารถรับรู้และมีความตระหนักรู้ถึงความลึกซึ้งของความรู้สึกทางจิตวิญญาณในระดับที่ละเอียดอ่อนเช่นเดียวกับการสัมผัสกับทรายบนพื้น ซึ่งการเปรียบเทียบเช่นนี้เป็นกลวิธีหนึ่งในการสร้างภาพการรับรู้ใหม่จากสิ่งเดิมและช่วยให้นำไปสู่การตอบสนองทางจิตวิญญาณของมนุษย์ต่อโลกอย่างลึกซึ้ง พร้อมทั้งให้ความสำคัญต่อกลวิธีบำบัดทางศิลปะ ที่เราสามารถเข้าใจและรับรู้ได้จากรูปธรรมได้มากยิ่งขึ้น โดยนำเสนอผ่านเทคนิคดังต่อไปนี้

1. ศิลปะวิถีทัศน์กึ่งศิลปะการแสดง (เทคนิควิถีทัศน์ บันทึกกระบวนการแสดง)
2. ศิลปวัตถุ (เทคนิคโรยทรายบนพื้นที่และติดตั้ง)
3. ศิลปวัตถุ+นามธรรม 2 มิติ (เทคนิคโรยทราย)

เทคนิคกระบวนการที่นำมาสร้างสรรค์เพื่อหาความเป็นไปได้ และมุมมองต่าง ๆ ในรูปแบบที่หลากหลาย อันมีผลสอดคล้องกับแนวคิดความสงบนิ่ง ที่อยู่ในขอบเขตของพื้นที่ ถึงแม้เราสามารถควบคุมวัสดุอุปกรณ์ในฝ่ายของตนเองได้ ไม่ว่าจะจะเป็นกระบวนการโรยทราย การคราดทราย แต่สิ่งที่ไม่สามารถควบคุมได้นั้นคือ ปรัชญาการณทางธรรมชาติที่ซ่อนอยู่ภายในวัตถุ และในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งกระบวนการคิด รูปแบบการนำเสนอทางสัญลักษณ์ รวมถึงการตีความหมายทางวัสดุได้ศึกษาทางศิลปกรรมของศิลปิน 3 ท่าน ได้แก่ นิโน สุวรรณี สาระบุตร, อธิษฐ์ ตรีสงคราม และคามิน เลิศชัยประเสริฐ

หลังจากการสร้างสรรค์ผลงานหลายช่วงระยะเวลา จึงค้นพบปัญหาที่สำคัญในการเสริมแนวคิดและปัญหาที่ปรับแก้ในหลากหลายบริบท โดยในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทั้งหมดซึ่งนำเสนอในบทความนี้ได้แก่

1. ปัญหาทางธรรมชาติในบริบทแวดล้อม: ในการจัดการระดับน้ำทะเล ผู้สร้างสรรค์ต้องตรวจสอบและวางแผนการดำเนินการเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำทะเลที่เป็นปัญหาทางธรรมชาติ การตัดสินใจในการสร้างผลงานต้องคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปได้ในอนาคต ซึ่งนำไปสู่ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของภาพเคลื่อนไหวจากการบันทึกภาพ บางครั้งเกิดการสั้น เบลอหรือปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิศาสตร์หรือสภาพแวดล้อมที่ไม่สามารถควบคุมได้

2. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกติกากการติดตั้งทางพื้นที่จัดแสดงผลงาน เช่น การห้ามสกปรก น้ำหนักผลงานหรืออุปกรณ์ในการติดตั้งผลงานจากด้านบนที่อาจมีผลกระทบต่อกระบวนการสร้างสรรค์ ซึ่งควรวางแผนในการติดตั้งล่วงหน้า ในการนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและการวางแผนล่วงหน้าเป็นสิ่งสำคัญในการทำศิลปะร่วมสมัยในบริบทที่ท้าทายและเปลี่ยนแปลงได้ การตรวจสอบวัสดุ การทำความเข้าใจกฎระเบียบ และการวางแผนการดำเนินการในบริบทที่ไม่สามารถควบคุมได้ทั้งหมดเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างผลงานที่มีคุณภาพ

จากคำเสนอแนะของคณะกรรมการ ในการชี้แนะว่า ผลงานทั้งหมดเชื่อมโยงกันทางกระบวนการความคิด และระยะเวลาในแต่ละช่วงแล้ว แต่พื้นที่ของผลงานทั้งหมดควรมีสิ่งเชื่อมโยงซึ่งกันและกันทางกระบวนการนำเสนอ อย่างผลงานวีดิทัศน์ น่าจะมีพื้นที่ของทรายเพื่อรองรับ และผลงานโรยรายบนพื้นน่าจะมียูนิทส์อยู่ด้วย ผู้สร้างสรรค์จึงทดลองเพิ่มทรายที่แตกต่างจากอีกผลงานซึ่งส่งผลให้ผลงานเห็นความแตกต่างทางพื้นที่อย่างชัดเจน ถึงแม้จะมาจากคำว่า “ทราย” เดียวกัน แต่พื้นที่ทางจิตวิญญาณที่นำเสนอผ่านทรายนั่นได้สร้างความรู้สึกลึก และเล็งเห็นประเด็นเรื่องพื้นที่ความสงบนิ่งทางจิตวิญญาณในตัวผลงานแต่ละเทคนิคกระบวนการที่ได้นำมาสร้างสรรค์

รายการอ้างอิง

คมลักษณ์ ไชยยะ. “พื้นฐานแนวคิดสัญวิทยา ของโรลิ่งด์ บาร์ตส์.” *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*, 2 (7) (กรกฎาคม-ธันวาคม) 2562.

จอห์น เลน ผู้เขียน. สดใส ชันติวรพงศ์ ผู้แปล. (2556). *พลังความเจียบ เปิดพื้นที่ความสร้างสรรค์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา, 2566.

บุญวัฒน์ บุญทะวงศ์ และพระครูภาวนาโพธิคุณ. “พุทธปรัชญาเซน: ความเป็นมาและสารัตถะกับการดำเนินชีวิตร่วมสมัย.” *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์ 8, 3* (กรกฎาคม – กันยายน), 2564.

ว.วชิรเมธี. *ความทุกข์มาโปรด ความสุขไปรยปราย*. กรุงเทพมหานคร: ปราณ พับลิชชิ่ง จำกัด, 2553.

บทความวิจัย

ผลงานสร้างสรรค์ชุด :

ความอบอุ่น กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานด้วยกรรมวิธีวัสดุผสม
เพื่อนำเสนอกระบวนการทัศน์ภายใต้บริบทครอบครัว

CREATIVE WORK SERIES:

WARMTH THE PROCESS OF CREATING WORKS USING MIXED MATERIAL
METHODS TO PRESENT A PARADIGM WITHIN THE FAMILY CONTEXT

เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ (CHALOEMPHONG PHIMTHEP)*

วันที่รับบทความ 13 มีนาคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ 6 พฤศจิกายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ 17 พฤศจิกายน 2566

บทคัดย่อ

“ความอบอุ่น” ผลงานสร้างสรรค์ในรูปแบบวัสดุผสม เกิดขึ้นโดยอาศัยความบังเอิญจากอิทธิพลความรักความผูกพันภายใต้ครอบครัวเกษตรกรรม โดยอาศัยแนวคิดการสร้างภาพระลึกเพื่อย้อนเวลา และทบทวนความทรงจำผ่านการดำเนินถึงบุคคลในครอบครัวบนพื้นที่แห่งวิถีชีวิตที่คุ้นตาต่อการดำรงวิถีชีวิตเกษตรกรรมจากประสบการณ์ส่วนตัวของผู้สร้างสรรค์ซึ่งเป็นกระบวนการทัศน์ภายใต้บริบทครอบครัว โดยใช้ทฤษฎีการสร้างสรรค์ผ่านกรรมวิธีทางด้านทัศนศิลป์ประเภทสื่อผสม มีวัตถุประสงค์จากความเกี่ยวพันซึ่งเป็นสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้จากร่องรอยการประกอบอาชีพของบิดา มารดา ตลอดจนลูกไม้ใบหญ้าจากถิ่นฐานของผู้สร้างสรรค์ เรียงร้อยและผสานประกอบเป็นภาพจากมโนทัศน์แสดงภาพบุคคล เรื่องราว เนื้อหาแห่งความทรงจำ ออกมาในรูปแบบผลงาน

* นิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, E-mail.: Tugw6278@gmail.com
student, Education Program in Art Education, Faculty of Education, Thaksin University)

สร้างสรรค์ทางด้านทัศนศิลป์ ผลสัมฤทธิ์และองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นเป็นผลงานสร้างสรรค์จำนวน 3 ชิ้น และการสะท้อนสารัตถะแห่งความรัก ความอบอุ่น ในพื้นที่แห่งสัมพันธภาพบนพื้นที่ของจินตนาการ

คำสำคัญ: ความอบอุ่น / สัมพันธภาพของครอบครัว / เทคนิคผสมในงานสร้างสรรค์

Abstract

“Warmth” creative works in the form of mixed materials Born from the inspiration from the influence of love and relationship under the farming family. based on the concept of creating a memorial to go back in time and revisiting memories through taking into account family members in the familiar way of life To maintain the cycle through the agricultural way of life from the creator's personal experience, which is a paradigm under the family context. using the theory of creativity through the process of mixed media visual arts There are relics from the relationship, which are objects, utensils from the traces of his father's occupation. Mother's garments, as well as the vegetation of the Creator's homeland. arranged and merged into images from the concept of portraits, stories, contents of memories Come out in the form of creative works in the field of visual arts. Achievement and body of knowledge that resulted in 3 creative works and a reflection of the essence of love and warmth in the relationship area. in the space of imagination

Keywords: warmth / family relations / mixed techniques in creativity

บทนำ

ครอบครัวผู้เขียนเป็นครอบครัวที่อบอุ่น ในวัยเด็กผู้เขียนได้รับความอบอุ่น ความรัก ความหวังใยจากครอบครัวเสมอ ครอบครัวของผู้เขียนมีด้วยกันทั้งหมด 4 คน มี พ่อ แม่ น้องชาย และตัวผู้เขียน ความสัมพันธ์ของผู้เขียนกับบุคคลในครอบครัวเป็นความสัมพันธ์ที่ดีเสมอมา ตั้งแต่ในอดีตและปัจจุบัน แต่ในปัจจุบันต้องห่างเหินกันเนื่องด้วยผู้เขียนและน้องชาย ต้องย้ายมาอาศัยที่ต่างจังหวัดเพื่อเรียนหนังสือ ทำให้การติดต่อพูดคุยและการทำกิจกรรมร่วมกันในช่วงเวลานี้ต้องลดน้อยลงไปบ้าง แต่ผู้เขียนยังคงคิดถึงและสัมผัสได้ถึงความรักอบอุ่นของคนในครอบครัวและวิถีชีวิตของผู้เขียนเสมอ วิถีชีวิตครอบครัวของผู้เขียน มีลักษณะทางสังคมเป็นแบบชนบททางภาคใต้ วิถีชีวิตคนใต้ในชนบทเป็นวิถีที่อยู่ร่วมกับธรรมชาติมาช้านาน ประกอบด้วยลักษณะภูมิประเทศที่สมบูรณ์ มีทั้งพื้นที่ราบ ป่าไม้ ภูเขา หาดทราย น้ำตก ทะเลสาบ ทำให้เกิดการประกอบอาชีพเพาะปลูกทางการเกษตร ประมง มีการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายสอดคล้องกับพื้นที่ถิ่นที่อยู่อาศัย และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม การประกอบอาชีพ นิยมปลูกยางพารา ปลูกปาล์ม ทำประมง ทำสวนผลไม้

อีกทั้งครอบครัวผู้เขียนยังปลูกพืช เช่น มะพร้าว ขนุน มะม่วง พืชผักสวนครัว เลี้ยงปลาไว้บริโภคและเป็นอาชีพเสริมระหว่างรอเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมัน ในช่วงเย็นของทุกวัน และในเวลาว่างช่วงวันเสาร์อาทิตย์ ผู้เขียนและน้องจะไปช่วยพ่อและแม่รดน้ำต้นไม้ ไล่ปูย และดูแลพืชพรรณต่าง ๆ เป็นช่วงเวลาที่ผู้เขียน น้องชาย และพ่อแม่ ได้ร่วมกันพูดคุยและทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสุขในบรรยากาศของวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เรื่องราวในครอบครัว ส่งผลให้ผู้เขียนคิดถึงทั้งผู้คนรอบข้าง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายที่เต็มไปด้วยเรื่องราวภายในใจ เมื่อนึกถึงก็สามารถเกิดขึ้นมาในความคิดได้เรื่อย ๆ ไม่สิ้นสุด จนเกิดเป็นความรัก ความผูกพันและความอบอุ่น ที่มีคุณค่า การได้อยู่ด้วยกันอย่างพร้อมหน้า รักใคร่ดูแลซึ่งกันและกัน การได้ร่วมกันทำกิจวัตรประจำวัน ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายตามวิถีชาวสวน ทำให้ผู้เขียนเกิดความผูกพันที่แสนอบอุ่นในครอบครัวและวิถีชีวิต มีความสุขและคิดถึงคนในครอบครัวอยู่เสมอ มีที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ มีกำลังใจในการใช้ชีวิต

ในการถ่ายทอดแนวความคิดของตนเองผ่านผลงานสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์เลือกเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบสื่อผสม เนื่องจากสามารถใช้วัสดุ เทคนิค วิธีการที่หลากหลายเข้าไว้ด้วยกัน สามารถสร้างรูปทรง พื้นผิว ให้แสดงความรู้สึกตามที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ หากคำนึงถึงเอกภาพตามหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ ซึ่งวัสดุที่ใช้ในการสร้างผลงานได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น วัสดุจากพืช ลวด ไม้ วัสดุสังเคราะห์ เช่น กระดาษ โลหะ โดยผู้เขียนเลือกใช้วัสดุธรรมชาติและผ้าที่ผ่านการใช้งานของบุคคลในครอบครัวมาใช้ในการสร้างสรรค์

จากความอบอุ่นในวัยเด็ก ผู้เขียนได้รับความอบอุ่น ความรัก ความห่วงใยจากครอบครัวเสมอ การได้อยู่ด้วยกันอย่างพร้อมหน้า รักใคร่ดูแลซึ่งกันและกัน การได้ร่วมกันทำกิจวัตรประจำวัน ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายตามวิถีชีวิตเกษตรกรรม ทำให้ผู้เขียนเกิดความผูกพันที่แสนอบอุ่นในครอบครัวและวิถีชีวิต มีความสุขและคิดถึงคนในครอบครัวอยู่เสมอ มีที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ มีกำลังใจในการใช้ชีวิต จากความสำคัญเรื่องนี้ เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานที่แสดงความรู้สึกที่ผู้เขียนระลึกถึงในความอบอุ่น ความผูกพัน ความสุขสงบในวิถีชีวิตเกษตรกรรมที่เรียบง่ายของครอบครัวในอดีต โดยสร้างภาพขึ้นใหม่เป็นผลงานสื่อผสมรูปแบบกึ่งนามธรรม ผ่านวัสดุธรรมชาติและผ้าที่ผ่านการใช้งาน โดยใช้เทคนิคการปะติด การบีบสีโป๊ว การฉลุไม้ ถ่ายทอดอิริยาบถที่แสดงให้เห็นถึงความอบอุ่น ความผูกพัน ความรัก และความสุขของครอบครัวในวิถีชีวิตเกษตรกรรมที่เรียบง่ายในความทรงจำ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อนำเสนอสัมพันธ์ภาพของครอบครัวเกษตรกรรมผ่านผลงานสร้างสรรค์ชุด ความอบอุ่น
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจากการนำรูปทรงธรรมชาติที่สัมผัสรับรู้มาสร้างสรรค์ใหม่เป็นรูปทรงที่แสดงบุคคลในครอบครัว และวิถีชีวิตเกษตรกรรม
3. เพื่อไขข้อสงสัยในทางเทคนิคสื่อผสมด้วยการปะติดโดยใช้วัสดุธรรมชาติและผ้าที่ผ่านการใช้งาน การบีบสีโป๊ว การฉลุไม้ แสดงความรู้สึกอบอุ่นในครอบครัว และวิถีชีวิตเกษตรกรรมที่เรียบง่ายของครอบครัว
4. เพื่อสะท้อนคุณค่าของสัมพันธ์ภาพภายใต้บริบทครอบครัววิถีชีวิตเกษตรกรรมที่เรียบง่ายของผู้สร้างสรรค์

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลจากประสบการณ์ตรงที่ผู้สร้างสรรค์ได้สัมผัสและรู้สึกถึงจากความทรงจำเกี่ยวกับความผูกพันและสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัวและวิถีชีวิตของเกษตรกรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานที่เกิดขึ้นจากการนำรูปทรงธรรมชาติที่สัมผัสรับรู้ มาสร้างสรรค์ใหม่เป็นรูปทรงที่มีความหมายตามความรู้สึกเพื่อรวบรวมข้อมูลให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น
3. วิเคราะห์วางแผนและตั้งข้อสังเกตในการใช้แนวความคิด อารมณ์ ความรู้สึก เทคนิค และจินตนาการ เพื่อความเหมาะสมในการสร้างสรรค์ผลงาน

4. สร้างภาพร่างผลงานเพื่อให้เห็นภาพรวมของรูปทรง เทคนิคในการสร้างสรรค์ และการนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
5. ลงมือปฏิบัติจริงโดยใช้เทคนิคสื่อผสม ด้วยการปะติดวัสดุธรรมชาติและปะติดผ้าที่ผ่านการใช้งาน การบีบสีโป้ว การฉลุไม้ เพื่อแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับความอบอุ่นในครอบครัวและวิถีชีวิตเกษตรกรรม
6. นำเสนอผลงานต่ออาจารย์ รับผิดชอบวิจารณ์ และนำไปแก้ไขให้สมบูรณ์
7. นำเสนอผลงานที่สมบูรณ์ต่อสาธารณชน

วัสดุที่เกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์ผลงาน

ผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ ในเรื่องลักษณะของงานสร้างสรรค์ในเชิงศิลปะนั้น ศาสตราจารย์เกียรติคุณชະลุด นุ่มเสมอ ได้ให้คำจำกัดความว่า งานสร้างสรรค์นั้นเป็นศิลปะประเภทหนึ่ง มีองค์ประกอบที่ลึกซึ้งและซับซ้อนมากกว่าที่สามารถจะมองเห็นโดยปราศจากการตีความ สิ่งสวยงามหลายอย่างที่เกิดขึ้นโดยการสร้างสรรค์ของธรรมชาติ แต่ก็ไม่ใช่งานศิลปะ ดังนั้นดวงอาทิตย์ตกดินที่เราว่างดงามจึงไม่ใช่ศิลปะโดยแท้ ก้อนหินที่ถูกน้ำซัดจนมีรูปร่างต่าง ๆ และอาจมีคุณค่าทางความงามแต่ก็ไม่ใช่ศิลปะ เพราะมันเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ แต่มีบ้านเรือน เชือกกันน้ำ ภาพเขียน หรือหินที่สลักขึ้นถึงจะมีรูปร่างสวยงาม หรือน่าเกลียดเพียงไรก็นับเป็นศิลปะ เพราะเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น (ชะลุด นุ่มเสมอ, 2553: 27) ในการสร้างสรรค์ผลงานนี้ ผู้วิจัยได้นำวัสดุต่าง ๆ มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานที่เกิดจากแนวความคิดมาผสมผสานให้เกิดผลงานในชิ้นเดียวกัน โดยส่วนประกอบของงานศิลปะที่คำนึงถึงได้แก่พื้นผิว รูปร่าง รูปทรง สี หลักองค์ประกอบศิลป์ และที่สำคัญคือความสมดุล ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องความสมดุลตามแนวคิดของรองศาสตราจารย์สมชาย พรหมสุวรรณ ซึ่งกล่าวว่าความรู้สึกถึงความเท่ากันในน้ำหนักซ้ายและขวาเป็นความเท่ากันทางความรู้สึก (Sensible Equilibrium) งานศิลปะหรืองานสร้างสรรค์ทางศิลปะที่ตีนั้นควรดูแล้วมีความสมดุลเพราะทุกครั้งที่สายตามองภาพสามารถมองเห็นและรับรู้การแบ่งกึ่งกลางเป็นสองส่วน โดยจินตนาการจากเส้นที่สมมติขึ้นเรียกว่าเส้นแกนกลางหรือกึ่งกลาง (Axis Line) การจัดความสมดุล จะทำให้งานศิลปะสร้างสรรค์มีความน่าดูหนักแน่นมั่นคง สบายตาต่อการรับรู้ (สมชาย พรหมสุวรรณ, 2548: 166 – 167) ส่วนหลักในการสร้างสรรค์ผลงานซึ่งวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานมาจากวัสดุสังเคราะห์ และวัสดุธรรมชาติตามความเหมาะสมของผู้วิจัยที่นำมาใช้ โดยได้วิเคราะห์ลักษณะของวัสดุและความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ดังตารางต่อไปนี้

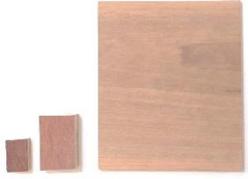

ตารางที่ 1 ตารางแสดงรายการวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

ที่	วัสดุ	ภาพประกอบ	ลักษณะ	ความเหมาะสม	การนำมาใช้
1	ผ้าที่ผ่านการใช้งาน	 <p>ภาพที่ 1 เสื้อผ้าที่ผ่านการใช้งาน ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ</p>	เสื้อผ้าที่ผ่านการใช้งาน ลักษณะ บาง ไม่หดหรือย้วย แข็งกระด้าง ทนต่อการใช้งาน	เหมาะสำหรับนำมาตัดเป็นรูปทรงต่างๆ เพื่อนำมาปะติดบนวัสดุผิวเรียบ สามารถซ้อนทับได้หลายชั้นเพื่อให้ผลงานมีความน่าสนใจ มีมิติและแทนค่าน้ำหนักของสี	ผู้เขียนได้นำผ้ามาใช้เพื่อปะติดลงบนแผ่นไม้ เป็นบรรยากาศของสวนป่าลัม และรูปทรงของบุคคลในครอบครัว เพื่อให้เกิดเป็นมิติและแทนค่าน้ำหนักของสีในชิ้นงาน
2	วัสดุธรรมชาติ (ใบไม้แห้ง)	 <p>ภาพที่ 2 ใบไม้แห้ง ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ</p>	วัสดุธรรมชาติที่แห้ง สามารถคงสภาพเดิมอยู่ได้อย่างถาวรโดยไม่เปลี่ยนแปลงทั้งรูปร่างและรูปทรง และสี มีหลากหลายพื้นผิวและโทนสี	เหมาะสำหรับนำมาตัดเป็นรูปทรงต่างๆ เพื่อนำมาปะติดบนวัสดุผิวเรียบ สามารถซ้อนทับได้หลายชั้นเพื่อให้ผลงานมีความน่าสนใจ มีมิติและแทนค่าน้ำหนักของสี	ผู้เขียนได้นำใบไม้แห้ง มาใช้เพื่อปะติดลงบนแผ่นไม้ เป็นบรรยากาศของสวนป่าลัม และรูปทรงของบุคคลในครอบครัว เพื่อให้เกิดเป็นมิติและแทนค่าน้ำหนักของสีในชิ้นงาน
3	วัสดุธรรมชาติ (เปลือกหอย)	 <p>ภาพที่ 3 เปลือกหอย ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ</p>	สารที่เป็นของแข็งที่ห่อหุ้มลำตัวภายนอกของสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ลักษณะ เป็นเนื้อปูน ผิวมันวาว	เหมาะสำหรับนำมาปะติดบนวัสดุผิวเรียบเพื่อสร้างเป็นพื้นผิวแบบต่างๆ	ผู้เขียนได้นำเปลือกหอย มาปะติดลงบนแผ่นไม้ เป็นรูปทรงของทะเลสาบป่าลัม เพื่อให้เกิดเป็นมิติและพื้นผิวที่มันวาว

ที่	วัสดุ	ภาพประกอบ	ลักษณะ	ความเหมาะสม	การนำมาใช้
4	สีโป้ว	 ภาพที่ 4 สีโป้ว ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ	เป็นเค มี วัต ถู ลักษณะเนื้อครีม เหนียวข้น เมื่อโดน อากาศจะแข็งตัว	เหมาะสั้บหรั้บการ นำมาบิ่บเป็น เส้น รูปร่าง รูปทรง เพื่อสร้่างพื้นผิว แบบต่าง ๆ	ผู้เขียน ได้นำสี โป้วมาผสมกับ สีผสมอาหาร เพื่อ บิ่บเป็นลวดลาย ของใบปาล์มที่ พลิ้วไหวทับถมกัน
5	ดินไทย	 ภาพที่ 5 ดินไทย ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ	มีคุณสมบัติคล้าย ดินเหนียว สามารถ เป ลี ย น แ่ ป ล ง รูปทรงได้ เมื่อโดน อากาศจะแข็งตัว	เหมาะสั้บหรั้บการ นำ มา บิ่บ เป็น รูปทรง เพื่อสร้่าง พื้นผิวแบบต่าง ๆ	จากข้อมูลข้างต้น ผู้เขียน ได้นำดิน ไทยมาบิ่บเป็นขั้ว ของทะเลลายปาล์ม เพื่อให้เกิดเป็นมิติ และพื้นผิวที่สมจริง
6	ไม้กระดาน อัด	 ภาพที่ 6 ไม้กระดานอัด ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ	เกิดจากวิธีการ ผลิตโดยการนำไม้ แผ่นบางหลาย แผ่นซ้อนกัน ใช้ กาวเป็นวัสดุยึด ตรึง นำไปอบด้วย ความร้อน มี ลักษณะ เนื้อไม้ แน่นผิวเรียบสวย แข็งแรงทนทาน ไม้ บิดงอ่าย	เหมาะสั้บหรั้บ นำมาตัด เล็่ย ฉลุ เป็นรูปร่าง รูปทรงต่าง ๆ ใน ผลงาน ใช้เป็น ฐานรองชิ้นงาน	ผู้เขียน นำไม้ กระดานอัดมาฉลุ เป็นลวดลายต่าง ๆ นำ ไป จั ด องค์ประกอบเป็น รูปทรงต่าง ๆ และ ใช้เป็นฐานรองของ ชิ้นงานเพื่อความ แข็งแรง

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

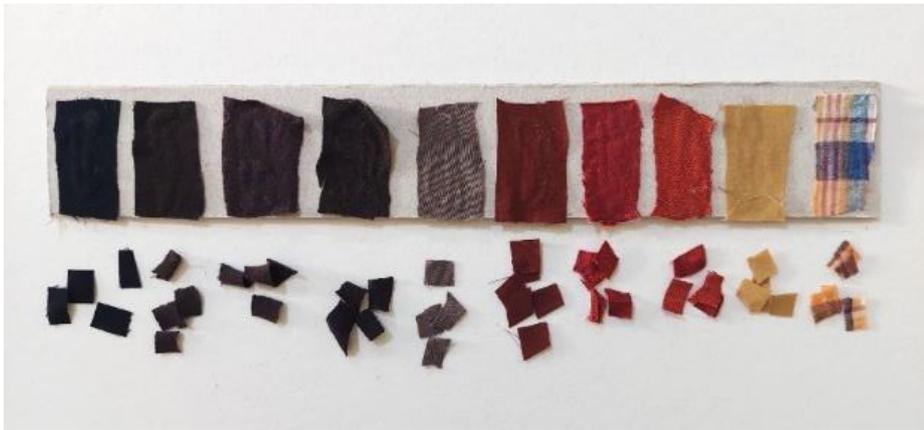
1.ขั้นตอนการเตรียมวัสดุ

เป็นขั้นตอนการเตรียมวัสดุต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการปะติดและต้องใช้รูปทรงแบบเดิมในจำนวน
มาก เพื่อมาประกอบ ปะติด และสร้างพื้นผิวในส่วนต่าง ๆ โดยการตัดใบไม้ ผ้า และเปลือกหอย ให้เป็น
รูปทรง ขนาดลัดส่วนที่ต้องการ

ภาพที่ 7 การเตรียมวัสดุธรรมชาติ

ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

ภาพที่ 8 การเตรียมวัสดุผ้าที่ผ่านการใช้งาน

ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

ภาพที่ 9 การตัดเตรียมวัสดุธรรมชาติ

ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

ภาพที่ 10 การตัดเตรียมวัสดุธรรมชาติ

ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

2. ขั้นตอนโครงสร้าง วัสดุส่วนประกอบรูปร่างรูปของชิ้นงาน

เป็นการกำหนดขนาดของโครงสร้าง โดยได้จากการขยายขนาดจากการสร้างภาพร่างโครงสร้างของชิ้นงานนี้ประกอบด้วยแผ่นไม้กระดานอัดที่ฉลุลายเป็นรูปร่างรูปทรงต่าง ๆ ซ้อนทับกันให้มีมิติ และช่องว่างที่สวยงาม ตามหลักองค์ประกอบศิลป์และตามการสร้างภาพร่างของแต่ละชิ้นผลงานแต่ละชิ้นมีลักษณะเป็นรูปทรงอิสระตามธรรมชาติ จำเป็นจะต้องวางแผนอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อให้ได้ผลงานที่มีความคงทนแข็งแรงเหมาะสมต่อสถานที่และสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย

ภาพที่ 11 การร่างภาพชิ้นงาน

ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

ภาพที่ 12 การตัดโครงสร้างชิ้นงาน

ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

ภาพที่ 13 โครงสร้างชิ้นงาน

ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

ภาพที่ 14 การฉลุส่วนประกอบของชิ้นงาน

ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

ภาพที่ 15 ส่วนประกอบของชิ้นงาน
ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

3. ชั้นปะติดวัสดุธรรมชาติและผ้า

ขั้นตอนนี้ผู้เขียนได้นำเอาเทคนิคการปะติดเศษผ้าและวัสดุธรรมชาติ มาปรับใช้ในผลงานสื่อผสม นำเอาเทคนิคในการตัดผ้าและวัสดุธรรมชาติชิ้นเล็กๆ มาปะติดต่อกันในหลายเฉดสี แทนค่าของสีเพื่อสื่อถึงความรู้สึกในวัตถุต่าง ๆ ท่าทาง รวมทั้งการใช้แสงและเงาในภาพที่มีมิติ ตื้นลึก ทำให้ภาพดูมีระยะห่างและให้ความรู้สึกถึงธรรมชาติ โดยส่วนที่ต้องให้ความสำคัญมากกับการปะติดเฉดสีคือบริเวณใบหน้า เพื่อแสดงบุคลิกและเอกลักษณ์เฉพาะตัวของบุคคลในผลงานที่สร้างสรรค์

ภาพที่ 16 ชั้นปะติดวัสดุธรรมชาติและผ้า
ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

ภาพที่ 18 การประดิษฐ์ตุ๊กตารวมชาติและผ้า
ที่มา: เจลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

ภาพที่ 19 การประดิษฐ์ตุ๊กตารวมชาติและผ้า
ที่มา: เจลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

ภาพที่ 20 การประดิษฐ์ใบหน้า
ที่มา: เจลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

4. ชั้นสร้างพื้นผิวและลวดลายบีบสีโป๊ว

ขั้นตอนนี้ผู้เขียนได้นำเอาเทคนิคการบีบสีぬมาใช้ในการผลงานศิลปะ โดยการใช้สีโป๊วมาผสมกับสีผสมอาหาร และบีบเป็นเส้นที่ก่อให้เกิดเป็นลวดลายต่าง ๆ และพื้นผิวทางธรรมชาติแบบต่าง ๆ โดยเส้นที่บีบมีความสำคัญมากที่จะส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกที่เคลื่อนไหว อ่อนนุ่ม เป็นธรรมชาติ ความสมดุลและมีเอกภาพในชิ้นงานจึงจำเป็นต้องกำหนดทิศทางเส้นในผลงาน เพื่อป้องกันความผิดพลาดก่อนบีบสี

ภาพที่ 21 ลวดลายจากพื้นผิวสีโป๊ว และผ้า
ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

ภาพที่ 22 การบีบสร้างลวดลายสีโป๊ว
ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

ภาพที่ 23 การปักสีสร้างลวดลายสีไป้ว

ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

5. ขั้นตอนการเก็บรายละเอียดของชิ้นงานเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์

เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการสร้างสรรค์ผลงานโดยการเก็บรายละเอียดของผลงานหรือตกแต่งชิ้นงานให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เช่น การปะติดเพิ่มเติมเพื่อเพิ่ม ปรับแก้แสงเงาให้มีความสวยงามมากขึ้น การเก็บรอยกาบให้เรียบร้อย และตรวจสอบส่วนที่ติดกาบหรือยึดไม่แข็งแรง ปรับแก้ให้สมบูรณ์

ภาพที่ 24 การเก็บรายละเอียด เก็บรอยกาบ

ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

ภาพที่ 25 การเก็บรายละเอียดปะติดผ้าเพิ่มเติมหน้าหนักในชิ้นงาน

ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

ภาพที่ 26 การเก็บรายละเอียดปะติดผ้าเพิ่มเติมหน้าหนักในชิ้นงาน

ที่มา: เฉลิมพงษ์ พิมพ์เทพ

ผลการดำเนินการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ ทั้งด้านเนื้อหา ด้านเทคนิควิธีการ ต้องมาจากการศึกษาค้นคว้าหาความรู้รวมทั้งประสบการณ์และแรงบันดาลใจ จึงจะมีผลให้รูปแบบการนำเสนอผลงานสามารถถ่ายทอดให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการการสร้างสรรค์ผลงาน ในครั้งนี้ผู้เขียนได้วางแผนการดำเนินการสร้างสรรค์และเรียบเรียงขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อง่ายต่อการปฏิบัติงาน

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนิพนธ์เรื่องความอบอุ่น มีลักษณะการสร้างสรรค์แบ่งเป็นรูปแบบที่สอดคล้องกันในด้านความคิด เนื้อหาโดยแบ่งออกได้ดังนี้

1. ผลงานที่แสดงออกทางด้านรูปร่างและรูปทรงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลงานที่แสดงออกทางด้านรูปร่างและรูปทรงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยรูปแบบกึ่งนามธรรมที่มีการสร้างสรรค์ส่วนประกอบ ขึ้นมาใหม่ ด้วยการคลี่คลายรูปทรงจากธรรมชาติ จากต้นปาล์มที่มีใบพลิ้วไหว ทะลายปาล์ม พื้นดินต้นหญ้า นำมาปะติดประกอบเชื่อมโยงกันเป็นพื้นที่ในความทรงจำที่มีความล่องลอยเชื่อมโยงกัน

2. ผลงานที่แสดงออกทางด้านความอบอุ่นเกี่ยวกับวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ในครอบครัว

ผลงานที่แสดงออกถึงความอบอุ่นเกี่ยวกับ วิถีชีวิตเกษตรกรรมและความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยการนำเอาวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพชาวสวนมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นส่วนใหญ่ในชิ้นงาน และมีการสร้างสรรค์ตัดแปลงตามจินตนาการของผู้สร้างสรรค์มีการใช้ผ้าที่ผ่านการใช้งานและวัสดุธรรมชาติเป็นหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน สื่อถึงความทรงจำเกี่ยวกับความอบอุ่นในวิถีชีวิตเกษตรกรรมของผู้เขียน

3. ผลงานที่แสดงออกทางด้านพื้นผิวที่สื่อถึงร่องรอยการประกอบอาชีพชาวสวน

ผลงานที่แสดงออกด้านพื้นผิวที่สื่อถึงการประกอบอาชีพชาวสวน โดยใช้วัสดุธรรมชาติ และผ้าที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชาวสวนมาผสมผสาน กับสีโป๊เพื่อให้เกิดร่องรอย ของพื้นดิน ต้นไม้ใบไม้ที่สวยงามตามต้องการเพื่อสื่อถึง ธรรมชาติและวิถีชีวิตของชาวสวน

ด้านสุนทรียภาพ

แสดงสุนทรียภาพ คือการใช้รูปร่างรูปทรงที่เลียนแบบธรรมชาติในการแสดงอารมณ์ความรู้สึก การปะติด เพื่อสร้างรูปร่าง รูปทรงอิสระ จากธรรมชาติ การใช้เส้นตรงและเส้นโค้งในการเลียนแบบลักษณะของต้นไม้ กอหญ้า ลำธาร ให้ความรู้สึก พลิ้วไหว การฉลุไม้เป็นรูปร่างรูปทรงอิสระต่าง ๆ ในธรรมชาติเช่น คน ปลา ผลไม้ ให้ความรู้สึกมีชีวิต เคลื่อนไหว อิสระ

ด้านทัศนธาตุ

1. เส้น มีการใช้เส้นในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่การใช้เส้นตรงในลำต้นต้นไม้ กิ่งก้านใบไม้ อุปกรณ์ทำสวน ภาชนะเครื่องใช้ เพื่อให้ความรู้สึกกว้างขวาง เรียบสงบ นิ่ง ราบเรียบ ผ่อนคลายสบายตา การใช้เส้นโค้งใน คน ต้นไม้ ปลา นก ลำธาร เสื้อผ้า กิ่งก้านต้นไม้ ผลไม้ เพื่อให้ความรู้สึกอ่อนไหว อ่อนโยน อบอุ่น เส้นทั้งหมดสัมพันธ์กลมกลืนกันทั้งชิ้นงาน แสดงความรู้สึกเคลื่อนไหว สั่นไหว ดึงดูดความสนใจ

2. รูปร่างรูปทรง ใช้รูปแบบ ลักษณะการเลียนแบบรูปร่างรูปทรงธรรมชาติ รูปทรงอินทรีย์รูปทรงอิสระ แสดงรูปร่างรูปทรงตามธรรมชาติ ของคน ลัตว์ ทิวทัศน์ ต้นไม้ ปลา ผลไม้ เน้นดิน

ก่อนหิน ล้ำธาร ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว เดิบโต การใช้รูปทรงเรขาคณิตเป็นรูปทรงที่ให้โครงสร้าง แสดงรูปทรงอุปกรณ์ทำสวน ภาชนะเครื่องใช้ ให้ความรู้สึกมั่นคง แข็งแรง

3. พื้นผิว การสร้างพื้นผิวหยาบในต้นไม้ กิ่งก้านใบไม้ กอหญ้า เพื่อให้ความรู้สึกเข้มแข็ง แข็งแรง การใช้พื้นผิวเรียบในการสร้าง ผิวคน ผลไม้ ปลา อุปกรณ์ทำสวน ภาชนะเครื่องใช้ เสื้อผ้า ผิวหน้า เพื่อให้ความรู้สึกนุ่มนวล อ่อนไหว ลื่นไหล การสร้างผิวขรุขระใน ดิน ก่อนหิน ต้นไม้ กิ่งก้าน ใบไม้ กอหญ้า เพื่อให้ความรู้สึกตื่นเต้น ดึงดูดความสนใจ

4. สี โทนสีดำ ใช้แทนค่าความรู้สึกมั่นคง มีพลัง ใช้เน้นน้ำหนักของผลงานแต่ละส่วนเพื่อให้เกิด ระยะใกล้ ไกล ความมีมิติของผลงาน โทนสีน้ำตาลใช้แทนค่าความรู้สึกอบอุ่นของครอบครัวและวิถีชีวิต ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่เกษตรกรรม และบรรยากาศของธรรมชาติ โทนสีส้ม ใช้แทนค่าความรู้สึก อบอุ่นของครอบครัวและวิถีชีวิต ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่เกษตรกรรม และบรรยากาศของ ธรรมชาติ โทนสีเหลืองใช้แทนค่าความรู้สึก สดใส มีพลัง เคลื่อนไหว ช่วยเพิ่มความรู้สึกมีชีวิตชีวาให้ ชื่นงานและเพิ่มความสว่างให้ผลงาน

ด้านหลักองค์ประกอบศิลป์

1. เอกภาพ การจัดภาพโดยรวมมีความเป็นเอกภาพด้วยเส้น รูปร่าง รูปทรง สี ที่สัมพันธ์ กลมกลืนกันทั้งรูปคนและธรรมชาติ ทำให้ทั้งภาพดูเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

2. ดุลยภาพ แสดงภาพของบุคคลอยู่ตรงกลางภาพ และมีทิวทัศน์ในบริเวณว่าง มีการใช้น้ำหนักแสงเงา เพื่อความสมดุลแบบซ้ายขวาไม่เหมือนกัน มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เพราะ จะทำให้ผลงานมีความเคลื่อนไหว รูปทรงมีชีวิตชีวา มีความน่าสนใจจะดึงดูดสายตา

3. ความกลมกลืน ผลงานมีความกลมกลืนสอดคล้องกัน ทั้งด้านลักษณะรูปแบบผลงานที่ สร้างสรรค์ทัศนธาตุ สี รูปร่าง รูปทรง เส้น กับเรื่องราว แนวความคิดในการสร้างสรรค์

ด้านเทคนิคกระบวนการ

ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคการสร้างสรรค์ผลงานรูปแบบสื่อผสม โดยการ นำเอาองค์ประกอบทางศิลปะ และทัศนธาตุต่าง ๆ เช่น เส้น สี รูปร่างรูปทรง จากธรรมชาติมา สร้างสรรค์ตามแนวความคิดร่วมกับวัสดุและอุปกรณ์ที่หลากหลายให้เกิดเป็นผลงานศิลปะที่มีความ เกี่ยวข้องกับความรู้สึกอบอุ่นในวิถีชีวิตและธรรมชาติโดยใช้เทคนิคใช้เทคนิค การปะติดที่สื่อถึงการ ประกอบเรื่องราวความอบอุ่นของครอบครัวและวิถีชีวิต และใช้เทคนิคการบีบสีโป๊ว การฉลุไม้ เพื่อ สร้างรูปร่าง รูปทรงอิสระ ที่ถ่ายทอดความรู้สึกอบอุ่น

วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพในการสร้างสรรค์

ลักษณะของผลงาน เป็นสื่อผสมรูปแบบ 2 มิติ โดยผลงานชิ้นนี้มีลักษณะเป็นรูปทรง อีศระ ขนาด 1.30 x 2.20 เมตร ในผลงานประกอบไปด้วยรูปร่างรูปทรงที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์เป็น รูปทรงที่เกิดขึ้นจากการเลียนแบบธรรมชาติ โดยการนำลักษณะและรูปร่างรูปทรงของธรรมชาติมาเติม แต่งให้เหมาะสมกับผลงานและเป็นไปตามหลักของทัศนศิลป์ คือ การปะติดผ้า เพื่อปะติดลงบนแผ่นไม้ เป็นบรรยากาศของสวนป่าลัม และรูปทรงของบุคคลในครอบครัว เพื่อให้เกิดเป็นมิติและแทนค่าน้ำหนักของสีในชิ้นงาน การนำเปลือกหอย มาปะติดลงบนแผ่นไม้เป็นรูปทรงของทะเลสาปป่าลัม เพื่อให้เกิดเป็นมิติและพื้นผิวที่มันวาว การบีบสีโป๊ว เพื่อบีบเป็นลวดลายของใบป่าลัมที่พลิ้วไหว ทับถมกัน และพื้นผิวของทะเลสาปป่าลัม การฉลุไม้เป็นลวดลายต่าง ๆ นำไปจัดองค์ประกอบเป็นรูปทรงต่าง ๆ และใช้เป็นฐานรองของชิ้นงานเพื่อความแข็งแรง การนำดินไทยมาปั้นเป็นขั้วของทะเลสาปป่าลัมเพื่อให้เกิดเป็นมิติและพื้นผิวที่สมจริง การสร้างพื้นผิวหยาบในต้นไม้ กิ่งก้านใบไม้ กอหญ้า เพื่อให้ความรู้สึกเข้มแข็ง แข็งแรง การใช้พื้นผิวเรียบในการสร้าง ผิวคน ผลไม้ ปลา อุปกรณ์ทำสวน ภาชนะเครื่องใช้ เสื้อผ้า ผิวน้ำ เพื่อให้ความรู้สึกนุ่มนวล อ่อนไหว ลื่นไหล การสร้างผิวขรุขระใน ดิน ก้อนหิน ต้นไม้ กิ่งก้าน ใบไม้ กอหญ้า เพื่อให้ความรู้สึกตื้นตัน ดึงดูดความสนใจ การใช้เส้นตรงในลำต้นต้นไม้ กิ่งก้านใบไม้ อุปกรณ์ทำสวน ภาชนะเครื่องใช้ เพื่อให้ความรู้สึกกว้างขวาง เียบสสงบ นิ่ง รียบเรียบ ผ่อนคลาย สายตา การใช้เส้นโค้งใน คน ต้นไม้ ปลา นก ลำธาร เสื้อผ้า กิ่งก้านต้นไม้ ผลไม้ เพื่อให้ความรู้สึก อ่อนไหว อ่อนโยน อบอุ่น การใช้สี โทนสีดำ ใช้แทนค่าความรู้สึกมั่นคง มีพลัง ใช้เน้นน้ำหนักของ ผลงานแต่ละส่วนเพื่อให้เกิดระยะใกล้ ไกล ความมีมิติของผลงาน โทนสีน้ำตาลใช้แทนค่าความรู้สึก อบอุ่นของครอบครัวและวิถีชีวิต ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่เกษตรกรรม และบรรยากาศของ ธรรมชาติ โทนสีส้ม ใช้แทนค่าความรู้สึกอบอุ่นของครอบครัวและวิถีชีวิต ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ เกษตรกรรม และบรรยากาศของธรรมชาติ โทนสีเหลืองใช้แทนค่าความรู้สึก สดใส มีพลัง เคลื่อนไหว ช่วยเพิ่มความรู้สึกมีชีวิตชีวาให้ชิ้นงานและเพิ่มความสว่างให้ผลงาน

วิเคราะห์กระบวนการทางความคิดในการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ชุด ความอบอุ่น ผู้สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจมาจาก ความรู้สึกอบอุ่นในครอบครัวและวิถีชีวิตเกษตรกรรมของตัวผู้สร้างสรรค์ การระลึกถึงความอบอุ่น ความผูกพัน ความสุขสงบในวิถีชีวิตเกษตรกรรมของครอบครัวเกิดเป็นแนวความคิดที่จะสร้างรูปทรง ของบุคคลในเรื่องราวของครอบครัว ในพื้นที่ที่เคยพบเห็นและคุ้นชินจากวิถีชีวิตเกษตรกรรมที่เรียบง่าย ในอดีต โดยนำมาสร้างสรรค์ใหม่เพื่อแสดงถึงความอบอุ่นต่อครอบครัวและวิถีชีวิตเกษตรกรรม โดยชิ้น นี้ ได้แสดงภาพพ่อกำลังอุ้มน้องชายและจูงมือผู้เขียนเดินทางกลับจากสวนจากการไปดูแลสวนป่าลัม

ผ่านวัสดุธรรมชาติและผ้าที่ผ่านการใช้งาน โดยใช้เทคนิคการปะติดที่สื่อถึงการประกอบเรื่องราว ความอบอุ่นของครอบครัวและวิถีชีวิต และใช้เทคนิคการปักสีไปว์ การฉลุไม้ เพื่อสร้างรูปร่าง รูปทรง อีสิระที่ถ่ายทอดความรู้สึกอบอุ่นของครอบครัวและวิถีชีวิตเกษตรกรรมที่เรียบง่ายในความทรงจำ

วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการสร้างสรรค์ ผลงานสร้างสรรค์ชุด ความอบอุ่น คือ การฉลุชิ้นส่วน ประกอบ ของโครงสร้างผลงาน ซึ่งมีรูปร่างรูปทรงอีสิระ และมีส่วนที่ยื่นออกมาจากโครงสร้างหลัก โดยรอบ จึงมีปัญหาในการประกอบชิ้นงาน ต้องระมัดระวังการแตกหัก และการเคลื่อนย้ายผลงาน

ผลสัมฤทธิ์ ผลงานสร้างสรรค์

ภาพที่ 27 ภาพผลงานสร้างสรรค์ ชื่อ ความอบอุ่น หมายเลข 1
เทคนิควัสดุผสมจากวัสดุธรรมชาติและผ้า ขนาด 1.30 x 2.20

ภาพที่ 28 ภาพผลงานสร้างสรรค์ ชื่อ ความอบอุ่น หมายเลข 2
เทคนิควัสดุผสมจากวัสดุธรรมชาติและผ้า ขนาด 1.60 x 2.00

ภาพที่ 29 ภาพผลงานสร้างสรรค์ ชื่อ ความอบอุ่น หมายเลข 3
เทคนิควัสดุผสมจากวัสดุธรรมชาติและผ้า ขนาด 1.20 x 1.90

สรุปผลการศึกษาและสร้างสรรค์

ผลจากการศึกษาค้นคว้าและสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษา นิพนธ์ เรื่องความอบอุ่น ผู้สร้างสรรค์ได้เริ่มศึกษา โดยทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของครอบครัว รวมถึงสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความสุขความอบอุ่น และความประทับใจจากประสบการณ์ส่วนตัวผู้เขียนในอดีตจนถึงปัจจุบัน ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ เกี่ยวกับ ครอบครัว ความอบอุ่น วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ เกษตรกรรมเพื่อวิเคราะห์ ข้อมูล ทบทวนความทรงจำ อารมณ์จากบรรยากาศเพื่อรวบรวมข้อมูลให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น วิเคราะห์วางแผนและตั้งข้อสังเกตในการใช้แนวความคิด อารมณ์ ความรู้สึกและจินตนาการ เพื่อความเหมาะสมในการสร้างสรรค์ผลงาน ทดลองร่างคร่าว ๆ สร้างภาพร่างเพื่อให้เห็นภาพรวมของรูปทรง ลงมือปฏิบัติจริงโดยใช้เทคนิคสื่อผสมด้วยการปะติดวัสดุธรรมชาติที่ให้ความรู้สึกถึงวิถีชีวิตเกษตรกรรมและผ้าที่ผ่านจากใช้งาน ที่ทำให้รู้สึกถึงความอบอุ่นในวิถีชีวิตเกษตรกรรมตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมวัสดุ
2. ขั้นตอนการสร้างสรรค์งานประกอบรูปร่างรูปของชิ้นงาน
3. ขั้นตอนปะติดวัสดุธรรมชาติและผ้า
4. ขั้นตอนสร้างพื้นผิวและลวดลายบีบสีโป๊ว
5. ขั้นตอนการเก็บรายละเอียดของชิ้นงาน
6. นำเสนอผลงานสู่สาธารณะชน

ด้านความคิดในการสร้างสรรค์ ผู้เขียนได้รับแรงบันดาลใจมาจากความรู้สึกอบอุ่น ของครอบครัวในวิถีชีวิตเกษตรกรรม การได้อยู่ด้วยกันอย่างพร้อมหน้า รักใคร่ดูแลซึ่งกันและกัน การได้ร่วมกันทำกิจวัตรประจำวัน ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายตามวิถีชีวิตเกษตรกรรม ทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดความผูกพันที่แสนอบอุ่นในครอบครัวและวิถีชีวิต มีความสุขและคิดถึงคนในครอบครัวอยู่เสมอ มีที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ มีกำลังใจในการใช้ชีวิต เกิดเป็นแนวความคิดที่จะสร้างรูปทรงของบุคคลในเรื่องราวของครอบครัว ในพื้นที่ที่เคยพบเห็นและคุ้นชินจากวิถีชีวิตเกษตรกรรมที่เรียบง่ายในอดีต โดยนำมาสร้างสรรค์ใหม่ เพื่อแสดงถึงความอบอุ่นต่อครอบครัวและวิถีชีวิตเกษตรกรรม ผู้เขียนจึงนำความรู้สึกเหล่านี้ มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เรื่องความอบอุ่น โดยการสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปศึกษา นิพนธ์ทั้ง 3 ชั้น ซึ่งแต่ละชั้นมีแนวความคิด เทคนิค และวิธีที่คล้ายคลึงกัน โดยผลงานมีขนาดที่แตกต่างกันทำให้การแสดงออกทางความรู้สึกนั้น หลากหลายขึ้น ผลงานสร้างสรรค์ชุดความอบอุ่น มีลักษณะการสร้างสรรค์ แบ่งเป็นรูปแบบที่สอดคล้องกันในด้านความคิด เนื้อหาโดยแบ่งออกได้ดังนี้

1. ผลงานแสดงออกทางด้านรูปร่างและรูปทรงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยรูปแบบ กิ่งนามธรรมที่มีการสร้างสรรค์ส่วนประกอบขึ้นมาใหม่ด้วยการคลี่คลายรูปทรงจากธรรมชาติ จาก ต้นปาล์มที่มีใบพลิ้วไหว ทะลายปาล์ม พื้นดินต้นหญ้า นำมาปะติดประกอบเชื่อมโยงกันเป็นพื้นที่ใน ความทรงจำที่มีความล่องลอยเชื่อมโยงกัน

2. ผลงานแสดงออกทางด้านความอบอุ่นเกี่ยวกับวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ในครอบครัว ผลงานแสดงออกถึงความอบอุ่นเกี่ยวกับวิถีชีวิตเกษตรกรรมและความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยการ นำเอาวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพชาวสวนมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นส่วนใหญ่ใน ชิ้นงาน และมีการสร้างสรรค์ดัดแปลงตามจินตนาการของผู้สร้างสรรค์มีการใช้ผ้าที่ผ่านการใช้งานและ วัสดุธรรมชาติเป็นหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน สื่อถึงความทรงจำเกี่ยวกับความอบอุ่นในวิถีชีวิต เกษตรกรรมของผู้เขียน

3. ผลงานที่แสดงออกทางด้านพื้นผิวที่สื่อถึงร่องรอยการประกอบอาชีพชาวสวน โดยใช้วัสดุ ธรรมชาติ และผ้า ที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชาวสวนมาผสมผสาน กับสีโป๊เพื่อให้เกิดร่องรอยของ พื้นดิน ต้นไม้ใบไม้ที่สวยงามตามต้องการเพื่อสื่อถึง ธรรมชาติและวิถีชีวิตของชาวสวน

ด้านเทคนิคกระบวนการ ผู้เขียนได้สร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคการสร้างสรรค์ผลงานรูปแบบ สื่อผสม โดยการนำเอาองค์ประกอบทางศิลปะ และทัศนธาตุต่าง ๆ เช่น เส้น สี รูปร่างรูปทรง จาก ธรรมชาติมาสร้างสรรค์ตามแนวความคิดรวมกับวัสดุและอุปกรณ์ที่หลากหลาย ให้เกิดเป็นผลงาน ศิลปะที่มีความเกี่ยวข้องกับความรู้สึกอบอุ่นในวิถีชีวิตและธรรมชาติโดยใช้เทคนิคใช้เทคนิค การปะติด ผ้า เพื่อปะติดลงบนแผ่นไม้ เป็นบรรยากาศของสวนปาล์ม และรูปทรงของบุคคลในครอบครัว เพื่อให้ เกิดเป็นมิติและแทนค่าน้ำหนักของสีในชิ้นงาน การนำเปลือกหอยมาปะติดลงบนแผ่นไม้เป็นรูปทรงของ ทะลายปาล์มเพื่อให้เกิดเป็นมิติและพื้นผิวที่มันวาว การบีบสีโป๊เพื่อบีบเป็นลวดลายของใบปาล์มที่ พลิ้วไหวทับถมกัน และพื้นผิวของทะลายปาล์ม การฉลุไม้ เป็นลวดลายต่าง ๆ นำไปจัดองค์ประกอบ เป็นรูปทรงต่าง ๆ และใช้เป็นฐานรองของชิ้นงานเพื่อความแข็งแรง การนำดินไทยมาปั้นเป็นขั้วของ ทะลายปาล์มเพื่อให้เกิดเป็นมิติและพื้นผิวที่สมจริงการสร้างพื้นผิวหยาบใน ต้นไม้ กิ่งก้านใบไม้ กอหญ้า เพื่อให้ความรู้สึกเข้มแข็ง แข็งแรง การใช้พื้นผิวเรียบในการสร้าง ผิวคน ผลไม้ ปลา อุปกรณ์ทำสวน ภาชนะเครื่องใช้ เสื้อผ้า ผิวน้ำ เพื่อให้ความรู้สึกนุ่มนวล อ่อนไหว สิ้นไหล การสร้างผิวขรุขระใน ดิน ก้อนหิน ต้นไม้ กิ่งก้านใบไม้ กอหญ้า เพื่อให้ความรู้สึกตื่นเต้น ดึงดูดความสนใจ การใช้เส้นตรงในลำ ต้นต้นไม้ กิ่งก้านใบไม้ อุปกรณ์ทำสวน ภาชนะเครื่องใช้ เพื่อให้ความรู้สึกกว้างขวาง เรียบสงบ นิ่ง ราบเรียบ ผ่อนคลายสบายตา การใช้เส้นโค้งใน คน ต้นไม้ ปลา นก ลำธาร เสื้อผ้า กิ่งก้านต้นไม้ ผลไม้ เพื่อให้ความรู้สึกอ่อนไหว อ่อนโยน อบอุ่น การใช้สี โทนสีดำ ใช้แทนค่าความรู้สึกมั่นคง มีพลัง ใช้เน้น น้ำหนักของผลงานแต่ละส่วนเพื่อให้เกิดระยะใกล้ ไกล ความมีมิติของผลงาน โทนสีน้ำตาลใช้แทนค่า

ความรู้สึกรอบอุ้มของครอบครัวและวิถีชีวิต ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่เกษตรกรรม และบรรยากาศของธรรมชาติ โทนสีส้ม ใช้แทนค่าความรู้สึกรอบอุ้มของครอบครัวและวิถีชีวิต ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่เกษตรกรรม และบรรยากาศของธรรมชาติ โทนสีเหลืองใช้แทนค่าความรู้สึกลดใส มีพลังเคลื่อนไหว ช่วยเพิ่มความรู้สึกรักชีวิตชีวาให้ชิ้นงานและเพิ่มความสว่างให้ผลงาน

การสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิคนี้เป็นการพัฒนาฝีมือทางด้านศิลปะ การวางแผน การทดลอง และฝึกกระบวนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการด้านเทคนิคสื่อผสม ผู้เขียนได้ปฏิบัติตลอดระยะเวลาในการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ชุดความอบอุ่นนี้ ทำให้ผู้เขียนมีความเข้าใจในเทคนิคสื่อผสม ผู้เขียนพบปัญหาทางด้านกระบวนการที่ต้องเรียนรู้ และนำไปปรับใช้กับผลงานซึ่งประสบการณ์เหล่านี้ทำให้ผู้เขียน ได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง และพัฒนารูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อการต่อยอดต่อไป

อภิปรายผล

ผลงานสร้างสรรค์ชุดความอบอุ่นได้รับแรงบันดาลใจมาจากความรู้สึกรอบอุ้มของครอบครัวในวิถีชีวิตเกษตรกรรม การได้อยู่ด้วยกันอย่างพร้อมหน้า รักใคร่ดูแลซึ่งกันและกัน การได้รวมกันทำกิจวัตรประจำวัน ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายตามวิถีชีวิตเกษตรกรรม ทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดความผูกพันที่แสนอบอุ่นในครอบครัวและวิถีชีวิต มีความสุขและคิดถึงคนในครอบครัวอยู่เสมอ มีที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ มีกำลังใจในการใช้ชีวิต เกิดเป็นแนวความคิดที่จะสร้างรูปทรงของบุคคลในเรื่องราวของครอบครัว ในพื้นที่ที่เคยพบเห็นและคุ้นชินจากวิถีชีวิตเกษตรกรรมที่เรียบง่ายในอดีต โดยนำมาสร้างสรรค์ใหม่ เพื่อแสดงถึงความอบอุ่นต่อครอบครัวและวิถีชีวิตเกษตรกรรม ผ่านวัสดุธรรมชาติและผ้าที่ผ่านการใช้งาน โดยใช้เทคนิค การปะติดที่สื่อถึงการประกอบเรื่องราวความอบอุ่นของครอบครัวและวิถีชีวิต และใช้เทคนิคการบีบสีโป๊ว การฉลุไม้ เพื่อสร้างรูปร่าง รูปทรงอิสระ ที่ถ่ายทอดความรู้สึกอบอุ่นของครอบครัวและวิถีชีวิตเกษตรกรรมที่เรียบง่ายในความทรงจำ

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ควรจะศึกษาจากหลายแหล่งข้อมูล ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งการหาข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน เพื่อให้มีมุมมอง และมีแนวทางในการพัฒนา ทั้งด้านแนวคิด ตลอดจนเทคนิคใหม่ ๆ มากขึ้น

2. การเลือกใช้วัสดุที่จะนำมาสร้างสรรค์ผลงานนั้น ต้องศึกษาข้อมูล คุณสมบัติของ วัสดุอุปกรณ์ให้ชัดเจน จำเป็นต้องทดลอง และไปค้นหาจากสถานที่จริง เพื่อให้ได้วัสดุที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ใกล้เคียงกับแนวความคิด และแสดงความรู้สึกได้ดีมากยิ่งขึ้น

3. ก่อนเริ่มการปฏิบัติงานจริง ควรมีการทดลองวัสดุ และพัฒนาเทคนิคการสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถรู้ปัญหาของกระบวนการทั้งหมด สามารถปรับปรุงแก้ไขและสร้างผลงานจริงได้อย่างสมบูรณ์

รายการอ้างอิง

ชะลูด นิมเสมอ. *องค์ประกอบของศิลปะ*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อัมรินทร์, 2553.

สมชาย พรหมสุวรรณ. *หลักการทัศนศิลป์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

บทความวิจัย

การสร้างวัฒนธรรมของคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี
สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
A CONSTRUCTION OF DESIRABLE CHARACTERISTICS CULTURE RELATED TO
QUALIFICATION FRAMEWORK OF BACHELOR DEGREE FOR MATHEMATICS
MAJOR, FACULTY OF EDUCATION, SUAN SUNANDHA RAJABHAT UNIVERSITY

บุญยพล จันทร์ฝอย (POONYAPON CHANFOY)*

ตีรวีรัช ทินประภา (TEERAWIT TINPRAPA)**

วันที่รับบทความ 11 พฤษภาคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ 8 ธันวาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ 14 ธันวาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นการสรุปผลที่ได้จากงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างวัฒนธรรมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับปริญญาตรี โดยเน้น 3 คุณลักษณะ ได้แก่ 1. ด้านการเป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้ และมีปัญญา 2. ด้านการเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และ 3. ด้านการเป็นผู้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ โดยการสร้างคุณลักษณะทั้ง 3 ด้านนี้ ได้ดำเนินการทำงานวิจัยย่อยทั้งหมด 3 เรื่องซึ่งมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการสร้างวัฒนธรรมคุณลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนี้ ในด้านการเป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้ และมีปัญญาจะใช้รูปแบบการจัดการ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, E-mail.: Poonyapon.ch@ssru.ac.th
Assistant Professor, Faculty of Education, Suan Sunandha University

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, E-mail.: Teerawit.ti@ssru.ac.th
Assistant Professor, Faculty of Education, Suan Sunandha University

เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based-Learning) สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ด้านการเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 และด้านการเป็นผู้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-Based-Learning) สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 5 โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย 1 ภาคเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถสร้างให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 เกิดคุณลักษณะด้านการเป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้ และมีปัญญา ในระดับดี 2. การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกสามารถสร้างให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เกิดคุณลักษณะด้านการเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมสูงขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสามารถสร้างให้นักศึกษาชั้นปีที่ 5 เกิดคุณลักษณะด้านการเป็นผู้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในระดับดี

คำสำคัญ: คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ / ปัญหาเป็นฐาน / วิจัยเป็นฐาน / การเรียนรู้แบบเชิงรุก / วัฒนธรรม

Abstract

This academic paper is a synthesis of the results of research on the creation of desirable graduate characteristics culture in accordance with the framework of qualification standards. Undergraduate degrees emphasize three attributes: 1) being a learner, intelligent and intelligent, 2) being an innovator, and 3) being a talent in learning management. Problem-Based Learning for Math students in the 3rd year, Aspect 2) Active Learning for Mathematics students in the 1st year and Aspect 3) Research-Based Learning for Mathematics students in the 5th year with a research period of one semester. The results of the research showed that 1. problem-based learning management can create the characteristics of 3rd year students to have the characteristics of being learners, intelligent and intelligent at a good level, 2. active learning management can create 1st year students with significant attributes of being co-innovators at the level of .05 and 3. research-based learning management can create 5th year students to develop the characteristics of being able to manage learning at a good level.

Keywords: Desirable Characteristics / Problem-based-learning / Research-based-learning / Active Learning / Culture

บทนำ

การผลิตครูนั้นเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นการสร้างบุคลากรเพื่อพัฒนาประชากรในประเทศและทำให้เป็นพลโลกที่มีคุณภาพ ในปี 2562 กระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนาหลักสูตรใหม่เป็นหลักสูตร 4 ปี พ.ศ. 2562 โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดคุณลักษณะของครูตามมาตรฐานคุณวุฒิ ซึ่งอธิบายถึงลักษณะของสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการเตรียมความพร้อมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนประจำการและส่งเสริมการพัฒนาครูประจำการและนอกประจำการให้มีความรู้และมีสมรรถนะทางวิชาชีพ เป็นผู้ยึดมั่นในค่านิยม อุดมการณ์ มีจิตวิญญาณความเป็นครู และสมรรถนะทางวิชาชีพครู (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2562: 2) และรัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี โดยเน้นเป้าหมายการสร้างนวัตกรรม และได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 6 ลักษณะ ได้แก่ 1) มีค่านิยมร่วม 2) เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพครู 3) เป็นผู้เรียนรู้และฉลาดรู้และมีปัญญา 4) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม 5) เป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ และ 6) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2562: 2-3) มาตรฐานความรู้วิชาชีพครูของคุรุสภาประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน และจากกรอบมาตรฐานความรู้วิชาชีพครู และสมรรถนะ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2562: 10) พบว่าสิ่งที่สอดคล้องและมีความสำคัญร่วมกันระหว่างกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี กรอบมาตรฐานความรู้วิชาชีพครู และแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติ 20 ปี ได้แก่ ความรู้ความชำนาญในเนื้อหา ความรู้ความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอน และความสามารถด้านการสร้างนวัตกรรม ซึ่ง 3 ด้านนี้เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นกับนักศึกษาครูเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนในอนาคต

จากที่กล่าวมาข้างต้นมาตรฐานการเรียนรู้สำคัญที่ต้องสร้างให้นักศึกษาครูเกิดวัฒนธรรมคุณลักษณะดังกล่าว ในปัจจุบันพบว่าการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นการสร้างนักศึกษาครูให้เป็นผู้เรียนรู้หรือฉลาดรู้ โดยในทางคณิตศาสตร์ได้กล่าวถึงความฉลาดรู้ทางคณิตศาสตร์ไว้ว่าเป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ และสามารถแปลงปัญหาใช้คณิตศาสตร์ และตีความผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาในบริบทของโลกชีวิตจริง รวมถึงการใช้แนวคิด กระบวนการ ข้อเท็จจริง และเครื่องมือทางคณิตศาสตร์เพื่อบรรยาย อธิบาย และคาดการณ์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยสิ่งเหล่านี้จะช่วยทำให้แต่ละบุคคลทราบถึงบทบาทของคณิตศาสตร์ที่มีต่อโลกนี้และสร้างพื้นฐานที่ดีในการลงข้อสรุปและการตัดสินใจซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องมีความสร้างสรรค์ มีการคิดอย่างไตร่ตรอง และมีส่วนร่วมต่อสังคมส่วนรวม (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: ออนไลน์)

การจัดการเรียนการสอนที่จะมุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาครูให้เกิดคุณลักษณะเป็นผู้เรียนรู้และฉลาดรู้และมีปัญญาจะต้องเป็นแนวทางที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) โดยต้องเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ การให้เหตุผลซึ่งกระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับรูปแบบการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Base Learning : PBL) (ณัฐพร เขี่ยมทอง , 2560: 28) โดยการสอนแบบ PBL มีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบให้แก่นักศึกษาโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ คิดวิจารณ์ญาณ การสืบค้นและรวบรวมข้อมูล กระบวนการกลุ่ม การบันทึกและการอภิปราย โดยลักษณะของปัญหา เกิดขึ้นในชีวิตจริงและเกิดจากประสบการณ์ของผู้เรียนหรือผู้เรียนอาจมีโอกาสได้เผชิญกับปัญหานั้น เป็นปัญหาที่พบบ่อยมีความสำคัญมีข้อมูลเพียงพอสำหรับการค้นคว้า (พิจิตร อุตตะโปน, 2550: 14) เป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบชัดเจนตายตัวหรือแน่นอนและเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนคลุมเครือหรือผู้เรียนเกิดความสงสัย เป็นปัญหาที่มีประเด็นขัดแย้ง ข้อถกเถียงในสังคมยังไม่มีข้อยุติเป็นปัญหาที่อยู่ในความสนใจ เป็นสิ่งที่อยากรู้แต่ไม่รู้ ปัญหาที่สร้างความเคืองแค้น เสียหาย เกิดโทษ ภัย และเป็นสิ่งไม่ดี หากมีการนำข้อมูลมาใช้โดยลำพังคนเดียวอาจทำให้ตอบปัญหาผิดพลาด ปัญหาที่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นว่าจริง ถูกต้อง แต่ผู้เรียนไม่เชื่อว่าจริง ยังไม่สอดคล้องกับความคิดของผู้เรียน ปัญหาที่อาจมีคำตอบ หรือแนวทางการแสวงหาคำตอบได้หลายทางครอบคลุมการเรียนรู้ที่กว้างขวางหลากหลายเนื้อหา เป็นปัญหาที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน เป็นปัญหาที่ไม่สามารถหาคำตอบของปัญหาได้ทันที ต้องมีการสำรวจ ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล หรือทดลองดูก่อน จึงจะได้คำตอบ ไม่สามารถคาดเดา หรือทำนายได้ง่าย ๆ ว่าต้องใช้ความรู้อะไร ยุทธวิธีในการสืบเสาะหาความรู้เป็นอย่างไร หรือคำตอบ หรือผลของความรู้เป็นอย่างไร และเป็นปัญหาที่ส่งเสริมความรู้ด้านเนื้อหา ทักษะ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยได้จัดทำวิจัยเพื่อสร้างวัฒนธรรมคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ 1. ศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้ และปัญญา 2. เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และ 3. เป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อให้บรรลุตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิปริญาตรี และกรอบมาตรฐานความรู้วิชาชีพครู เพื่อสร้างวัฒนธรรมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับนักศึกษา สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างวัฒนธรรมคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้และฉลาดรู้ มีปัญญา สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาโดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน
2. เพื่อการศึกษาการสร้างวัฒนธรรมคุณลักษณะการเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก
3. เพื่อการศึกษาการสร้างวัฒนธรรมคุณลักษณะการเป็นผู้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาโดยใช้การจัดการเรียนรู้วิจัยเป็นฐาน

ขอบเขตของงานวิจัย

ประชากรเป็นนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 326 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น 1. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 38 คน 2. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 39 คน และ 3. นักศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 12 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2 มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม และกลุ่มตัวอย่างที่ 3 มาจากการเลือกแบบเจาะจง

วิธีการดำเนินงานวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการอภิปรายผลการวิจัยย่อยจำนวน 3 เรื่อง โดยวิจัยย่อย 2 เรื่องจะใช้รูปแบบวิจัยประเภทเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยเป็นแบบแผนการทดลองแบบเบื้องต้น (one group posttest design) และวิจัยย่อยเรื่องที่ 3 จะเป็นแบบกึ่งทดลอง ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย :

ด้านที่ 1 : วัฒนธรรมคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้ และปัญญา

1. แบบประเมินคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้ และปัญญา จำนวน 1 ฉบับ
2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ด้านที่ 2 : วัฒนธรรมคุณลักษณะการเป็นผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม

3. แบบประเมินคุณลักษณะการเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม จำนวน 1 ฉบับ
4. แบบประเมินนวัตกรรมในการสอนคณิตศาสตร์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้านที่ 3 : วัฒนธรรมคุณลักษณะการเป็นผู้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้

5. แบบประเมินคุณลักษณะการเป็นผู้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 1 ฉบับ

6. แบบประเมินทักษะการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้เขียนได้ดำเนินการนำงานวิจัยย่อยทั้ง 3 ด้านมารวบรวมผลและอภิปรายผลการวิจัยออกมาในลักษณะของการบรรยายถึงการนำการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบมาใช้ในการสร้างวัฒนธรรมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

ผลการวิจัย

กระทรวงวัฒนธรรมได้ให้ความหมาย “วัฒนธรรม” เป็นวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคม นับตั้งแต่วิถีกิน วิถีอยู่ วิถีแต่งกาย วิถีทำงาน วิถีพักผ่อน วิถีแสดงอารมณ์ วิถีสื่อความ วิถีจรรยาและขนบธรรมเนียม วิถีอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ หรือหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิตที่คนส่วนใหญ่ปฏิบัติสืบต่อกันมา และสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาให้เหมาะสมตามยุคสมัยได้ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2548: ออนไลน์)

วัฒนธรรมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ หมายถึง หลักเกณฑ์ในการสร้างบัณฑิตสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ ที่ทุกหน่วยงานผลิตนักศึกษาคณะครูจะต้องดำเนินการสร้างให้นักศึกษาเกิดสมรรถนะตามเกณฑ์ที่กำหนดให้

วัฒนธรรมของคณิตศาสตร์

คณิตศาสตร์เป็นหนึ่งในความสำเร็จทางวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ ความรู้คณิตศาสตร์ทำให้มนุษย์ก้าวหน้าอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน ไม่ว่าจะเป็นการคิดค้นแท่นพิมพ์หนังสือ การสร้างรถยนต์ โทรทัศน์ หรือ โทรศัพท์ ต้องใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ทั้งสิ้น (นภดล กมลวิลาสเสถียร, 2550: บทนำ) คุณค่าของคณิตศาสตร์แบ่งออกเป็นแง่ต่าง ๆ สามารถแบ่งได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1. ประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและอาชีพ 2. ประโยชน์ในด้านฝึกจิตให้เป็นคนช่างสังเกต คิดอย่างมีเหตุผล กล้าแสดงออกและมีความสามารถในการวิเคราะห์ และ 3. ประโยชน์ทางด้านวัฒนธรรมที่คนรุ่นก่อนได้คิดสร้างสรรค์ไว้และถ่ายทอดมาให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา (ปิยรัตน์ จาตุรันตบุตร, 2547: 3) คณิตศาสตร์จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาและนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างเหมาะสม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 56) เป็นการช่วยให้เกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

1. วัฒนธรรมคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจะขออธิบายถึงความหมายของคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2562: 2-3) ที่จะกล่าวถึงในบทความนี้ ดังนี้

1.1. คุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้ และปัญญา หมายถึง เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์การคิด ขั้นสูง มีความรอบรู้ด้านการเงิน สุขภาพ สนุกสนาน วัฒนธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก การสร้างสัมมาชีพและความมั่นคงในคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีความเพียร มุ่งมั่น มานะ บากบั่น ใฝ่เรียนรู้มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่เรียนรู้และรอบรู้ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

1.2. คุณลักษณะการเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม หมายถึง ผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนา นวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเอง และสังคม

1.3. คุณลักษณะการเป็นผู้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ผู้มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรม วางแผนและจัดการเรียนรู้ บูรณาการการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำความรู้ เนื้อหาสาระ เทคโนโลยี และชุมชน มีเทคนิคการถ่ายทอดความรู้โดยใช้ศาสตร์การสอน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตอบสนอง ความแตกต่างของผู้เรียน สร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความหมาย

จากความหมายของวัฒนธรรม คุณลักษณะที่กล่าวข้างต้นจะพบว่า การจะสร้างให้เกิดวัฒนธรรมนั้นจะต้องสร้างให้นักศึกษาครูเกิดพฤติกรรมดังนี้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	วัฒนธรรมที่ต้องสร้างให้เกิด
การเป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้ และปัญญา	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาสามารถให้ข้อสรุป เลือกการให้เหตุผลที่เหมาะสม - นักศึกษาสามารถตีความผลลัพธ์ในเชิงคณิตศาสตร์ที่อยู่ในบริบทโลกจริงได้ - นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างของสถานการณ์ปัญหาได้ - นักศึกษาสามารถตีความและประเมินความเป็นไปได้ และข้อจำกัดของวิธีแก้ปัญหา
การเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม	- นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ พัฒนา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	วัฒนธรรมที่ต้องสร้างให้เกิด
	<p>สิ่งใหม่ๆ ได้</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดอย่างเป็นระบบ - นักศึกษามีทักษะในการคิด การตัดสินใจ - นักศึกษาสามารถโต้แย้ง ข้ออ้างต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การหาคำตอบที่เหมาะสม - นักศึกษาสามารถสร้างแนวคิดใหม่ ๆ นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเป็นทางเลือกใหม่
การเป็นผู้มีความสามารถในการจัดการเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาสามารถนำเข้าสู่บทเรียนได้ - นักศึกษาสามารถอธิบายความรู้ได้ - นักศึกษาสามารถเสริมกำลังใจได้ - นักศึกษาสามารถสรุปบทเรียนได้ - นักศึกษาสามารถสร้างความสนใจได้ - นักศึกษาสามารถใช้อุปกรณ์ในการสอนได้ - นักศึกษาสามารถกระตุ้นให้คิดได้ - นักศึกษาสามารถใช้สื่อการสอนได้

ในการสร้างวัฒนธรรมให้เกิดคุณลักษณะตามที่กล่าวข้างต้นนั้นต้องอาศัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และใช้ระยะเวลาในการสร้างพฤติกรรมให้นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลง

2. สามารถสร้างวัฒนธรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นได้อย่างไร

ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการสร้างให้นักศึกษาเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 3 คุณลักษณะที่กล่าวข้างต้น ประกอบไปด้วยแนวทาง 3 รูปแบบ ดังนี้

2.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based-Learning)

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มที่เน้นนักศึกษาเป็นสำคัญ โดยจัดกลุ่มละ 3-4 คน ให้มีความแตกต่างกัน โดยใช้สถานการณ์หรือปัญหาเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และแสวงหาความรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มเพื่อนำไปสู่การอภิปรายร่วมกันแล้วสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1.1 ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ขั้นตอนในการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหา ในขั้นตอนการกำหนดปัญหา (Problem) ผู้สอนแบ่งกลุ่มนักศึกษาเพื่อร่วมกันระบุปัญหาจากโจทย์ที่ได้รับมอบหมายให้มีความชัดเจน โดยปัญหาที่ได้นั้นอาจเป็นปัญหาที่นักศึกษารู้สนใจ หรือเป็นสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริง

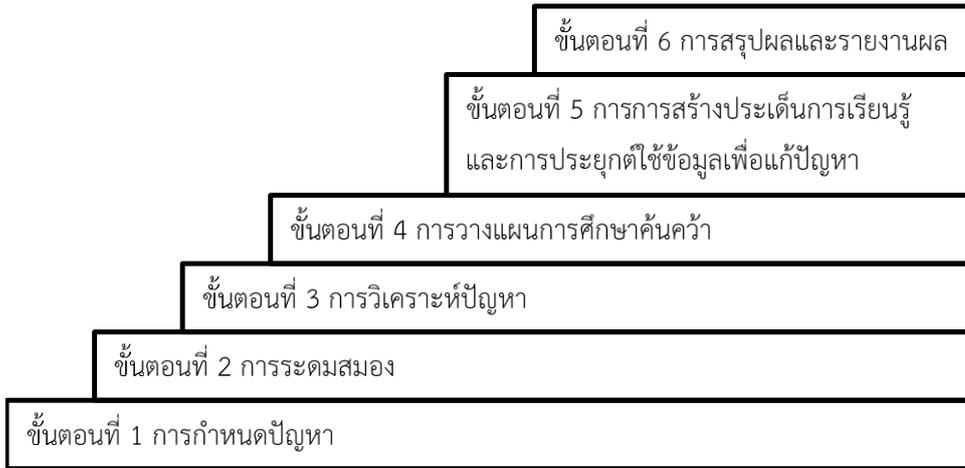
2. การระดมสมอง ในขั้นตอนการระดมสมอง (Brain storming) จากกลุ่มนักศึกษาที่แบ่งไว้ในขั้นตอนที่ 1 จะเริ่มเข้าใจปัญหาให้มากขึ้นโดยการแตกปัญหาออกเป็นประเด็นย่อย ๆ เชื่อมโยงปัญหาโดยใช้ “ความรู้เดิม” ก่อน

3. การวิเคราะห์ปัญหา ในขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา (Problem analysis) เริ่มต้นจากการให้กลุ่มนักศึกษาวเคราะห์ปัญหาโดยใช้เหตุผล ซึ่งให้กลุ่มนักศึกษากำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อค้นหาข้อมูลที่จะอธิบายผลการวิเคราะห์ที่ตั้งไว้ นักศึกษาสามารถบอกได้ว่าความรู้ส่วนใดรู้แล้ว ส่วนใดต้องกลับไปทบทวนส่วนใดยังไม่รู้หรือจำเป็นต้องไปค้นคว้าเพิ่มเติม

4. การวางแผนการศึกษาค้นคว้า ในขั้นตอนการวางแผนการศึกษาค้นคว้า (Planning) นักศึกษาได้วางแผนการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลความรู้จากแหล่งต่าง ๆ การจัดสรรแบ่งงานกันของนักศึกษาในกลุ่ม

5. การสร้างประเด็นการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา ในขั้นตอนนี้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาซึ่งเป็น “ความรู้ใหม่” เป็น input ของการแก้ปัญหา ประกอบด้วยแนวคิดหลักการหรือทฤษฎีที่ต้องการให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในหน่วยการสอนนั้น ๆ รวมทั้งคำตอบบางส่วนที่ได้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นกลุ่มนักศึกษทำการวิเคราะห์สังเคราะห์และประยุกต์ใช้ข้อมูลสำหรับการแก้ปัญหาที่ได้กำหนดไว้จนได้ผลลัพธ์ (Output) ซึ่งเป็นคำตอบสำหรับปัญหา

6. การสรุปผลและรายงานผล ในขั้นตอนสุดท้ายเป็นการสรุปและรายงานผล (Summary and report) เป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ที่มา : สำนักวิจัยมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, 2553

2.1.2 การประเมินผลการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ในการประเมินผลการเรียนรู้จะประเมินครบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ ครูผู้สอนจะต้องดำเนินการประเมินทุกครั้งหลังจากที่นักศึกษาแต่ละกลุ่มได้นำเสนอ พร้อมทั้งครูผู้สอนต้องสะท้อนผลงานให้กลุ่มทราบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาต่อไป

2.2 การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ผ่านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยมีนักศึกษาเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยบรรยากาศที่สนุกสนาน น่าสนใจ นักศึกษาได้ร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่ โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยแนะนำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

2.2.1 กลยุทธ์การสอนแบบเชิงรุก

กลยุทธ์การสอนเป็นกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้ การสร้างแรงบันดาลใจ และส่งเสริมให้นักศึกษามีความสุขในการเรียนรู้ โดยใช้ศาสตร์การสอน รวมถึงการใช้เทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยี และรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับสาระวิชาและนักศึกษาที่มีความแตกต่างกันโดยเน้นนักศึกษาเป็นสำคัญ บูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ ข้ามวัฒนธรรม และนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการศาสตร์การสอน

ความรู้ เนื้อหาสาระ และเทคโนโลยี ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เกิดผลการเรียนรู้ ตามมาตรฐานคุณวุฒิทั้ง 6 ด้าน เช่น

- (1) การเรียนรู้จากกรณีศึกษา
- (2) การเรียนรู้จากกระบวนการกระจำงค่านิยม
- (3) การเรียนรู้โดยบูรณาการการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา
- (4) การบรรยายเชิงปฏิสัมพันธ์
- (5) การเรียนรู้แบบร่วมมือ
- (6) การเรียนรู้โดยใช้การสืบสอบ
- (7) การเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีสร้างสรรค์นิยม (Constructivism)
- (8) การเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล
- (9) การเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน
- (10) การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์/ปรากฏการณ์/ฉากทัศน์เป็นพื้นฐาน
- (11) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน
- (12) การเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน
- (13) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- (14) การเรียนรู้เชิงผลิตภาพ
- (15) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
- (16) การเรียนรู้โดยวิธีโสเครติส
- (17) Team-based Learning
- (18) Workplace-based Learning
- (19) MOOC (Massive Open Online Course)

โดยในงานวิจัยครั้งที่ผู้วิจัยใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research Based Learning) และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

2.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research-Based-Learning)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน คือกระบวนการเรียนการสอนที่นำกระบวนการวิจัยไปเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาการคิดระดับสูงสามารถที่จะตั้งคำถามรู้จักยกประเด็นปัญหา สามารถวิเคราะห์ปัญหาที่ประสบได้เอง และสามารถแสวงหาคำตอบได้มีเป้าหมายให้นักศึกษารู้จักวิธีการเรียนแสวงหาคำตอบ ซึ่งได้มาด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงมากกว่าการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหา อันจะส่งผลให้นักศึกษารู้วิธีที่จะแสวงหาความรู้ได้เอง

อย่างต่อเนื่อง และใ้รู้ตลอดเวลา โดยใช้การวิจัยเป็นฐานมีที่มาจากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ที่เน้นการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed Learning) ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการเรียนการสอนแบบสืบสวน (Inquiry Teaching Method) และเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem-based Learning)

2.3.1 รูปแบบในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน

Healey (2005: 30-42) ได้อธิบายรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน ไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบ 1 Research-tutored : เป็นการให้นักศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ สนทนา และดำเนินการเขียนวิจัยอย่างง่าย

รูปแบบ 2 Research-based : เป็นการใช้กระบวนการ inquiry-based learning ให้นักศึกษาเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ โดยให้นักศึกษาสามารถเลือกใช้ผลการวิจัยได้

รูปแบบ 3 Research-led : เป็นการนำผลการวิจัยไปใช้ในการสอนนักศึกษา

รูปแบบ 4 Research-oriented : เป็นการสอนนักศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัย

Healey ได้นำรูปแบบทั้ง 4 มาอธิบายถึงจุดเน้นในแต่ละรูปแบบ และบทบาทของนักศึกษาโดยแสดงดังภาพที่ 2 ดังรูป

	Emphasis on research content	Emphasis on research processes
Students are active	Research-tutored <i>students are analysing, discussing and writing papers</i>	Research-based <i>inquiry-based learning</i>
Students are passive	Research-led <i>students are taught subject content</i>	Research-oriented <i>students are taught processes of knowledge construction</i>

(Source: Healey, 2005)

ภาพที่ 2 จุดเน้นและบทบาทของนักศึกษาในแต่ละรูปแบบ

ที่มา: Healey (2005: 30-42)

บทสรุปผลการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถสร้างให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 เกิดคุณลักษณะด้านการเป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้ และมีปัญญา ในระดับดี
2. การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกสามารถสร้างให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เกิดคุณลักษณะด้านการเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสามารถสร้างให้นักศึกษาชั้นปีที่ 5 เกิดคุณลักษณะด้านการเป็นผู้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในระดับดี

อภิปรายผล

จากบทสรุปผลการวิจัยข้างต้น สาเหตุที่นักศึกษาครูมีวัฒนธรรมคุณลักษณะของนักศึกษาทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับดีเป็นผลมาจาก

1. เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ฉลาดรู้ และมีปัญญา พบว่าคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ที่อยู่ในระดับดี เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานประกอบไปด้วยขั้นตอน 6 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 การตั้งปัญหา ผู้สอนจะนำสถานการณ์ปัญหาทางการเงินที่พบในชีวิตประจำวันมาให้ให้นักศึกษา เช่น ปัญหาการเลือกฝากเงินออมทรัพย์ ฝากเงินประจำ ปัญหาเรื่องของการชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปัญหาการลงทุน และปัญหาการกู้ยืมเงินของแต่ละธนาคารที่มีตัวเลือกอย่างมากมาย ในขั้นตอนนี้จะทำให้ นักศึกษาได้รับความรู้และเรียนรู้ว่าข้อดีและข้อเสียของแต่ละธนาคารเป็นอย่างไรได้ด้วยการนำความรู้ในวิชามาประกอบการตัดสินใจ ขั้นที่ 2 การทำงานเป็นกลุ่ม ในกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มนั้น นักศึกษาครูจะได้ออกมาวิเคราะห์ ประเมินค่า และถกเถียงอภิปรายกันโดยใช้เหตุผลด้านวิชาการเข้ามาให้เหมาะสมจะทำให้ นักศึกษาเกิดความฉลาดรู้ และปัญญา เพราะได้พิจารณาถึงข้อดีข้อเสียอย่างครบถ้วน ขั้นที่ 3 การค้นคว้าและการเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้ผู้สอนจะให้ นักศึกษาวิเคราะห์ว่าจากสถานการณ์ที่กำหนดมาให้ เราสามารถสืบค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากแหล่งข้อมูลใดบ้าง ซึ่ง นักศึกษาครูจะต้องช่วยกันค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต หรือจากเว็บไซต์ของธนาคารนั้น ๆ เพื่อให้ได้ ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์และการคิด ในส่วนนี้นักศึกษาครูจะต้องช่วยกัน คำนวณค่าต่าง ๆ ที่ได้จากสถานการณ์ เช่น ดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ ดอกเบี้ยเงินฝากประจำ การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และการลดหย่อนภาษี และนำมาหาข้อสรุปที่เป็นประโยชน์มากที่สุด ขั้นที่ 5 การสร้างและการแบ่งปันความรู้ ในขั้นนี้นักศึกษาจะได้ออกมานำเสนอปัญหาที่กลุ่มได้รับ พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางในการคิดวิเคราะห์ รวมทั้งประเมินความเหมาะสมและประโยชน์ที่จะได้รับ จากแต่ละธนาคาร หรือแต่ละหน่วยการลงทุน และขั้นที่ 6 การสะท้อนและการประเมิน ในขั้นนี้ นักศึกษาในกลุ่มและชั้นเรียนจะต้องใช้ปัญญาเพื่อที่จะสะท้อนและตัดสินใจถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ

มากที่สุดว่าจะเลือกการฝากประเภทใด กู้เงินประเภทใด ลดหย่อนภาษีอย่างไร และเลือกที่จะลงทุน
อย่างไรให้เกิดความเสี่ยงน้อยที่สุด สอดคล้องกับ วรพงศ์ ไชยฤกษ์ (2558: 77-95) ที่กล่าวว่า
กระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานนับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนของนักศึกษาเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
เพื่อให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ เข้าใจในสิ่งที่ต้องการนั้นนับว่าเป็นอีกก้าวหนึ่ง และสอดคล้องกับ
ณัฐพร เขียมทอง (2560: 86-89) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ทำให้นักศึกษาได้
ใช้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ มีการโต้แย้งหรือเห็นด้วยในปัญหาหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น
ทั้งนี้เพื่อให้ได้ความรู้ที่แท้จริง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ ครูจะต้องเป็นผู้กระตุ้นให้
นักศึกษา คิด เพื่อให้นักศึกษาเกิดคำถามหรือถกเถียงคำตอบให้ได้ จากนั้นครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง
โดยวิธีการที่เหมาะสม มีการระดมกำลังสมอง เพื่อวิเคราะห์ปัญหา โดยใช้เหตุผล กำหนดวัตถุประสงค์
ค้นคว้า หาข้อมูลที่จะอธิบายผลตามการวิเคราะห์ที่ตั้งไว้ เหล่านี้ล้วนเป็นวิธีการสอนที่เพิ่มพูน
ความสามารถของนักศึกษาทั้งสิ้น

2. เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม นักศึกษาสูงขึ้นอยู่ในระดับดี เนื่องจากรูปแบบการจัดการ
เรียนรู้แบบเชิงรุกนั้น เป็นรูปแบบที่เน้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริง การจัดการเรียนรู้
แบบเชิงรุกจะเน้นในส่วนของการให้นักศึกษาได้ทำการคิดวิเคราะห์ซึ่งเป็นการส่งเสริมกระบวนการคิด
ขั้นสูง ผ่านการทำกิจกรรมและปัญหาที่ผู้สอนได้มอบหมายภาระงานและชิ้นงานให้นักศึกษาปฏิบัติ
นักศึกษาจะได้ดำเนินการทำงานเป็นกลุ่มจะต้องทำการวางแผนที่จะสร้างชิ้นงานเพื่อแก้ไขปัญหา
หลังจากที่ได้สร้างชิ้นงานออกมา นักศึกษาจะมีการนำเสนอชิ้นงานของกลุ่มตัวเอง และรับฟัง
ข้อผิดพลาด เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาชิ้นงานของตนเอง ขั้นตอนดังกล่าวจะทำให้ศึกษามี
ทักษะของการเป็นผู้สร้างนวัตกรรมที่ดี

3. เป็นผู้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ มีผลการอยู่ในระดับดี เนื่องจากผู้วิจัยได้เลือกใช้
รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการให้นักศึกษาครูได้ดำเนินการทำวิจัยจริง ซึ่งจะทำให้ศึกษา
ต้องเริ่มจากการศึกษามาตรฐานตัวชี้วัดของเนื้อหาคณิตศาสตร์ที่สอนอยู่ และเนื้อหาที่เป็นปัญหา
สำหรับนักเรียนในระหว่างที่มีการเรียนการสอนในชั้นเรียนระหว่างออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
นักศึกษาครูจะต้องทำการสืบค้นข้อมูลรูปแบบการสอน หรือเทคนิควิธีการสอนที่จะต้องนำมาใช้โดย
กระบวนการนี้จะทำให้ศึกษามีความรู้และเข้าใจในรูปแบบการสอนต่าง ๆ ที่จะเลือกมา เพราะ
นักศึกษาต้องศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีของรูปแบบการสอนนั้น ๆ ให้เข้าใจ เช่น รูปแบบการสอน 5E
KWDL STAD หรือ STAR เป็นต้น จากนั้นในกระบวนการขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือ นักศึกษา
จะต้องดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และสร้างสื่อการเรียนการสอนที่จะนำมาใช้ในรูปแบบ
การสอนนั้นๆ ขั้นตอนเหล่านี้จะส่งเสริมทักษะในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาเป็นอย่างมาก และใน

การรวบรวมข้อมูลนักศึกษาครูก็จะได้นำเครื่องมือที่ได้สร้างและพัฒนาขึ้นมาขึ้นไปทดลองใช้กับผู้เรียน โดยนักศึกษาจะได้เข้าใจกระบวนการทั้งหมดจากการลงมือปฏิบัติ จึงเป็นผลให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การตั้งปัญหาในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานต้องระมัดระวังปัญหาที่ยากและซับซ้อนเกินไป

1.2 การออกแบบทดสอบคุณลักษณะต้องกำหนดระดับให้ชัดเจนเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของการให้คะแนน

1.3 ก่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูผู้สอนควรชี้แจงขั้นตอนให้นักเรียนเข้าใจวิธีดำเนินการเรียนรู้ตามกระบวนการ

1.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลายส่งผลให้ใช้เวลานานกว่าที่กำหนด

1.5 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จำเป็นต้องดำเนินการจัดเตรียมแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้ตามสภาพความพร้อมของผู้เรียน

1.6 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานควรมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนในการกำหนดแนวทางการพัฒนา

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของครูไทยในอนาคต

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับวิธีการสอนแบบอื่น ๆ หรือตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้แบบอื่น ๆ

2.4 ควรศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มเติมเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนแบบออนไลน์

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้ได้รับทุกส่นับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รายการอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2552.
- ณัฐพร เอี่ยมทอง. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยรูปแบบ Problem-based Learning กับรูปแบบการสอนปกติ.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา, 2560.
- นภดล กมลวิลาศเสถียร. *เทคนิคช่วยให้ลูกเก่งคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี จำกัด, 2550.
- ปิยรัตน์ จาตุรันตบุตร. *หลักการคณิตศาสตร์ = Principles of mathematics*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- พิจิตร อุดตะโปน. “ชุดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การคิดวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.” ปรินญาณิพนธ์, การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
- วรพงศ์ ไชยฤกษ์. “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยร่วมสมัยและการรู้สารสนเทศของนักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุก.” *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้*, 1 (1) (ม.ค.-มิ.ย.), 2558, (77-95).
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. *มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2562.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. *รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2562.
- Healey, M. Linking research and teaching: Exploring disciplinary spaces and the role of inquiry-based learning. In *Reshaping the University: New relationships between research, scholarship and teaching*. R. Barrett (Ed.), pp. 67-78. Columbus, OH: McGraw Hill, 2005.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ
เพื่อเสนอตีพิมพ์ในวารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

จุดมุ่งหมายและขอบเขต

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ พัฒนา ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มีเป้าหมายสร้างองค์ความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรม บันทึกลงและเผยแพร่องค์ความรู้ในศาสตร์สาขาที่เกี่ยวข้อง โดยได้กำหนดให้มีวารสารวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมขึ้นฉบับหนึ่ง คือ “วารสารศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา” เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพด้านศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง ตลอดจนสาขาวิชาอื่น ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกัน

วารสารเปิดรับผลงานวิชาการจากนักวิชาการ อาจารย์ นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป โดยเป็นผลงานวิชาการประเภทบทความวิชาการ (academic articles) บทความวิจัย (research articles) บทปริทัศน์หนังสือ (book review) และผลงานสร้างสรรค์ ด้านศิลปวัฒนธรรมและมนุษยศาสตร์ กล่าวคือ ศิลปกรรมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ดนตรี นาฏศิลป์ นาฏยศิลป์ แพชั่น เครื่องแต่งกาย มานุษยวิทยา วัฒนธรรมศึกษา คติชนวิทยา ภาษาและวรรณคดี โบราณคดี พิพิธภัณฑสถานวิทยา สถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง เพศวิถี และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง วารสารมีกำหนดออกปีละ 2 ครั้ง (ราย 6 เดือน) ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม – ธันวาคม) ฉบับที่ 2 (มกราคม – มิถุนายน)

หลักเกณฑ์

1. บทความที่เสนอต้องไม่อยู่ระหว่างการส่งเสนอพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น และต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน

2. ในกรณีที่บทความที่เสนอเป็นบทความภาษาอังกฤษ จะต้องไม่เป็นบทความที่แปลจากงานนิพนธ์ที่ตีพิมพ์ในภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ มาก่อน และต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาก่อนส่งบทความที่เสนอมายังกองบรรณาธิการ

3. บทความที่เสนอต้องเป็นบทความวิชาการ (academic articles) บทความวิจัย (research articles) หรือ บทปริทัศน์หนังสือ (book review) ที่ตรงตามวัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร และถูกต้องตามหลักวิชาการของสาขาวิชานั้น ๆ

4. บทความที่เสนอต้องมีบทความย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีความยาวรวมกันไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A4

5. บทความที่เสนอต้องมีความยาว 10–15 หน้ากระดาษ A4

6. ในกรณีที่มิภาพประกอบบทความ ต้องเป็นภาพที่เป็นผลงานของผู้เขียนเอง หรือผู้เขียนได้รับอนุญาตตามกฎหมายให้ตีพิมพ์ได้ โดยส่งไฟล์ภาพแยกจากเนื้อหาบทความ จัดทำเป็นไฟล์รูปภาพนามสกุล .jpg หรือ .tiff ความละเอียด 300–350 dpi และต้องระบุชื่อเป็นไฟล์ภาพที่ชัดเจน และเรียงไฟล์ภาพตามลำดับในเนื้อหาบทความ

7. บทความวิจัยที่มีการดำเนินงานหลังวันที่ เป็นต้นไป ต้องแนบเอกสารรับรองการผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากสถาบันที่ดำเนินการมาด้วย

การจัดรูปแบบบทความฉบับ

1. ผู้เขียนจะต้องพิมพ์บทความลงในแบบฟอร์มบทความที่จัดเตรียมไว้ในรูปแบบของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (Word Document ไฟล์สกุล .doc หรือ .docx หรือไฟล์เอกสาร PDF) ในรูปแบบพร้อมพิมพ์ลงบนกระดาษ โดยมีความยาวไม่น้อยกว่า 10 หน้ากระดาษ A4 และไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4 ตั้งค่าน้ำกระดาษด้านบน 1.5 นิ้ว ด้านซ้าย ด้านล่างและด้านขวา 1 นิ้ว ใช้อักษรมาตรฐานราชการไทย นีรมิต (TH Niramit AS) ตลอดทั้งบทความ ใช้ระยะห่างระหว่างบรรทัด (Line Space) 1 บรรทัด พร้อมทั้งจัดเนื้อหาให้อยู่ในลักษณะกระจายแบบไทย (Thai distributed) โดยมีส่วนประกอบของบทความที่สำคัญ ดังนี้

1.1 **ชื่อบทความ** ใช้ตัวอักษรตัวหนาขนาด 18 point ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สำหรับภาษาอังกฤษใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด จัดแนวพิมพ์แบบกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.2 **ชื่อผู้เขียนบทความ** ใช้ตัวอักษรตัวหนาขนาด 16 point ระบุชื่อ-นามสกุล ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่ต้องระบุตำแหน่งหรือตำแหน่งทางวิชาการ สำหรับชื่อภาษาอังกฤษใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด จัดแนวพิมพ์แบบกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.3 **ตำแหน่งทางวิชาการ ต้นสังกัด และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)** ใช้ตัวอักษรปกติขนาด 14 point ในรูปแบบเชิงบรรทัดย่อ กำกับด้วยเครื่องหมาย (*) โดยระบุการศึกษาขั้นสูงสุดหรือตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) และสังกัดของผู้เขียนบทความ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ที่ใช้ในการติดต่อที่เป็นทางการ หากมีผู้ร่วมเขียนบทความจะต้องระบุข้อมูลให้ครบถ้วนเช่นเดียวกับผู้เขียนบทความหลัก และกำกับด้วยเครื่องหมาย (**)

- กรณีที่เป็นนักศึกษา ใช้รูปแบบดังนี้

ภาษาไทย นักศึกษาหลักสูตร.....มหาบัณฑิต / ดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา..... คณะ..... มหาวิทยาลัย
.....

ภาษาอังกฤษ Master of, Faculty of
....., University

- กรณีที่เป็นอาจารย์ ใช้รูปแบบดังนี้

ภาษาไทย ตำแหน่งทางวิชาการ, อาจารย์ประจำสาขาวิชา.....
สาขาวิชา..... คณะ..... มหาวิทยาลัย
.....

ภาษาอังกฤษ Professor / Associate Professor / Assistant Professor /
Lecturer, Department of, Faculty of,
..... University

1.4 **บทคัดย่อ** ใช้ตัวอักษรปกติขนาด 16 point ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดแนวพิมพ์แบบกระจายบรรทัด ไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ สำหรับบทความวิจัย บทคัดย่อต้องประกอบด้วย ความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ การดำเนินการ และผลการวิจัย

1.5 **คำสำคัญ** ระบุคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ 3 – 5 คำ ใช้ตัวอักษรปกติขนาด 16 point ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดแนวพิมพ์แบบชิดซ้าย โดยใช้เครื่องหมายทับ (/) คั่นระหว่างคำ

1.6 **หัวเรื่อง** ใช้ตัวอักษรตัวหนาขนาด 16 point จัดแนวการพิมพ์แบบชิดซ้าย

1.7 **เนื้อหาบทความ** ใช้ตัวอักษรปกติขนาด 16 point จัดแนวพิมพ์แบบกระจายบรรทัด หากเป็นบทความวิจัย ควรมีหัวข้อและเนื้อหาประกอบด้วยบทนำ วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลการศึกษา สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1.8 **ตารางและภาพประกอบ** (ถ้ามี) ในกรณีที่มี ตาราง แผนผัง แผนที่ แผนภาพ โน้ตเพลง ภาพประกอบ ฯลฯ จัดเรียงตามลำดับที่ปรากฏในบทความ ระบุชื่อหรือคำอธิบาย พร้อมทั้งระบุแหล่งที่มาให้ครบถ้วน

- ตาราง ให้ระบุชื่อตาราง ใช้ตัวอักษรปกติขนาด 16 point และระบุแหล่งที่มาให้ครบถ้วน ใช้ตัวอักษรปกติขนาด 14 point ไว้เหนือตาราง จัดแนวพิมพ์แบบกึ่งกลางหน้ากระดาษ ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 1 ระบุชื่อตาราง..... (ขนาดตัวอักษร 16)

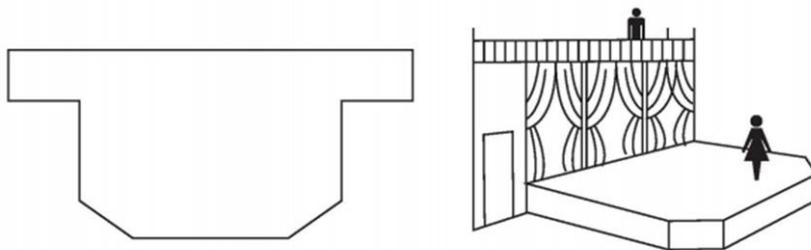
ที่มา (ถ้ามี): (ขนาดตัวอักษร 14)

- แผนผัง แผนที่ แผนภาพ โน้ตเพลง ภาพประกอบ ฯลฯ ให้ระบุชื่อหรือคำบรรยาย ใช้ตัวอักษรปกติขนาด 16 point และระบุแหล่งที่มาให้ครบถ้วน ใช้ตัวอักษรปกติขนาด 14 point ใต้แผนผัง แผนที่ แผนภาพ โน้ตเพลง ภาพประกอบ ฯลฯ จัดแนวพิมพ์แบบกึ่งกลางหน้ากระดาษ ดังตัวอย่าง

แผนที่ที่ 1 แผนที่มามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (ขนาดตัวอักษร 16)

ที่มา: https://ssru.ac.th/contact_ssru-map-direction.php (ขนาดตัวอักษร 14)

ภาพที่ 1 รูปแบบเวที แอมฟิเธียเตอร์ (Amphitheatre) (ขนาดตัวอักษร 16)

ที่มา: มัทนิ รัดนิน. ศิลปะการแสดงละครคน (Acting): หลักเบื้องต้นและการฝึกซ้อม. กรุงเทพฯ:

ธรรมศาสตร์, สนพ. ม., หน้า 69. (ขนาดตัวอักษร 14)

ภาพที่ 2 ฟ้อนเล็บ (ขนาดตัวอักษร 16)

ที่มา : <http://www.lannacorner.cmu.ac.th/lanna2016/view.php?id=00379&group=1> (ขนาดตัวอักษร 14)

ภาพที่ 3 ศาลเจ้าแม่สามมุกข์ (ขนาดตัวอักษร 16)

ที่มา : ภาพถ่ายโดยผู้เขียน เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2563 (ขนาดตัวอักษร 14)

1.8 กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) ระบุแหล่งทุน หรือผู้มีส่วนสนับสนุนการศึกษาวิจัย ใช้
ตัวอักษรปกติขนาด 16 point จัดแนวพิมพ์แบบกระจายบรรทัด

1.9 การอ้างอิง ใช้รูปแบบดังนี้

1) การอ้างอิงในเนื้อหา ให้อ้างอิงด้วยระบบนามปี (ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง, ปี
พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (พูนพิศ อมาตยกุล, 2532: 25)

- ถ้าชื่อผู้แต่งเป็นส่วนหนึ่งของบทความ ให้ระบุปีพิมพ์ในวงเล็บต่อจากชื่อผู้
แต่ง เช่น พูนพิศ อมาตยกุล (2532: 25)

- ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 1 คน ให้ระบุทุกคนโดยใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) คั่น
และใช้คำว่า และ/and หน้าชื่อ-นามสกุลผู้แต่งคนสุดท้าย เช่น (ศรีศักดิ์ วลัยโกตม, วลัยลักษณ์ ทรงศิริ

แ ล ะ

รัชนิบูล ตั้งคณะสิงห์, 2556: 25)

- ถ้าเป็นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ให้อ้างอิงด้วยนามปีและวันที่สืบค้น (ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง, ปีที่เผยแพร่: วันเดือนปีที่สืบค้น) เช่น (ลธิทิพร เนตรนิยม, 2563: 28 มิถุนายน 2564)

2) การอ้างอิงในรายการอ้างอิง ใช้ตัวอักษรปกติขนาด 16 point ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เรียงตามลำดับตัวอักษร เรียงรายการภาษาไทยขึ้นก่อน ตามด้วยรายการภาษาอังกฤษ จัดแนวพิมพ์ชิดด้านซ้าย ถ้ารายละเอียดของรายการมีความยาวมากกว่า 1 บรรทัด บรรทัดแรกให้จัดแนวการพิมพ์ชิดซ้าย ในบรรทัดต่อมาของรายการเดียวกัน ย่อหน้าเข้าไป 7 ตัวอักษร โดยอ้างอิงตามรูปแบบ Chicago Style ศึกษาเพิ่มเติมได้จาก

https://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-1.html ดังตัวอย่างต่อไปนี้

รายการอ้างอิง

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. ชื่อหนังสือ. พิมพ์ครั้งที่. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์, ปีพิมพ์.

บทความในหนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. "ชื่อบทความ." ใน ชื่อหนังสือ, บรรณาธิการโดย ชื่อบรรณาธิการ, เลขหน้า. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์, ปีพิมพ์.

บทความในวารสาร

ชื่อผู้แต่ง. "ชื่อบทความ." ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), ปีพิมพ์, (เลขหน้า).

ในกรณีที่อ้างอิงจากต้นฉบับออนไลน์ ให้ระบุ URL พร้อมวันที่ที่ผู้เขียนเข้าถึงข้อมูลนั้นๆ

ชื่อผู้แต่ง. "ชื่อบทความ." ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), ปีพิมพ์, (เลขหน้า). สืบค้น วัน เดือน ปี, จาก URL.

วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. "ชื่อวิทยานิพนธ์." วิทยานิพนธ์ปริญญา... สาขา... คณะ... มหาวิทยาลัย..., ปีพิมพ์.

แหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง. ชื่อเรื่อง (ปีที่เผยแพร่), ชื่อรูปภาพ [รูปภาพ], สืบค้น วัน เดือน ปี, จาก URL.

(*หมายเหตุ: หากไม่มีข้อมูลวันเดือนปีที่เผยแพร่ข้อมูล ให้อ้างอิงวันที่เข้าถึงข้อมูล)

สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์. สัมภาษณ์. ตำแหน่ง. หน่วยงานที่สังกัด, วัน เดือน ปีที่สัมภาษณ์.

รูปภาพ

ชื่อเจ้าของผลงาน (ปีที่เผยแพร่), ชื่อผลงาน [รูปภาพ], สืบค้น วัน เดือน ปี, จาก URL.

ตัวอย่างรายการอ้างอิง

มัทนี รัตนิน. ศิลปะการแสดงละครคอน (Acting): หลักเบื้องต้นและการฝึกซ้อม. กรุงเทพฯ: ธรรมศาสตร์, สนพ. ม., 2559.

สุกัญญา สุจฉายา. “พิธีขอฝนของชนชาติไท.” *คติชนคนไทในวัฒนธรรมข้าว*, บรรณาธิการโดย ประคอง นิมมานเหมินท์ และคณะ, 231–279. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560.

วราภรณ์ เชิดชู. “การวิเคราะห์อัตลักษณ์ทำนองหลักเพลงเชิดจีน.” *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 7 (2) กรกฎาคม – ธันวาคม, 2563, (134–150). สืบค้น 29 มิถุนายน 2564, จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/fad/issue/view/16685/3970>.

ธนิพรรณ โชติกเสถียร. “ไหว้ : ประติมากรรมร่วมสมัย.” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 2560

การแสดงพื้นเมืองภาคเหนือ (2562), ฟ้อนเล็บ [รูปภาพ], สืบค้น 3 มีนาคม 2564, จาก <http://www.lannacorner.cmu.ac.th/lanna2016/view.php?id=00379&group=1>.

ชมัยภร บางคมบาง. สัมภาษณ์โดย... . *ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2557*, 25 มกราคม 2560.

Suggestions for Article Authors

For Publication in The Journal of Suan Sunandha Arts and Culture,
The Office of Arts and Culture, Suan Sunandha, Rajabhat University

Objectives and Scope

The Office of Arts and Culture, Suan Sunandha, Rajabhat University plays an important role in preserving, developing, and supporting art and culture. Its aim is to build the conceptual knowledge of art and culture, document, and publish knowledge in relatable fields. Therefore, “The Journal of Suan Sunandha Arts and Culture” has been decisively created to encourage and support the publication of academic papers and qualified creative work in all fields of arts and culture, as well as other relatable subjects.

The journal opens for academic work from scholars, professors, university students, and general individuals. The academic work includes academic articles, research articles, book reviews, and creative work in the field of art and culture and humanities. For example, Fine and Applied Arts, Liberal Arts, Linguistics, Music, Dancing Arts, Fashion and Costumes, Anthropology, Cultural Studies, Folkloristics, Languages and Literatures, Archaeology, Museum Science, Architecture and Urban Design, Sexual Orientation, and other relatable subjects. The journal is due to publish twice a year (a 6– month period). The first issue covers from July – December, and the second issue covers from January – June.

Criteria

1. The presented articles must not be under consideration for publishing in other journals, and must not have been published in any journal before.
2. For presented articles written in English, the articles must not be translated from compositions published in Thai or other foreign languages before. The presented articles must have been reviewed for correction from a language expert before submission to the editorial team.

3. The presented articles must be academic articles, research articles, or book reviews which conform to the journal's objectives and scope. The presented articles must be correct according to the academic criteria in a specific field.
4. The presented articles must contain abstracts both in Thai and English, with the total length of not longer than 1 page of an A4-size paper.
5. The length of the presented articles must be 10–15 pages of an A4-size paper.
6. If there are illustrations included in the presented articles, the author must be the owner of the illustrations, or the author is legally allowed to publish the illustrations. The illustration files must be submitted separately from the article content. The format of the illustration files must be .jpg or .tiff, with the resolution of 300–350 dpi. The illustration files' names must be clearly identified and organized according to the sequence in the article content.
7. Research articles which are processed after the date of onwards, the certificate of research ethics approval from the agent institute must be attached.

Article Manuscript Formatting

1. The author must publish the article in the article form prepared in an electronic document form (.doc, .docx, or in PDF file) which is ready to be printed on paper. The article must be in the minimum length of 10 pages, and maximum length of 15 pages of an A4-size paper. The page margin must be set as 1.5 inches at the top, and 1 inch for the left side, the bottom side, and the right side of a paper. The Thai font format for the whole article must be the standard official Thai font which is the TH Niramit AS. The line spacing format must be a single space. The content line format must be set as Thai distributed. The important components of the article are as follows:

1.1 The title of the article must be in the font size of 18 point in bold, both in Thai and English. Use all capitals for English. The title must be set at the center of the page.

1.2 The author's name must be in the font size of 16 point in bold. The name and surname must be identified in both Thai and English without specifying the name prefix or academic position. Use all capitals for the English name. The author's name must be set at the center of the page.

1.3 The academic position, the agent organization, and e-mail address must be in the font size of 14 point in regular in the form of footnote under the abstract with the use of a (*) symbol. Identify the highest academic background or academic position (if available) and the author's affiliated agency in both Thai and English, together with the e-mail address for an official contact. If there is a co-author, the information must be identified as completely as of the main author's, with the use of a (**) symbol.

– For university students, use the form as follows.

In Thai The student in the curriculum of Master's Degree
 / Doctoral Degree Major in, Faculty of
, University

In English Master of, Faculty of.....,
 University

– For university professors, use the form as follows.

In Thai Academic position, Department of, Major
 in, Faculty of, University

In English Professor / Associate Professor / Assistant Professor /
 Lecturer, Department of, Faculty of,
 University

1.4 Abstract must be in the font size of 16 point in regular, both in Thai and in English. The line format must be set as distributed. The abstract's length must not be longer than 1 page of an A4-size paper. For research articles, the abstract must contain significance of the problem, objectives, methods, and results.

1.5 Keywords (3–5 words that are relatable to the article) are in the font size of 16 point in regular, both in Thai and English. The line format is set as align left. Use a slash symbol (/) to separate each keyword.

1.6 Topics are in the font size of 16 point in bold. The line format is set as align left.

1.7 Article contents are in the font size of 16 in regular. The line format must be set as distributed. For research articles, there should be topics and contents consisting of an introduction, objectives, methods, results, a conclusion, and a discussion and suggestion part.

1.8 Tables and illustrations (if available) – Tables, diagrams, maps, charts, musical notations, illustrations, etc. must be organized due to the sequence appeared in the article. Titles, descriptions, information sources must be completely identified.

– Tables’ titles are in the font size of 16 in regular. Sources must be identified above the table in the font size of 14 point in regular. The line format is set as the center of the page as the example .

Table no. 1 Title of the Table (Font size 16)

Source (if available): (Font size 14)

– Diagrams, maps, charts, musical notations, illustrations, etc. – Titles or descriptions must be identified in the font size of 16 point in regular. The information sources must be identified completely below the diagrams, maps, charts, musical notations, illustrations, etc. in the font size of 14 point in regular. The line format must be set as center of the page as the example below.

Map 1: Direction to Suan Sunandha Rajabhat University Map (Font size 16)

Source: https://ssru.ac.th/contact_ssru-map-direction.php (Font size 14)

Picture 1 Amphitheatre Stage Format (Font size 16)

Source: Mattani Rutnin. Acting: Basic Principles and Practices. Bangkok: Thammasat, Publisher. University., Page 69. (Font size 14)

Picture 2: Thai Nail Dance (Font size: 16)

Source: <http://www.lannacorner.cmu.ac.th/lanna2016/view.php?id=00379&group=1> (Font Size: 14)

Picture 3 Chaomae Sam Muk Shrine (Font size 16)

Source: The photo was taken by the author on 12 October, 2020 (Font size 14)

1.9 Acknowledgement (if available) – Scholarship sources or supporters for the researches and studies are identified in the font size of 16 point in regular. The line format is set as distributed.

1.10 Reference formats are as follows.

1) References in contents: Reference is in an Author–Date format (Author’s name, Year of publication: Page number) For example, (Phunphit Amattayakun, 1989: 25).

– When the author’s name is a part of the article, identify the year of publication in the parentheses following the author’s name. For example, Phunphit Amattayakun (1989: 25).

– When there are more than one author, use the comma (,) to separate each author’s name. Use the word ‘and’ before the name of the last author. For example (Sisak Wanliphodom, Walailak Songsiri and Ratchanibul Tangkanasingha, 2013: 25).

– When the information is retrieved from the internet, the reference is in Author–Date format following with the retrieval date (Author’s name, Year of publishing on the internet: retrieval date). For example, (Sitthiporn Netniyom, 2020: 28 June, 2021).

2) References in citations are in the font size of 16 point in regular, both in Thai and English. The references are arranged in alphabetical order. Thai references must appear before English references. The line format is set as align left. When the reference’s detail is longer than one line, the first line is set as align left, the following line of the same reference is indented by a 7–letter spacing, according to the Chicago style. Follow [https://www.chicagomanualofstyle.org /tools_citationguide/citation-guide-1.html](https://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-1.html) for more information. The examples are as follows.

Citations

Books

Author's name. Book's Title. Edition. City of publication: Publisher, Year of publication.

Book Articles

Author's name. "Title of article". In Book's title, Editorial by Editor's name, Page number.

City of publication: Publisher, Year of publication.

Journal Articles

Author's name. "Title of article. Title of journal, Volume (Issue number), Year of publication,

(Page number).

When citing from online sources, identify URLs with a retrieval date.

Author's name. "Title of article." Title of journal, Volume (Issue number), Year of publication,

(Page number). Retrieval date, URL.

Thesis

Author's name. "Thesis title." Master's/Doctoral thesis... Major... Faculty... University..., Year of publication.

Sources from the internet

Author's name. Title (Year of publishing on the internet), Illustration's title [Illustration], Retrieval date, URL

(*Note: if the date of information publishing is not available, refer to the retrieval date.)

Interviews

Interviewee's name. Interviewer's name. Position. Affiliated agency, Date of interview.

Illustrations

The owner's name (Year of publishing), Illustration's title [Illustration], Retrieval date, URL.

Example of references

Mattani Rutnin. Acting: Basic Principles and Practices. Bangkok: Thammasat, Publisher.,
2016.

Sukanya Suchaya. “Rain Praying Rituals of the Tai Peoples.” Thai Folklore in Rice Culture, Edited
by Prakong Nimmanhaemin et al., 231–279. Bangkok: Institute of Thai Studies
Chulalongkorn University, 2017.

Waraporn Cherdchoo. “An Analysis of Characteristics of the Principle Melodies of Cherd–jeen.”
Journal of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, 7 (2) July – December,
2020, (134–150). Retrieval date 29 June 2021, Retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/fad/issue/view/16685/3970>.

Thaneepan Jotikasthira. “Wai: Contemporary Sculpture.” Thesis of Doctor of Philosophy in Fine and
Applied Arts, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, 2017

Folk Northern Performance (2019), Thai Nail Dance [Illustration], Retrieval date 3 March
2021, Retrieved from <http://www.lannacorner.cmu.ac.th/lanna2016/view.php?id=00379&group=1>.

Chamaiporn Bangkombang. Interviewed by.... 2014 National Artist in Literature, 25 January 2017.

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

เลขที่ 1 ถนนอุทองนอก แขวงคูลีต เขตคูลีต กรุงเทพมหานคร 10300

☎ 02-160-1216 ✉ aco@ssru.ac.th 🌐 <https://culture.ssru.ac.th/>